

**VIYOLONSEL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YAY
TEKNİKLERİNİN TÜRK MÜZİĞİNE UYARLANMASI VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Levent ÇINARDAL

**DOKTORA TEZİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 1 (bir) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Levent
Soyadı : ÇINARDAL
Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı :Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi
İngilizce Adı :Adaptation of Bow Techniques Used in Cello Education to Turkish Music and Its Evaluation

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Levent ÇINARDAL

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Levent ÇINARDAL tarafından hazırlanan “Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Sadık ÖZÇELİK

.....

(Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

.....

(Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Leyla ERCAN

.....

(Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, Gazi Üniversitesi)

Üye: Prof. Dr. H. Levent KUTERDEM

.....

(Kompozisyon ve Orkestra Şefliği ASD, Hacettepe Üniversitesi)

Üye: Doç. Dr. Demet GÜRHAN

.....

(Sahne Sanatları Bölümü Şan ASD, Ankara Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 12/06/2020

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

Canım Aileme

Sevgili Eşime ve Kızıma

TEŞEKKÜR

Araştırma konusunun oluşturulmasından sonuçlanmasına kadar değerli görüşleriyle katkı sağlayan ve bana yardımcı olan, hem lisans hem de yüksek lisans ve doktora eğitimim sürecinde öğrencisi olduğum tez danışmanım Sayın Prof. Sadık ÖZÇELİK'e; önerileriyle her aşamada beni yönlendiren tez izleme komitesi hocalarım Sayın Prof. Dr. Aytekin ALBUZ ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Leyla ERCAN'a; uzman görüşleri ile araştırmaya katkı sunan hocalarım Sayın Prof. Şeyda ÇILDEN'e, Sayın Prof. Dr. Barış DEMİRCİ ile aynı zamanda viyolonsel hocalarım CSO sanatçısı Sayın Şinasi Çilden'e ve Sayın Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN'a; istatistiksel analizlerdeki yardımlarıyla tüm süreç boyunca bana yardım eden Sayın Doç. Dr. Binali Çatak'a; Türk Halk Müziği alanında kaynaklarından yararlandığım ve fikirlerine danıştığım kıymetli arkadaşım Dr. Ozan GÜLÜM'e ve çalışma arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Yakup AÇAR'a ve çalışma grubuna katılan Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı viyolonsel öğrencilerine teşekkürü bir borç bilirim.

Bu süreç boyunca desteklerini hep hissettiğim aileme ve araştırmanın her aşamasında sunduğu fikirleri, gösterdiği sabrı ve hoşgörüsü ile bana yardım eden ve daima yanımda olan sevgili eşim Ceyda'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

**VIYOLONSEL ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YAY
TEKNİKLERİNİN TÜRK MÜZİĞİNE UYARLANMASI VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

(Doktora Tezi)

Levent Çınardal

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran, 2020

ÖZ

Bu araştırmada, viyolonsel öğretiminde önemli bir yer tutan yay tekniklerinin Türk müziği ezgilerine uyarlanması ve bu sayede Türk müziği ürünlerinin eğitim müziği literatürüne, aynı zamanda da kültürümüze kazandırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma ile yakından-uzağa, çevreden-evrene, yöreselden-evrensele gibi ilkeler gözetilerek amaca yönelik örnekleme yöntemi ile TRT Türk Halk Müziği repertuarından “Enzeli, Çeçen Kızı, Temirağa, Bergama Bengisi ve Koçeri Bar Havası” oyun havaları seçilmiştir. Viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerini Türk müziği ezgilerine uyarlamaya yönelik olan bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın deneysel boyutunda seçilen oyun havaları aracılığıyla yay tekniklerinin çalıştırılması ve bu oyun havalarının etkililiğinin değerlendirilebilmesi için 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören ve bireysel çalgısı viyolonsel olan öğrencilerden oluşan bir çalışma grubu oluşturularak deneysel boyutta tek grup öntest-sontest deneme modelinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında çalışma grubu öğrencilerinin performanslarını değerlendirebilmek üzere, ders içeriklerinde yer alan yay tekniklerini kapsayan ve uzman görüşleri de alınarak hazırlanan makamsal öntest-sontest oluşturulmuştur. Makamsal öntest-sontest, çalışma kapsamında seçilen oyun havalarından esinlenilerek makamları, ritmik yapıları ve ders içeriklerinde yer alan yay tekniklerini

kapsayacak şekilde 7 kısımdan oluşmaktadır. Deney grubu öğrencilerine eğitim öncesi makamsal öntest çaldırılmış ve video kayıtları alınmıştır. Ardından deney grubuna 8 haftalık bir eğitim programı uygulanmıştır. Eğitimden sonra aynı materyal öğrencilere tekrar çaldırılmış ve video kayıtları alınmıştır. Öğrencilerin öntest ve sontest video kayıtları, alanında uzman 5 öğretim elemanı tarafından puanlanarak ve öntest-sontest puan ortalamaları alınarak performans gelişim düzeyleri değerlendirilmiştir. Uzman değerlendirmeleri sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Veriler, normal dağılıma uygunluk göstermediğinden parametrik olmayan testlerden Wilcoxon-İşaretli Sıralar Testi ile analiz edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin, ders içeriklerinde yer alan yay tekniklerini bilmelerine ve çalgılarında uygulamalarına yönelik görüşleri ile çalışmada kullanılan makamlara yönelik bilgi düzeyleri tanımlayıcı ölçütlerden frekans ve yüzde kullanılarak verilmiştir. Öğrencilerin uzman değerlendirmeleri sonucunda eğitim öncesi aldıkları puan ortalamalarıyla eğitim sonrası aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p<0,05$). Bu sonuçlar ışığında, viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin Türk Müziği ezgilerine uyarlanabilmesi konusunda olumlu etkilerin olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler : Viyolonsel eğitimi, Türk müziği, yay teknikleri, oyun havaları.

Sayfa Adedi : 153

Danışman : Prof. Sadık ÖZÇELİK

ADAPTATION OF BOW TECHNIQUES USED IN CELLO EDUCATION TO TURKISH MUSIC AND ITS EVALUATION

(Ph. D. Thesis)

Levent Çınardal

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

June, 2020

ABSTRACT

The aim of this study was to adapt bow techniques prominent in international cello education to Turkish music melodies, thereby bringing Turkish music products into educational music literature as well as our culture in general. Observing the principle of progressing from near to far, from environment to universe and from local to universal, this study utilized the purposive sampling method to choose the traditional dance music pieces called “Enzeli, Çeçen Kızı, Temirağa, Bergama Bengisi and Koçeri Bar Havası” from the Turkish Folk Music repertoire of the Turkish Radio and Television Corporation (TRT). Among the quantitative research methods, experimental design was used in this study which concerns the adaptation of bow techniques used in cello education to Turkish music melodies. In the experimental dimension of the study, the single group pretest-posttest trial model was applied by forming a study group in the Spring Semester of the 2018-2019 Academic Year among the students of the Music Education Division of the Department of Education of Fine Arts at Gazi Faculty of Education, Gazi University whose individual instrument was cello, in order to have the bow techniques practiced through the traditional dance music pieces chosen and to evaluate the efficiency of such music. The pretest-posttest, consisting of 7 sections to cover the bow techniques included in the cello curriculum, was inspired by the makams and rhythmic structures of the traditional dance music chosen in the study. The students in the study group played the pretest before the training and their performances were recorded as video footages. Subsequently, the study group members were subjected to an 8-week training program and played the same

material thereafter, which were again recorded. The students' pretest and posttest video recordings were scored by 5 specialized instructors, and the average pretest-posttest scores were taken as the basis in evaluating the performance improvement levels. The data obtained as a result of the expert evaluation was analyzed by the SPSS software package. The data did not follow a normal distribution; thus, among the non-parametric tests, Wilcoxon-Signed Ranks Test was used to analyze it. Further, frequency and percentage were used as descriptive criteria to express the students' opinion on their level of knowledge and practice of the bow techniques available in the curriculum as well as their knowledge about the makams used in this study. As a result of the expert evaluation of the students, a statistically significant difference was found between the average pre- and post-training scores. In conclusion, the results revealed a positive effect about the adaptation of the bow techniques used in cello education to Turkish music melodies.

Keywords : Cello education, Turkish music, bow techniques, traditional dance music
Number of pages : 153
Advisor : Prof. Sadık ÖZÇELİK

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	8
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Varsayımlar.....	9
1.5. Sınırlılıklar	10
BÖLÜM II	11
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	11
2.1. Bilimsel Yayınlar.....	11
2.2. Doktora Tezleri	15
2.3. Yüksek Lisans Tezleri.....	20

BÖLÜM III.....	23
KURAMSAL ÇERÇEVE	23
3.1. Viyolonsel	23
3.1.1. Yay/Arşe	24
3.1.2. Yay Tekniği.....	24
3.1.2.1. Detache (Detaşe)	25
3.1.2.2. Legato.....	26
3.1.2.3. Staccato (Stakkato).....	26
3.1.2.4. Spiccato (Spikkato).....	27
3.1.2.5. Martele	28
3.2. Geleneksel Türk Müziği.....	28
3.2.1. Türk Halk Müziği.....	29
3.2.1.1. Oyun Havası.....	31
3.2.1.1.1. Bengi Oyunu.....	31
3.2.1.1.2. Halay.....	32
3.2.1.1.3. Bar	34
3.2.1.1.4. Enzeli	35
3.2.2. Geleneksel Türk Müziğinde Makamlar	36
3.2.2.1. Basit Makamlar.....	37
3.2.2.1.1. Buselik Makamı	38
3.2.2.1.2. Rast Makamı.....	38
3.2.2.1.3. Hicaz Makamı.....	38
3.2.2.2. Mürekkep (Birleşik) Makamlar.....	39
3.2.2.2.1. Hüzzam Makamı	39
3.2.2.2.2. Segâh Makamı	40
3.2.2.2.3. Nikriz Makamı	40

BÖLÜM IV	41
YÖNTEM	41
4.1. Araştırmanın Modeli	41
4.2. Evren-Örneklem	42
4.2.1. Çalışma Grubu	43
4.3. Verilerin Toplanması	45
4.3.1. Deney Grubuna Uygulanan Ders Planı	48
4.3.1.1. <i>Birinci Hafta Ders Planı</i>	48
4.3.1.2. <i>İkinci Hafta Ders Planı</i>	49
4.3.1.3. <i>Üçüncü Hafta Ders Planı</i>	49
4.3.1.4. <i>Dördüncü Hafta Ders Planı</i>	51
4.3.1.5. <i>Beşinci Hafta Ders Planı</i>	56
4.3.1.6. <i>Altıncı Hafta Ders Planı</i>	58
4.3.1.7. <i>Yedinci Hafta Ders Planı</i>	62
4.3.1.8. <i>Sekizinci Hafta Ders Planı</i>	64
4.4. Verilerin Analizi.....	65
BÖLÜM V	67
BULGULAR ve YORUM	67
5.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	67
5.1.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Bilmelerine ve Uygulamaya Dönük Yetkinlik Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	67
5.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	69
5.2.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Çalışmada Kullanılan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	69
5.2.1.1. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntestte Yer Alan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeyleri</i>	69

5.2.1.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Sontestte Yer Alan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeyleri.....	74
5.2.1.3. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontestte Yer Alan Makamlara Yönelik Bilgilerinin Karşılaştırılması	78
5.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	83
5.3.1. Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Seslendirilmesine Yönelik Verilen Eğitimde, Deney Grubu Öğrencileri Tarafından Seslendirilen 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Fark Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	83
5.3.1.1. Ö1 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark .	83
5.3.1.2. Ö2 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark .	86
5.3.1.3. Ö3 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark .	90
5.3.1.4. Ö4 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark .	93
5.3.1.5. Ö5 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark .	97
5.3.1.6. Ö6 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark	100
5.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular	103
5.4.1. Deney Grubu Öğrencilerinin 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Fark Doğrultusunda Kısımlara Göre En Çok Gelişim Gösteren Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	103
BÖLÜM VI.....	106
SONUÇ VE ÖNERİLER	106
6.1. Sonuçlar.....	106
6.1.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Bilmelerine ve Uygulamaya Dönük Yetkinlik Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar	106
6.1.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Çalışmada Kullanılan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	107
6.1.3. Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Seslendirilmesine Yönelik Verilen Eğitimde, Deney Grubu Öğrencileri Tarafından Seslendirilen 7	

Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	109
6.1.4. Deney Grubu Öğrencilerinin 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Fark Doğrultusunda Kısımlara Göre En Çok Gelişim Gösteren Öğrencilere İlişkin Sonuçlar	110
6.2. Öneriler	112
KAYNAKLAR	113
EKLER	120
EK-1 ETİK KURUL İZİN FORMU	121
EK-2 PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU	123
EK-3 MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ VİYOLONSEL DERS İÇERİKLERİ	128
EK-4 DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE GÖRÜŞME FORMU.....	130

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Tek Grup Öntest-Sontest Modeli</i>	42
Tablo 2. <i>Çalışma Grubu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri</i>	44
Tablo 3. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Bilmelerine Yönelik Görüşleri</i>	68
Tablo 4. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Uygulamaya Dönük Yetkinlik Durumlarına Yönelik Görüşleri</i>	68
Tablo 5. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 1. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	69
Tablo 6. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 2. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	70
Tablo 7. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 3. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	71
Tablo 8. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 4. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	72
Tablo 9. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 5.ve 6. Kısımlara İlişkin Makam Bilgileri</i> ..	72
Tablo 10. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 7. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	73
Tablo 11. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 1. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	74
Tablo 12. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 2. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	75
Tablo 13. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 3. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	75
Tablo 14. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 4. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	76
Tablo 15. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 5. ve 6. Kısımlara İlişkin Makam Bilgileri</i>	77
Tablo 16. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 7. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	77
Tablo 17. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 1. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	78
Tablo 18. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 2. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	79

Tablo 19. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 3. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	80
Tablo 20. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 4. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	80
Tablo 21. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 5. ve 6. Kısımlara İlişkin Makam Bilgileri.....</i>	81
Tablo 22. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 7. Kısma İlişkin Makam Bilgileri</i>	82
Tablo 23. <i>Uzman Görüşlerine Göre Ö1'in Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri</i>	83
Tablo 24. <i>Uzman Görüşlerine Göre Ö2'nin Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri</i>	86
Tablo 25. <i>Uzman Görüşlerine Göre Ö3'ün Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri.....</i>	90
Tablo 26. <i>Uzman Görüşlerine Göre Ö4'ün Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri</i>	93
Tablo 27. <i>Uzman Görüşlerine Göre Ö5'in Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri</i>	97
Tablo 28. <i>Uzman Görüşlerine Göre Ö6'nın Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri</i>	100
Tablo 29. <i>Uzman Değerlendirmeleri Doğrultusunda Kısımlara Göre En Çok Gelişim Gösteren Öğrenciler</i>	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Çekerek ve iterek sembolleri	25
Şekil 2. Detache yay tekniği.....	26
Şekil 3. Legato yay tekniği	26
Şekil 4. Staccato yay tekniği	27
Şekil 5. Spiccato yay tekniği.....	27
Şekil 6. Martele yay tekniği	28
Şekil 7. Araştırmada kullanılan Türk halk müziği türleri.....	30
Şekil 8. Bergama Bengisi.....	32
Şekil 9. Temirağa.....	33
Şekil 10. Çeçen Kızı	34
Şekil 11. Koçeri Bar Havası.....	35
Şekil 12. Enzeli.....	36
Şekil 13. Buselik tampere dizi.....	38
Şekil 14. Rast tampere dizi	38
Şekil 15. Hicaz tampere dizi.	39
Şekil 16. Hüzam tampere dizi.	39
Şekil 17. Segâh tampere dizi.	40
Şekil 18. Nikriz tampere dizi.	40
Şekil 19. Makamsal öntest-sontest	46
Şekil 20. İki oktav nikriz tampere dizi.....	49

Şekil 21. İki oktav hicaz tampere dizi	50
Şekil 22. İki oktav rast tampere dizi	50
Şekil 23. İki oktav buselik tampere dizi	50
Şekil 24. İki oktav Segâh tampere dizi	51
Şekil 25. İki oktav Hüz zam tampere dizi.....	51
Şekil 26. A lış tırma 1.	52
Şekil 27. A lış tırma 2.	53
Şekil 28. A lış tırma 3.	54
Şekil 29. A lış tırma 4.	55
Şekil 30. Koçeri Bar Havası.	56
Şekil 31. A lış tırma 5.	57
Şekil 32. A lış tırma 6.	57
Şekil 33. Bergama Bengisi (1. kısım).	58
Şekil 34. A lış tırma 7.	59
Şekil 35. A lış tırma 8.	59
Şekil 36. A lış tırma 9.	60
Şekil 37. A lış tırma 10.	60
Şekil 38. Bergama Bengisi (2. kısım).	61
Şekil 39. Enzeli.....	62
Şekil 40. A lış tırma 11.	63
Şekil 41. Temirağa.....	64
Şekil 42. Çeçen Kızı.	65
Şekil 43. Verinin Ölçüm Biçimi.....	66

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
GSSL	Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi
GÜGEF	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
GSEB	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
MEABD	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
GTM	Geleneksel Türk Müziği
THM	Türk Halk Müziği
T.Y.	Tüm Yay
A.Y.	Alt Yarı
Ü.Y.	Üst Yarı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Toplumlar tarafından oluşturulan ve şekillendirilen kültür, ait olduğu toplumun kimliğini yansıtır. Bu kimlik çerçevesinde dil, gelenek ve görenekler gibi unsurların yanı sıra sanat da yer almaktadır. Bir bütün olan kültürün en önemli özelliği ise dinamik oluşudur; bu bağlamda geçmişten geleceğe aktarılan ve insanın ürettiği maddi ve manevi değerlerden oluşan kültür bir yaşam biçimidir.

Biyopsişik, toplumsal ve kültürel bir varlık olan insanın varoluşunun bir ifadesi olarak ve insan yaşamının her evresinde yer alan sanat; duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belli durum, olgu ve olayları, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş gereçlerle anlatan özgün ve estetik bir bütündür (Uçan, 2005).

İnsanın özgünü, estetiği ve güzeli arayışı sanatı doğurur. Kültürü oluşturan bütünün parçalarından ve en önemlilerinden biri olan sanat, toplumun kültürel değerleriyle var olur, o toplumu ifade eder ve yansıtır. Yaratıcılık odaklı olan sanat, fonetik/işitsel sanatlar, plastik/görsel sanatlar ve dramatik sanatlar olarak üç ana boyutta tanımlanabilir. Bunlardan fonetik sanatlar kapsamına giren ve sanat dalları arasında önemli bir yere sahip olan müzik, her ulusun kültüründe yer alır ve ulusların kültürel kalkınmalarında büyük rol oynar (Şen, 1992; Uçan, 2005).

“Müzik, birçok sanat dalının aksine elle tutulup gözle görülemeyecek şekilde var olan, insan ya da çalgı seslerinin belli bir estetik çerçevesinde duygusal ifade yaratacak şekilde bir araya getirilmesiyle oluşan bir sanat dalıdır” (Bahar, 2018, s. 19).

Soyut bir olgu olan ve yapıtaşı ses olan müziğin üretilme sürecinde insan faktörünün önemi düşünüldüğünde, müziksel davranış geliştirmenin bilinçli ve amaçlı bir temele oturması gerekir. Bu da özü gereği yalnız eğitim ile mümkündür.

Öztürk ve Özçelik (2015), toplum yaşamının içerisinde kültürel bir unsur olarak yer alan müziğin sosyoloji, psikoloji, etnoloji ve halk edebiyatı gibi çeşitli disiplinlerle ilişkili olmakla beraber farklı boyutlarıyla eğitim alanında yer aldığını ve aynı zamanda müziğin, kendi başına da bir eğitim alanı olduğunu ifade etmişlerdir. Bir anlamda müzik eğitiminin önemine de vurgu yapmışlardır.

“Müzik, özü itibarıyla eğitsel bir nitelik taşır. Herkes müzikle ilişkisinin biçimine, yönüne, kapsamına ve derecesine göre ondan bir şey alır, bir şey edinir, bir şey kazanır. Müziğin insan yaşamındaki hemen hemen tüm işlevleri ancak müzik eğitimi sayesinde oluşur, değişir, gelişir ve yetkinleşir” (Uçan, 2005, s. 30).

Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçlerin başında eğitimin geldiğini belirten Uçan (2005), müzik eğitiminin sessel ve işitsel nitelikli bir sanat eğitimi olarak, güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından biri olduğunu ifade etmiştir. Eğitimin tanımından yola çıkılarak müzik eğitimi “bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir” (Uçan, 1997, s. 106-107).

Müzik eğitiminin boyutlarından biri olarak mesleki müzik eğitimi, onun da önemli bir dalı olarak çalgı eğitiminin literatürde farklı tanımları yer almaktadır. Kısaca tanımlamak gerekirse çalgı eğitimi, “çalgılar ile ilgili karmaşık davranışların öğretilmesi ve bu davranışların beceriye dönüştürülmesi işidir” (Çilden, 2001a, s. 27).

Müzik eğitimcisi, seçmiş olduğu çalgısını meslek yaşamı boyunca çeşitli amaçlarla kullanacak olup verdiği müzik eğitimi ile öğrencilerinin müzik sanatını tanımalarını ve onunla bir yaşam boyu olumlu ilişkiler kurmalarını sağlayarak bu ilişkiler sayesinde bireyde istenen davranışların kazanılmasını ya da istenilen davranış değişikliklerinin oluşturulmasını önemli ölçüde etkileyecektir (Günay & Uçan, 1975, s. 1).

Ülkemizde, mesleki müzik eğitimi veren başlıca kurumlar Konservatuvarlar, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Eğitim Fakültelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dalları ile Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'dir. Bu kurumların amaçları, müfredatları ve ders içerikleri farklılık göstermekle birlikte tümünde çalgı eğitimi uygulanmaktadır.

Kültürel bir ürün olan ve kültürün estetik alanındaki sanatsal boyutu olan müzik, dünya platformunda ulusların kendi kültürel kimliklerini ifade edebilecekleri çok etkili bir araçtır (Yahya Kaçar, 2012). Bu bağlamda, müziği en iyi şekilde ifade edebilmek için çalgının ve çalgının öğrenildiği bir süreç olan çalgı eğitiminin önemi büyüktür. Eğitimin her alanında yararlanılabileceği gibi müzik eğitimi özelinde çalgı eğitiminde de çevreden evrene, yakından uzağa, yöreselden ulusala, ulusaldan evrensele gibi ilkeler gözetilerek kendi kültür ürünlerimiz aracılığıyla yapılacak bir eğitim ile öğrenme kolaylaştırılabilir. Çalgı eğitiminde içerisinde yetiştiğimiz toplumun kültürünü yansıtan halk ezgilerinin kullanılması, öğrenciye çalma kolaylığı sağlayacak ve kendi kültürünün müziğini çalgısıyla seslendirme imkânı sunacaktır.

Okul öncesi çağda, okul çağında veya sonrasında sürekli olarak çevresinin onda iz bırakan etkileri ile karşı karşıya olan insan, bulunduğu toplumda kültürlenerek ortaya çıkar ve bu bağlamda eğitimde ‘çevreden evrene’ ilkesi, çalgı eğitiminde de geçerli olmaktadır (Günay & Uçan, 1975).

“Doğasında her dönem için zengin, derin ve özgün değerler besleyerek gelişen Türk halk kültürü, Türk insanının yaratıcı, girişimci ve öz değerlerine dönük olduğu kadar gelişmelere duyarlı yapısıyla günümüze değin hızlı gelişen güçlü bir irade sergilemiştir” (Alpagut, 2010, s. 38).

Geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve bu sayede bir kültür mozaïği oluşmuş ülkemizdeki zenginlik, her alana yansımış olup bu etkilerin görüldüğü alanların başında Türk müzik kültürü gelmektedir. Kütahyalı (1981) da kendi kültürümüzün müziği olan Türk müziğinin, milletler arası değerde, çağdaş bir kişiliğe ulaştırılmanın bütün şartlarına gerektiği gibi sahip olan bir müzik olduğunu ifade etmiştir.

Müzik kültürümüzü doğrudan etkileyen nitelikli zengin bir birikime ve çok yönlü etki gücüne sahip halk kültürü türü olan Türk halk müziği, halkın kendi içinden yetişmiş kişilerin ya da adlarının bilinmesine olanak bulunmayan halk sanatçılarının ulusal ölçü ve ritim kuralları ile özel biçimde oluşturdukları müzik ürünleri olarak nitelendirilmektedir (Demirsipahi, 1975’ten aktaran Alpagut, 2010, s. 75). Özbek’e (2009) göre bir diğer adıyla türküler, milletimizin geçmişinden gelen ve zaman içinde biçimlenerek kurallara bağlanmış, halkımızın benimseyerek içinde kendini bulduğu, kültürün en insancıl ve en öznel parçalarıdır (s. 11-18).

Bizlere geçmiş hakkında fikirler veren, Anadolu'nun farklı bölgelerinden gelenek-görenekler hakkında bilgi sahibi olmamıza olanak tanıyan, içerisinde birçok zenginlik barındıran ve Türk müzik kültürünün yaşamasında olmazsa olmaz geleneksel müziklerimiz; halkın kendisi tarafından oluşturulan, halkın yaşantısını yansıtan ve geleneksel bir müzik türü olan Türk halk müziğinin yapı taşını oluşturmaktadır. Bu bağlamda Türk kültürü için bu denli önemli olan müzik türü ile ilgili yapılacak çalışmaların nitelik ve nicelik açısından artırılması, bu kültürün korunmasında, yaşatılmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında bizlerin sorumluluğunda olduğu düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Mesleki müzik eğitimi veren tüm kurumlarda yapılan çalgı eğitimi, eğitim fakültelerine bağlı müzik öğretmenliği programlarında zorunlu ders olarak 7 yarıyıl olmak üzere Bireysel Çalgı Eğitimi dersi adı altında işlenmektedir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2018).

Ülkemizde Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin (GSSL) ve Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı okulların müzik öğretmeni kaynağının büyük çoğunluğunu Müzik Eğitimi Anabilim Dalları (MEABD) mezunları oluşturmaktadır. Bu anabilim dallarından yetişen müzik eğitimcilerinin mesleklerine yaraşır bir şekilde çalgılarını icra edebilmelerinde bu bölümlerde okutulmakta olan Bireysel Çalgı Eğitimi dersinin önemi büyüktür. Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda yürütülen Bireysel Çalgı Eğitimi derslerinden biri de viyolonsel eğitimidir. Ancak bu çalgının eğitiminde Türk müziğine yeterince yer verilememesi, Türk müziği ezgilerinin kullanımıyla ilgili çeşitli eksiklikler bulunduğu, özellikle bu alanda görev yapan eğitimciler tarafından bilinen bir gerçektir.

Müzik eğitimcisi yetiştiren MEABD'nda yürütülen viyolonsel eğitiminde Türk müziği kullanımıyla ilgili çeşitli eksiklikler bulunmaktadır. Bu eksikliklerden birisi olarak öncelikle viyolonsele uygun eser azlığı dikkati çekmektedir. Ayrıca Türk bestecileri tarafından bestelenmiş Türk müziği içerikli viyolonsel eserleri mevcut olmakla birlikte bu eserlerin müzik eğitimcisi yetiştiren kurumların işleyişine göre seviye olarak çok üst düzeyde olması sebebiyle bu bölümde öğrenim gören öğrencilerin bu eserleri seslendirmelerinin pek mümkün olmadığı söylenebilir. MEABD'nda gerçekleştirilen viyolonsel eğitiminde kullanılan repertuvarın genellikle batı müziği tarihinin belirli

dönemlerini kapsayan eserlerden oluştuğunu belirten Şen (2001) de Türk bestecilerinin viyolonsel eserlerine ise, daha çok solistlik düzeyde olmaları ve öğrencilerin düzeyini zorlayıcı teknik özellikler taşımaları gibi nedenlerden ötürü yeterince yer verilemediğine vurgu yapmıştır.

Günümüzde Türk müziğinin eğitim müziğinde ve çalgı eğitiminde kullanılması ile ilgili araştırmalar incelendiğinde; bu alanlarda kullanılmak üzere yeterli sayıda ve nitelikte etüt ve eserlerin bulunmadığı, öğrencilerin Türk müziği kaynaklı uyarılma, düzenleme veya özgün eserlerden yeterince faydalanamadıkları belirtilmiştir (Akpınar, 2014; Avcı Akbel, 2018; Demirci, 2013; Fidan, 2014; Gülüm, 2019; Kaya, 2010; Kaya ve Çilden, 2010; Müezzinoğlu, 2012; Parasız, 2009; Topaloğlu, 2019).

Seslendirme ve seviye güçlüğüne rağmen çalgı eğitiminde Türk müziği ezgilerinin kullanılması, öğrencilerin Türk müziğini tanımaları ve öğrenmeleri bakımından önem arz etmektedir. Bu bağlamda, Yükseköğretim Kurulu Bireysel Çalgı Eğitimi viyolonsel dersi içerikleri incelendiğinde (Bkz. Ek-3) 7 dönemde de ulusal boyutlu eserlerin seslendirilmesi ifadesinin yer alması göz önünde bulundurulduğunda her dönem için uygun seviyede Türk müziği içerikli eğitim dağarcığına ihtiyaç olduğu açıktır. Bu araştırmada, viyolonsel eğitiminde kullanılmak üzere, yay tekniklerinin kullanıldığı Türk müziği ezgileriyle bu alana katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Kurtaslan (2009) yaptığı çalışmasında çalgı dersi işlenişi ile ilgili öğretim elemanları görüşlerine başvurmuş ve elde ettiği verilere göre Türk müzik kültürü ürünlerinin keman eğitimi ile paralel kullanılmasının keman eğitimi güçlü kıldığını, özellikle başlangıç aşamasında çalgıya adaptasyon sürecinde psikolojik açıdan, teknik ve müzikal davranışların yerleşmesi açısından faydalı olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadelerin, keman gibi yaylı çalgılar ailesinin bir üyesi olan viyolonselin eğitimi için de uygun olacağını söylemek mümkündür.

Müzik Eğitimi Anabilim Dallarından mezun olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini yürütürlerken çalgılarını aktif kullanacakları alanlardan bir tanesi Türk halk müziğidir ve gerektiğinde türkülerini çalgısıyla seslendirmesi gerekmektedir. Bu nedenle çalgı eğitimi aldığı süreç içerisinde öğrencilerin yakından uzağa ve çevreden evrene ilkelerine göre kendi kültürleri başta olmak üzere diğer kültürlerin müzikleri ile çok yönlü biçimde yetişmesi gerektiği düşünülmektedir. Geleneksel müziklerimizin müzik öğretim programlarında yer almasının insanlarımız için dezavantaj değil, aksine diğer kültürler

karşısında büyük bir avantaj sağlayacağını belirten Albuz (2001) da, böylece bir Türk gencinin, müzik kültürü açısından tek yönlü değil çok yönlü, çok kültürlü yetiştirme fırsatı yakalayacağını ifade etmiştir.

Sınır ve zaman tanımayan bir kültür ürünü olarak halkları ve bütün insanları birbirine bağlayan halk müziğimizin çağdaş gelişmeleri önemseyen teknik bir yaklaşımla değerlendirilmemeleri, onların yozlaşmalarına ve hak etmedikleri halde birçok güncel sorunla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır (Memmedova, 2013; Okatan, 2013).

Yapılan ve yapılacak olan araştırma ve çalışmalar, Türk müzik kültürünü ulaşması gereken seviyeye bir adım daha yaklaştıracaktır. Öncelikle Anadolu'nun çeşitli yerlerinde bilinen ve söylenen, neredeyse tamamının anonimleştiği Türk halk müziğinin derlenmesi çalışmaları bu anlamdaki en büyük adımlardandır. Uçan (2005), çağdaşlaşma ve gelişmeleri yakından takip edebilme konularında Atatürk'ün Türk halk müziğine dair ifadelerini şöyle belirtmiştir: 'Özde ulusallık, biçimde yenilik, anlatımda özgünlük, yaklaşımda özgürlük, yöntemde çağdaşlık, bütünlükte tutarlılık, nitelikte evrensellik' (s. 232). Bu ilkeler doğrultusunda Cumhuriyetin kurulmasından sonra Türk müzik kültürünün oluşturulmasına ve geliştirilmesine yönelik Türk kültürüne ait halk ezgilerinin derlenmesi çalışmalarına başlanmıştır. Bu kapsamda 1926 yılından 1932 yılına kadar beş derleme gezisi, 1937 yılından 1952 yılına kadar on dokuz derleme gezisi, 1957 ile 1958 yılları arasında ise altı derleme gezisi ile toplamda yapılan otuz derleme gezisine Muzaffer Sarısözen, Halil Bedii Yönetken, Yusuf Ziya Demircioğlu, Mahmud Ragıp Gazimihal, Ferruh Aksunur, Rauf Yekta Bey gibi birçok isim katılmıştır ve Anadolu'nun dört bir yanından sayısı binleri aşan halk ezgileri toplanmıştır (Özalp, 2000).

Gerek batı müziği, gerekse Türk müziği eğitimi veren kurumlardaki çalgı eğitimi süreçlerinde, batının belli bir sisteme oturtmuş olduğu çalgı öğretim yöntem teknikleri ve metotlarından yola çıkarak, geleneksel Türk müziği türlerinin zenginliklerine daha fazla yer vermenin, Türk müzik kültürünün evrenselleşme sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Demirci, 2013).

Tüm bu ifadeler doğrultusunda bu çalışmada, Türk müzik kültürünün evrenselleşme süreci kapsamında viyolonsel eğitiminde kullanılabilecek ve yay tekniklerini geliştirmeye destek olabilecek Türk müziği ezgilerinden faydalanılarak; viyolonsel eğitiminde önemli bir yer tutan yay tekniklerinin, evrensel boyutlu etüt/ eserlerin yanı sıra Türk müziği ezgileri ile pekiştirilmesi ve bu ürünlerin eğitim müziği literatürüne, aynı zamanda da

kültürümüze kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, Türk kültür mirası içerisindeki müzik ortamında yetişmiş olan öğrencilere bireysel çalgı eğitimi viyolonsel dersinde kazandırılması hedeflenen yay tekniklerinin çevreden evrene ilkesinden hareketle Türk müziği ezgileri kullanılarak geliştirilmesi hedeflenen bu araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin Türk müziğine uyarlanması ve değerlendirilmesi nasıldır?

Bu problem cümlesinden yola çıkılarak araştırmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir

1. Deney grubu öğrencilerinin viyolonsel öğretiminde kullanılan temel yay tekniklerini bilmelerine ve uygulamaya dönük yetkinlik durumlarına yönelik görüşleri nedir?
 - 1.1. Deney grubu öğrencilerinin viyolonsel öğretiminde kullanılan temel yay tekniklerini bilmelerine yönelik görüşleri nedir?
 - 1.2. Deney grubu öğrencilerinin viyolonsel öğretiminde kullanılan temel yay tekniklerini uygulamaya dönük yetkinlik durumlarına yönelik görüşleri nedir?
2. Deney grubu öğrencilerinin çalışmada kullanılan makamlara yönelik bilgi düzeyleri nedir?
 - 2.1. Deney grubu öğrencilerinin öntestte yer alan makamlara yönelik bilgi düzeyleri nedir?
 - 2.2. Deney grubu öğrencilerinin sontestte yer alan makamlara yönelik bilgi düzeyleri nedir?
 - 2.3. Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontestte yer alan makamlara yönelik bilgilerinin karşılaştırılması nasıldır?
3. Viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin seslendirilmesine yönelik verilen eğitimde, deney grubu öğrencileri tarafından seslendirilen 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında fark var mıdır?
 - 3.1. Ö1 için 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında bir farklılık var mıdır?
 - 3.2. Ö2 için 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında bir farklılık var mıdır?
 - 3.3. Ö3 için 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında bir farklılık var mıdır?

- 3.4. Ö4 için 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında bir farklılık var mıdır?
- 3.5. Ö5 için 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında bir farklılık var mıdır?
- 3.6. Ö6 için 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasında bir farklılık var mıdır?
4. Deney grubu öğrencilerinin 7 kısımlı makamsal öntest – sontest puanları arasındaki fark doğrultusunda kısımlara göre en çok gelişim gösteren öğrenciler hangileridir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Türk müzik kültürünün evrenselleşme süreci kapsamında viyolonsel eğitiminde kullanılabilecek Türk müziği ezgilerinden faydalanılarak; viyolonsel eğitiminde önemli bir yer tutan evrensel yay tekniklerinin, Türk müziğine uyarlanabilmesi ve bu ürünlerin eğitim müziği literatürüne, aynı zamanda da kültürümüze kazandırılması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma;

- Türk müziği ezgileri ile viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin geliştirilmesi ve bu ürünlerin evrensel kaynakları destekleyici nitelikte olması,
- Viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin Türk müziği ürünlerine uyarlanarak kullanılmasının, viyolonsel eğitimi müfredatına kazandırılabilirlik taşıması,
- Çevreden-evrene, yakından-uzağa gibi ilkeler doğrultusunda öğretmen adayının yürüteceği derslerinde Türk müzik kültürünü gelecek nesillere aktarması,
- Viyolonsel öğretiminde önemli bir yeri olan yay tekniklerinin geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Ayrıca Olgun'un (1994), geleneksel kaynaklı müziklerimizden hareketle, keman eğitimine ilişkin görüşlerini viyolonsel eğitimine aktararak yer vermenin bu ifadeleri destekleyeceği düşünülmektedir. Buna göre;

- Başlangıç aşaması için kulağın tanıdığı dizilerle viyolonsel eğitimi yapmak, İlerlemede ve motivasyonda kolaylıklar sağlayacaktır.
- Bilindik melodilerin özellikle başlangıç aşamasında kullanımı, denetimi de kendiliğinden getirecektir.
- Geleneksel müziklerimizden hareketle ağdaş Türk Müziği’ne ve oradan da evrensel müziğe geçiş yolu daha kolay olacaktır.
- Müzik ğretmeni adaylarının, ihtiyaç duydukları anda ellerinin altında bulundurabilecekleri, geleneksel müziklerimize dayalı bir repertuar olacaktır.
- Uygulanan bu yaklaşım ve deneme süreçlerinde, yeni ürünlerin ortaya çıkması özendirilmiş ve teşvik edilmiş olacaktır.
- Geleneksel müziklerimize dayalı, yeni çalma yöntem ve teknikleri oluşacaktır (Olgun’dan aktaran Derican & Albuz, 2008, s. 37).

1.4. Varsayımlar

- Araştırmada kullanılan yöntemin araştırmanın konusuna, amacına ve problemin çözümüne uygun olduğu,
- Çalışma grubu ğrencilerinin araştırmaya yönelik gerekli olan teknik bilgi ve beceriye sahip olduğu,
- Öğrencilerin yay tekniklerine yönelik performanslarını değerlendirebilmek üzere uzman görüşleri alınarak hazırlanan makamsal ntest-sontestın amacına uygun olduğu,
- Verilerin toplanması aşamasında deney grubu ğrencilerinin makamsal ntest-sontest performanslarını değerlendirebilmek üzere uzman görüşleri de alınarak hazırlanan performans değerlendirme formunun, deney grubu ğrencilerinin düzeylerini değerlendirmeye uygun olduğu,
- Performans değerlendirme formuyla ilgili alınan uzman görüşlerinin çalışma için yeterli olduğu,

- Deneysel çalışma sürecinde kullanılan halk oyunları ve alıştırma­ların, öğrencilerin seviyesine uygunluğu ile ilgili alınan uzman görüşlerinin çalışma için yeterli olduğu,
- Araştırma için seçilen veri toplama yönteminin; nitelik, süre ve maliyet açısından araştırmanın konusuna en uygun olan yöntem olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören ve bireysel çalgısı viyolonsel olan Lisans öğrencilerinden oluşturulan çalışma grubu ile,
- Oluşturulan çalışma grubunda yer alan 6 viyolonsel öğrencisi ile,
- Müzik öğretmenliği lisans programı bireysel çalgı eğitimi viyolonsel dersi içeriklerinde yer alan yay teknikleri (detache, legato, staccato, martele ve spiccato) ile,
- Araştırma için belirlenen ve tampere sisteme uygun olarak viyolonsel dersi ders içeriklerinde yer alan yay teknikleri ile viyolon­sele uyarlanan TRT Türk Halk Müziği repertuarı sözsüz oyun havalarından Koçeri Bar Havası, Bergama Bengisi, Temirağa, Enzeli ve Çeçen Kızı ile,
- Çalışma grubundaki öğrenciler için bireysel olarak 8 hafta ve haftada bir ders saati uygulanacak deneysel süreç ile,
- Çalışma grubu öğrencilerinin öntest-sontest performanslarını değerlendiren 5 alan uzmanı ile,
- Verilerin toplanmasında kullanılan araçlar ve verilerin analizinde uygun görülen istatistiki yöntemler ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde kaynak taraması sonucunda ulaşılan, bu araştırmanın konusu ile ilgili olduğu düşünülen bilimsel yayınlara ve lisansüstü çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Bilimsel Yayınlar

“Kemanda Martele Yay Tekniğinin Öğretilmesinde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılması” başlıklı çalışmasında Akpınar (2014), keman eğitiminde önemli bir yer üstlenen yay tekniklerinden martele tekniğini ele alarak bu tekniğin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılma yöntemlerini araştırmıştır. Türk halk ezgilerinden martele yay tekniğine uygun olduğu düşünülen iki ezgi seçilmiş ve üzerinde çalışılan halk ezgileri için yay ve parmak numaraları çalışmaları yapılmıştır. Araştırmada keman eğitiminde Türk halk ezgilerinden yararlanılmasının “çevreden evrene”, “Türk müziğine dayalılık” gibi ilkeler ile bağdaşarak çeşitli keman çalma tekniklerinin halk ezgileri aracılığıyla öğrencilere kazandırılabilceği gibi sonuçlar elde edilmiş; ayrıca yeni araştırmacılara yol gösterici ve eğitimde kullanılmak üzere repertuvar sağlamak bakımından bu alanda yapılacak yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu önerilmiştir.

Önder ve Demirbatır (2014), “Zeybek Müziklerinin Viyolonsel Eğitiminde Kullanılabilirliğine İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi” başlıklı makalede, viyolonsel eğitiminde zeybek müziklerinin kullanılma durumlarını ortaya koymayı ve uyguladıkları anket aracılığıyla öğretim elemanlarının görüşlerine yer vermeyi amaçlamışlardır. Betimsel bir çalışma olup tarama modelinde yürütülen araştırmanın evrenini Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan viyolonsel öğretim elemanları, örneklemini ise 10 müzik eğitimi anabilim dalından 16

viyolonsel öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre ankete katılan viyolonsel öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun viyolonsel eğitiminde zeybek müziklerinden yararlanmadıkları; yine büyük çoğunluğun ise viyolonsel eğitiminde ‘zeybek müziklerinden yararlanılmalıdır’ görüşüne katıldıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre zeybek müziklerinin viyolonsel eğitiminde kullanılmasının eğitime katkı sağlayacağından dolayı zeybek müziklerine viyolonsel eğitiminde daha fazla verilmesi öneri olarak sunulmuştur.

Demirci (2013) tarafından yapılan “Viyolonsel Eğitiminde Geleneksel Türk Müziğine Yönelik Bir Çalışma Modeli” adlı deneysel desenli araştırmada, Geleneksel Türk müziğinde makamsal seslendirmeye yönelik hazırlanan çalışma modeli ile öğrencilerin müzikal ve teknik becerilerinin artırılması ve seçilen türkünün öğrenciler tarafından istenilen düzeyde seslendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda okuyan lisans 4 viyolonsel öğrencilerinin oluşturduğu çalışmada deney grubuna araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma modeli uygulanmış, kontrol grubuna ise araştırmacı gözetiminde serbest çalışma programı uygulanmıştır. Çalışma modeli uygulanan deney grubundaki öğrencilerin deney öncesi ve deney sonrası puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkan araştırmada; makamsal seslendirmeye yönelik oluşturulan modelin öğrencilerin müzikal ve teknik becerilerine ilişkin performanslarını arttırmada önemli bir etkisinin olduğu, taranan literatüre göre geleneksel müziklerin birçok araştırmacı tarafından farklı yöntemler ve farklı özellikleriyle ele alındığı sonuçlarının yanı sıra türkülerin evrensel müzik teknikleri ve terimleri kullanılarak düzenlenmesi, öğrencilerin bu türkülerini yöresine uygun biçimde seslendirmelerinin sağlanması, yapılacak yeni çalışmalar ile müzik kültürümüzün evrenselleşmesi gibi önerilere yer verilmiştir.

Akpınar (2012), “Kemanda Spiccato (Sipikato) Yay Tekniğinin Öğretilmesinde Türk Halk Ezgilerinin Kullanılması” adlı çalışmada keman eğitiminde kullanılan yay tekniklerinden spiccato (sipikato) çalım tekniğini ele almış ve Türk halk ezgileri kullanarak bu tekniğin öğretilmesini araştırmıştır. Sipikato yay tekniği ile çalmaya uygun olduğu düşünülen ve araştırmanın örneklemini oluşturan 2 Türk halk ezgisi genel karakterleri, makamsal yapıları, bölgesel özellikleri ve geleneksel icra ediliş biçimleri yönünden incelenerek gerekli yay tekniği ve parmak numaraları yazılarak kemana uyarlanmıştır. Araştırma sonucunda ise halk ezgilerimizin evrensel bir çalgı olan keman ile özü

bozulmadan daha dinamik, daha etkili ve çağın gereğine uygun olarak çalınabileceği, halk ezgilerimizin kendi doğal yapıları ile çalgı çalmada kullanılan teknikleri öğrencilere kazandırmada yardımcı olabileceği ve çalgı eğitiminde Türk halk ezgilerinin kullanıldığı yeni çalışmalar yapılmasının bu alanda repertuvar oluşturulmasına katkı sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Taşçı (2012), “Türk Halk Musikisi Saz Eserlerinin Ortaöğretim Mesleki Keman Eğitiminde Kullanım Olanakları Yönüyle İncelenmesi” başlıklı araştırmada, ortaöğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların keman dersi müfredatında yer alan başlangıç düzeyinde evrensel etütlerin yanında, Türk halk müziği saz eserlerinden düzenlenen havalarla keman öğrencilerinin teknik gelişimine yardımcı olmak ve başlangıç düzeyinde batı müziği keman tekniklerinin Türk halk müziği (THM) saz eserlerinde uygulanmasını sağlamayı amaçlamıştır. Tarama modelinde yürütülen araştırmanın evrenini başlangıç düzeyinde kullanılan batılı keman eğitimi metotları ile TRT THM repertuarı ve Salih Turhan tarafından derlenen oyun ve saz havalarını içeren 5 ciltlik arşiv oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden seçilen başlangıç düzeyi batılı 50 etüt ve 50 Türk halk müziği saz eseri oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgular kısmında ise 50 batılı keman etüdü incelenerek her bir etüt içerisinde yer alan hız terimleri, günlük terimleri, yay teknikleri vb. tüm içerikler, 50 Türk halk müziği eserine uyarlanmıştır. Yapılan tüm uyarlamalar uzman görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesinin ardından araştırmada; evrensel keman etütlerindeki hız terimleri, günlük terimleri, yay tekniklerinin THM eserlerinde uygulanabildiği, THM eserlerinin keman eğitiminde evrensel etütler yanında kullanılabileceği, yakından uzağa, çevreden evrene öğretim ilkeleri kapsamında temiz ses elde etme sorunlarının aza indirgendiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında ise; Türk müziği keman eğitimine yönelik kaynak sayısının arttırılması, Türk müziği eserlerinin keman ile seslendirilmesindeki sorunların azaltılması ve ezgilerimize ait özelliklerin yansıtılabilmesi için gerekli teknik düzenlemeler ve uyarlamaların yapılması, bu alanda farklı çalışmalara ihtiyaç olması gibi önerilere yer verilmiştir.

Kaya ve Gökbudak (2011), “Viyolonsel Eğitiminde Makamsal Etüt ve Egzersizlerin Kullanım Durumuna İlişkin Bir Araştırma” isimli çalışmalarında, önceden belirlenmiş viyolonsel eğitiminde 12 hedef davranışı, hazırlanan makamsal etüt ve egzersizlerle uygulayarak hedef davranışlara ulaşmadaki verimliliği gözlemlemeyi amaçlamışlardır. İçerik ve kapsam bakımından viyolonsel öğrencilerinin yanı sıra diğer çalgı ve şan

öğrencilerine konu hakkında ışık tutması ve katkı sağlaması bakımından önem taşıyan araştırmanın çalışma grubunu, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi (GESB) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 6 deney ve 6 kontrol grubu olmak üzere toplam 12 viyolonsel öğrencisi oluşturmaktadır. Deney öncesinde kontrol ve deney grubu öğrencilerinin aralarında performansları bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmada sonuç olarak; ölçülen tüm hedef davranışların sayısal ortalamalarının son test verilerine göre istatistiksel olarak deney grubunun kontrol grubuna göre daha fazla gelişim gösterdiği, elde edilen verilere göre araştırma için makamsal olarak yazılmış etüt ve egzersizlerin viyolonsel öğretimi sürecinde alternatif bir öğretim materyali olarak kullanılabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Makamsal olarak yazılan etüt ve egzersizlerin diğer çalgılara da uyarlanması veya diğer çalgılar için de yazılması, çalgı eğitiminde makamsal etüt ve egzersizlerin kullanılması, farklı hedef davranışları içeren çalışmaların yapılması araştırmacının önerileri arasında yer almaktadır.

“Türk Halk Müziğinin Keman İle Seslendirilmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada Akpınar (2002), halk ezgilerini evrensel bir çalgı olan keman ile etkili ve çağın gereğine uygun olarak seslendirebilmek için Türk halk müziğinin yapısını inceleyerek Türk halk müziğinin akademik, sistemli ve bilimsel olarak nasıl seslendirileceğini araştırmıştır. Araştırmada örneklem olarak seçilen sözsüz Türk halk ezgilerine, keman ile seslendirilebilmeleri için evrensel yay teknikleri ve sol el pozisyonları ile parmak numaraları eklenmiştir. Araştırmacı tarafından kemana uyarlanarak seslendirilen halk ezgileri, alanında uzman kişilerce dinlendikten sonra çeşitli düzeltmeler ile son halini almıştır. Keman için yeni bir dağar oluşturmayı amaçlayan bu araştırmada halk ezgilerinin özü bozulmadan evrensel bir çalgı olan keman ile seslendirilebilmesi, çevreden evrene ilkesi de gözetilerek halk ezgilerinin eğitim müziğinde kullanılabilmesi, halk müziğinin daha iyi seslendirilebilmesi için özgün etüt ve eserler üretilmesi gibi sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Şen (1992) tarafından yapılan “Evrensel Keman Teknikleri Kullanılarak Türk Folkloruna ve Evrensel Müziğe Dayalı Özgün Keman Etütlerinin Yaratılması” başlıklı araştırmada, evrensel keman tekniklerinin temsil edildiği iyi örneklerden ve Türk müziğinden yararlanarak özgün keman etütleri denemeleri yapmak ve yeni ürünler ortaya koymak amaçlanmıştır. Deneysel desende yürütülen araştırmada tonal ve makamsal özgün etütler hazırlanarak etütlerin özellikleri ve çalışma biçimleri belirtilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan etütler, uzmanlar tarafından çalınarak değerlendirilmiştir ve makamsal olan bu

etütlerin keman literatüründe yer alan etütlerin yanında kullanılabileceği görülmüştür. Sonuçlardan yola çıkan araştırmacı; diğer çalgılar için benzer denemelerin yapılması, her öğrencinin kendi çalgısında alıştırma ve etüt yazmaya yönlendirilmesi gibi önerilerde bulunmuştur.

2.2. Doktora Tezleri

Lehimler (2014), “Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyini Makamı Örneği)” başlıklı doktora tezinde viyolonsel öğrencilerinin geleneksel Türk halk müziği içinde yer alan komalı sesleri ve temel süsleme tekniklerini çalma becerilerini geliştirmeye yönelik yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda bir öğretim modeli geliştirerek bu modelin uygulamadaki görünümünü ortaya koymayı amaçlamıştır. Betimsel ve deneysel yöntemin kullanıldığı araştırmanın betimsel boyutunda; araştırma konusu ekseninde literatür taraması yapılmış ve konu ile ilgili var olan durumu ortaya koymak için üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan viyolonsel öğretim elemanlarına anket uygulanmıştır. Deneysel boyutta ise; tek gruplu ön test-son test deseni kullanılmış ve araştırmanın çalışma grubunu oluşturan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi (GÜGEF) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören 5 viyolonsel öğrencisinin ön test-son test verileri “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” ve “Kruskal Wallis Tek Yönlü Varyans Analizi” kullanılarak analiz edilmiştir. Beş haftalık eğitim süreci içeren araştırma için 5 ünite hazırlanmış ve ünitelere yönelik hedef davranışlar ve ilgili kazanımlar doğrultusunda alışırmalar oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda durum tespitine yönelik uygulanan anket cevapları doğrultusunda viyolonsel öğretiminde hüseyini türkülerden ne ölçüde yararlanıldığı ortaya konarak öğrencilerin komalı ses çalma becerilerinde önemli düzeyde gelişme olduğu, süsleme tekniklerinin doğru ifade edilmesinin geliştiği sonuçlarına ve çalışma grubu öğrencilerinin geliştirilen model önerisine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

“Keman Öğretiminde ADDIE Yaklaşımı Esas Alınarak Hazırlanan Öğretim Modelinin Uşşak Ezgilerin Kemanla Seslendirilmesine Etkileri” başlıklı doktora tezinden Feyzi (2013), ADDIE yaklaşımı esas alınarak hazırlanan öğretim modelinin, uşşak ezgilerin kemanla seslendirilmesine etkilerini tespit etmeyi amaçladığı araştırmasında, tarama ve deneme (kontrol gruplu öntest-sontest) olmak üzere iki farklı araştırma modeli

kullanılmıştır. Araştırmada üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören lisans 3 ve lisans 4 öğrencilerine geleneksel Türk müziğine ilişkin tutumlarını ve bilişsel seviyelerini tespit etmeye yönelik hazırlanan anket uygulanmış ve anket sonuçlarına göre öğrencilerin geleneksel Türk müziğine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın öntest-sontest kontrol gruplu desen kullanılan deneysel boyutunda ise, hazırlanan 5 haftalık ders programı deney grubu öğrencilerine uygulanırken; kontrol grubu öğrencilerine tampere sisteme uygun öğretim modeli uygulanarak elde edilen veriler kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, uygulanan öğretim modelinin tonal ezgi performans düzeyleri, Türk halk müziği performans düzeyleri ve Türk sanat müziği performans düzeyleri üzerinde deney grubu öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada, beş haftalık ve haftada bir saat olacak şekilde uygulanan öğretim modelinden elde edilen olumlu sonuçlar dikkate alınarak bireysel çalgı eğitimi derslerinde geleneksel Türk müziği eserlerini icra etmeye özendirici etüt ve örnek eserlere daha fazla yer verilmesi, konuyla ilgili olarak diğer yaylı çalgılarda da benzer araştırmaların yapılması gibi önerilere yer verilmiştir.

“Müller-Rusch Metodu ve Bu Anlayışla Hazırlanmış Türk Ezgilerinin 7-11 Yaş Çocuklarının Keman Çalma Becerilerine Etkileri” başlıklı doktora tezinde Coşkuner (2012), 7-11 yaş grubu özengen keman eğitimi alan çocuklarda başlangıç seviyesinde Türk ezgilerinin kullanılabilirliğinin ve bu ezgilerde yay tekniklerinin uygulanabilmesindeki etkilerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Sontest kontrol gruplu modelde yürütülen araştırmaya Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Vakıf Özel İlköğretim Okulu’nda eğitim gören 7-11 yaş arasında keman çalmayı bilmeyen 6 deney, 6 kontrol grubu olmak üzere toplam 12 öğrenci katılmıştır. Kontrol grubu öğrencileri Müller-Rusch Metodu ile çalışırken deney grubu öğrencileri ise adı geçen metod anlayışı ile hazırlanmış Türk ezgileri ile çalışmışlardır. Araştırma sonucunda keman eğitiminde başlangıç aşaması davranışlardan bazılarında kontrol ve deney grubunun eşit gelişim gösterdikleri, bazı davranışlarda ise deney grubunun kontrol grubundan daha fazla gelişim gösterdiği gözlemlenmiştir. Çıkan sonuçlara göre; özengen keman eğitiminde başlangıç aşamasında sağ ve sol el davranışlarının gerçekleşmesinde Türk ezgileri ile eğitim verilmesinin faydalı olacağı, diğer çalgılarda da benzer yöntemin denemesi, Müller-Rusch Metodu’na alternatif olarak Türk ezgilerinin kullanılabileceği gibi önerilere yer verilmiştir.

Müezzinoğlu (2012) tarafından hazırlanan “Kemana Uyarlanmış Halk Ezgilerinin Keman Eğitiminde Kullanılması” adlı doktora tezinde; keman eğitiminde kemana uyarlanmış Kıbrıs halk ezgilerinin kullanılmasının, öğrencilerin keman çalma başarısına etkisinin saptanması amaçlanarak keman ile çalınması uygun olan sözsüz halk ezgilerinden Sirto, Zeybek, Karşılama, Çiftetelli ve Arabiye ezgileri uzman görüşleri de alınarak seçilmiştir. Deneysel ‘tek grup öntest-sontest’ desenli çalışma, örneklem grubuna giren 12 öğrencinin oluşturduğu deney grubu üzerinde yapılmıştır. Sol eli konumlandırabilme, yayın hızını ayarlayabilme, yayın basıncını dengeleyebilme, ezgiyi bütünlük içinde seslendirebilme ve müzikal çizgiyi yakalayabilme ve doğru seslendirebilme davranışlarının gözlemlendiği araştırmada alt problemlere uygun olarak nicel bilgilerin analizinde ‘Kendall W Uyum Testi’, ‘Wilcoxon Sıra Testi’, ve ‘Mann Whitney U’ testi kullanılmıştır. Deneysel çalışmadan elde edilen bulgulara göre; kemana uyarlanmış Kıbrıs halk ezgilerinin öğrencilerin keman çalma başarılarını teknik ve müzikal olarak ve gözlemlenen davranışları olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılarak halk ezgilerine keman eğitiminde daha çok yer verilmesi ve benzer araştırmaların diğer yaylı çalgılarda da yapılması gibi önerilere yer verilmiştir.

“Geleneksel Türk Müziği Öğelerinin Flüt Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Bir Model Önerisi” başlıklı doktora tezinde Öner (2011), temel flüt tekniklerinin öğretime yönelik geleneksel Türk müziği (GTM) öğelerinin kullanıldığı bir program oluşturarak bu programın öğrenci başarısı üzerindeki etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada, öğrencilere demografik özelliklerinin ve GTM öğelerinin çalgı eğitimlerinde kullanılma durumlarının belirlenmesine yönelik anket uygulaması; öğretim elemanlarına ise, araştırmanın problemine ve amaçlarına zemin hazırlayacak verileri elde etmek için ‘Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme’ yapılmıştır. Kontrol gruplu öntest-sontest desenli deneysel yöntem kullanılan araştırmanın son aşamasında ise 14 temel flüt tekniğine yönelik uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan 4’er çalışma deney grubuna uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen anket ve deney bulguları SPSS paket programı ile değerlendirilerek Wilcoxon İşaretli Sıralar ve Mann Whitney-U testleri uygulanmıştır. Araştırma kapsamında hazırlanan modelin öğrenci başarısı üzerindeki etkilere yönelik deney grubunun sontest puanlarının kontrol grubunun sontest puanlarından daha yüksek olduğu, gelişmesi beklenen flüt tekniklerinin öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir fark olduğu, öğrencilerin teknik ve müzikal seviyelerinin gelişmesinde olumlu yönde etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kaya (2010), “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Makamsal Etüd ve Egzersizlerle Viyolonsel Eğitiminin Uygulanabilirliği” başlıklı doktora tezinde, makamsal etüd ve egzersizlerin eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalları bireysel çalgı eğitimi viyolonsel dersi sürecinde kullanılabilme durumunu ve sağlayacağı katkıları araştırmıştır. Çalışma grubunu Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı viyolonsel öğrencilerinin oluşturduğu araştırmada kontrol gruplu öntest-sontest deneysel desen kullanılmıştır ve 10 haftalık uygulamalı çalışmadan elde edilen veriler SPSS paket programı aracılığıyla “Eşleştirilmiş T-Testi” ve “Mann Whitney-U Testi” kullanılarak değerlendirilmiştir. Deneysel süreç sonucunda ölçülen tüm davranışların sontest verilerinin istatistiksel olarak deney grubunun kontrol grubundan daha fazla gelişme gösterdiği ve elde edilen tüm verilere göre makamsal ses sisteminde yazılmış etüd ve egzersizlerin viyolonsel eğitimi sürecinde alternatif bir öğretim materyali olarak kullanılabileceği saptanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre araştırmada kullanılan makamsal ve tonal etüd ile egzersizlerin dönüşümlü olarak viyolonsel eğitimi sürecinde kullanılabileceği ve bu makamsal etüd ve egzersizlerin viyolonsel eğitiminde kullanılmakta olan tonal etüd ve egzersizlere alternatif öğretim materyali olabileceği gibi önerilere yer verilmiştir.

“Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alistirmaların İşgörüsellik ve Etkililik Yönünden İncelenmesi” başlıklı doktora tezinde Parasız (2009), keman eğitiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik oluşturulan hazırlayıcı alıştırma ve etkililiklerinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın ilk kısmında üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında keman eğitimi veren öğretim elemanlarına anket uygulanarak bireysel çalgı eğitimi keman derslerinde çağdaş Türk müziği kullanımına yönelik durum tespiti yapılmıştır. Araştırmanın ikinci kısmında ise anket yoluyla keman eğitiminde kullanılmakta olduğu tespit edilen çağdaş Türk eserlerinin seslendirilmesine yönelik oluşturulan hazırlayıcı alıştırma ve etkililik düzeylerini ölçmek amacıyla öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Ankete katılan öğretim elemanlarına göre keman eğitiminde sıklıkla kullanılan 9 çağdaş Türk müziği eseri için hazırlayıcı alıştırma oluşturulmuştur. Oluşturulan alıştırma ile 9 eseri çalışan deney grubu öğrencileri, kontrol grubu öğrencilerine göre daha fazla gelişim sağlamışlardır. Araştırmacı elde ettiği sonuçlardan yola çıkarak; keman eğitiminde çağdaş Türk müziği eserlerine daha

çok yer verilmesi, nitelikli eserler bestelenerek dağarcığın geliştirilmesi, çeşitli zorluk seviyelerine göre eserler bestelenmesi, seslendirilecek çağdaş Türk müziği eserinin zorluklarına göre hazırlayıcı alıştırma oluşturulması gibi önerilere yer vermiştir.

“Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Türk Halk Ezgilerinin Kemana Uyarlanması Kemana Eğitimi Yoluyla Müzik Öğretmenliği Eğitimine Yansıtılabilirliği” adlı doktora tezinde Alpagut (2001), Türk halk ezgilerinin temel müzik öğeleriyle kemana uyarlanmasını hedeflemiştir ve konu ile ilgili yeni fikirler ortaya koymayı, öneriler geliştirmeyi ve bu sayede keman ve müzik öğretmenliği eğitimine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Öntest-sontest tek gruplu deneysel desene dayalı yapılan araştırmada 22 öğrenciden, seçilen bir türküyü kemana uyarlamaları istenmiş ve hazırlanan gözlem formu ile 3 uzmandan görüş alınmıştır. Araştırmada sağ el ve sol ele yönelik ortaya çıkan sonuçların yanı sıra; Türk halk müziğini kemana uyarlama çalışmalarına eğitim programında yer verilmesi, kültürlerarası etkileşimde önem arz etmesi bakımından halk ezgilerinin kemana uyarlanması, müzik öğretmenlerinin çalgılarını daha işlevsel kullanabilmeleri için halk ezgileri uyarlamalarının yer aldığı yeni araştırmaların yapılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Bulut (2001), “Sivas ve Yöresi Halaylarının Kültürel Çeşitlilik Açısından İncelenerek Kemana Eğitiminde Kullanılması” başlıklı doktora tezinde, yöresel ezgilerin kemana eğitiminde kullanılması yoluyla var olan bir alt kültür ürününün yeni bir alanda kullanılmasını amaçlamıştır. Örneklemini Türkiye’deki üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan 30 keman öğretim elemanı ile Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi MEABD’da 2000-2001 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 22 keman öğrencisinin oluşturduğu araştırmada, 41 Sivas ve yöresi halayından öğrenciler tarafından bilinme yüzdesi yüksek olanlar seçilmiştir. Seçilen bu halaylardan legato, detache, martele, staccato, spiccato ve sautille yay tekniklerine yönelik egzersizler üretilmiştir. Araştırmacı; Sivas ve yöresi halaylarının kemana eğitiminde kullanılmasında kemanın teknik özelliklerinden yararlanılabileceği, söz konusu halaylarda kullanılan ses dizilerinin evrensel keman başlangıç metotlarındaki bazı kalıplarla ilişkilendirildiği, ulusal ezgilerimizin yer aldığı keman metotlarının oluşturulması gibi konulara dikkati çekmiştir.

2.3. Yüksek Lisans Tezleri

Parpucu (2016), “Akseki ve Yöresi Türkülerinin Keman Eğitiminde Kullanılabilirliği” başlıklı yüksek lisans tezinde, Akseki ve yöresine ait olan ve keman eğitimine uygun olduğu düşünülen 20 türkünün keman ile seslendirilmesinde karşılaşılan sağ el ve sol zorluklarının belirlenerek güzel sanatlar liseleri keman dersinde kullanılmasını sağlamayı amaçlamıştır. Araştırmada amaca ulaşabilmek için seçilen türkülerin makamsal özellikleri, sağ ve sol el tekniklerine göre karşılaşılan güçlükler, türkülerin seslendirilmesinde keman çalım tekniklerinin hangilerinden yararlanılabileceği gibi sorulara cevap aranmıştır. Tarama modelinde yürütülen araştırmanın sonucunda sağ elde; ritmik yapıdan kaynaklı zorluklar, türkü sözlerinden dolayı yay bağlarından ve vurgulamalardan meydana gelen zorluklar tespit edilmiştir. Sol elde ise; çok kısa nota değerlerinin kullanılması, koma seslerin yer alması, pozisyon ve parmak numarası, makamın seyir özelliklerine göre oluşan aralıklar gibi zorluklar tespit edilmiştir. Uzman görüşleri alınarak evrensel nota yazım ve keman tekniklerine göre düzenlenen türkülerin güzel sanatlar liseleri keman dersinde kullanılabilirliği belirlenen araştırmada, farklı bölge türkülerinin diğer çalgılarda da benzer şekilde denenmesi, türkülerin seslendirilmesinde karşılaşılan zorluklara yönelik alıştırmalar ve etütler yazılması, makamsal çalışmaların yapılması, çokseslendirme çalışmalarının yapılması gibi önerilere yer verilmiştir.

Fidan (2014), “Keman Eğitiminde Van Türkülerini Çalma ve Yorumlama Yöntemleri” başlıklı yüksek lisans tezinde keman eğitiminde Van türkülerini çalma ve yorumlama yöntemlerini belirleyip türkülerini ezgisel ve yapısal özellikleri bakımından incelemiştir. İncelenen türkülerini kemanla seslendirmeye uygun hale getirmeyi ve seslendirme sırasında karşılaşılan teknik zorlukları tespit ederek bu zorlukların giderilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiz modelinin kullanıldığı betimsel nitelikli araştırmanın örneklemini 25 Van türküsü oluşturmuştur. Ezgisel ve yapısal özellikleri, makamı, usulü, güçlü perdesi, ses genişliği bakımından incelenen türküler, kemanın hangi teknik özelliklerinden yararlanılabileceği doğrultusunda belirlenen hedef davranışlara göre notaya alınmıştır. Araştırmada 25 Van türküsüne; eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları bireysel çalgı eğitimi keman dersi içeriğinde yer alan detaşe, legato, martele, staccato, spiccato ve sotiye gibi temel sağ el tekniklerinin; çift ses, vibrato, konum, farklı konumlarda kalıcı ve geçişli çalma gibi sol el tekniklerinin uygulanabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kervancıoğlu (2013), “Erzurum Türkülerinin Viyola Eğitiminde Kullanılabilirliği” başlıklı yüksek lisans tezinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yer alan viyola eğitiminde, Erzurum türkülerinin kullanılarak seslendirilmesini amaçlamış ve bu türkülerin eğitim müziğinde kullanılmasının önemini vurgulamıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu desende olan araştırmada 240 Erzurum türküsünden tesadüfi örnekleme yoluyla 3 türkü seçilmiş ve seçilen türküler Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan 6 viyola öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin aralarında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için SPSS paket programı aracılığıyla Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Araştırmada örneklem olarak seçilen türkülerin makamsal analizleri yapılarak türküde yer alan sağ el ve sol el tekniklerine, nüans ve işaretlere yer verilmiştir. Öntest sonuçlarına göre deney ve kontrol grubunun viyola çalma becerilerine göre anlamlı bir fark bulunmayan araştırmada uygulama sonrasında sontest sonuçlarına bakıldığında deney grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmanın örnek alınarak diğer bölge ve şehirlere ait türkülerin çalgı eğitiminde evrensel tekniklerde uyarlanarak kullanılmasının, türkülerin orkestra düzenlemelerinin yapılarak eğitim müziğine kazandırılmasının büyük önem taşıdığı ifade edilmiştir.

Koç (2007), “Bir Yöntem Olarak Bölgesel Müziklerin Keman Eğitiminde Kullanımı” başlıklı yüksek lisans tezinde, Van ve çevresinden derlediği 77 halk oyunu ezgisini evrensel keman eğitimi teknikleriyle uyguladığı model bir çalışma programı ile çalgı eğitiminde karşılaşılan müzikalite sorununun aşılmasını amaçlamaktadır. Ulusal ezgilerimizin keman eğitiminde hangi tekniklerle kullanılabileceği, derlenen ezgilerin ulusal dağarcığımıza ve Van halk oyunu ezgilerinin tanıtılmasına katkı sağlayıp sağlamayacağı gibi sorunlara cevap arayan araştırmada; çalgı eğitiminde müzikaliteyi etkileyen müziksel ve müzik dışı nedenlere, araştırma örneklemini oluşturan Van ve yöresi ezgilerin makamsal özelliklerine ve ezgilerin çalınmasına yönelik hazırlayıcı çalışmalara yer verilmiştir. Sonuç olarak 77 halk oyunu ezgisi üzerinde evrensel keman teknikleri uygulanmasının, müzikal çalma zorluğu yaşayan bölge öğrencilerinin sorunlarına katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Kırhoğlu (2002), “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Viyolonsel ve Keman Eğitiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Yöntemsel Analizi” başlıklı yüksek lisans tezinde, viyolonsel ve keman eğitiminde önemli bir yer üstlenen yay tekniklerinin öğrenciye kazandırılmasında uygulanan yöntem ve çalışmaların ortaya konmasını amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda geliştirilen anket, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapmakta olan 24 viyolonsel ve keman eğitimcisine uygulanmış ve elde edilen ortak ve farklı görüşler doğrultusunda yay tekniklerinin öğrenciye kazandırılmasında etkili yöntem ve çalışmalara ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri viyolonsel ve keman eğitiminde doğru yay tutmanın önemli olduğu, sağ el tekniklerinin zorluk sırasına göre öğretilerek sürekli kontroller sayesinde eksikliklerin giderilmesi gerektiği, çalgı ile beden arasında uyum sağlamanın öneminin öğrenciye kavratılması gerektiği gibi önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM III

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan viyolonsel öğretiminde kullanılan yay teknikleri, geleneksel Türk müziği, Türk halk müziği ve araştırmanın örneklemini oluşturan halk oyunları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Viyolonsel

Viyolonsel, kendine özgü ses rengi olan, gerek solo olarak gerekse oda müziği grupları ve orkestralarda kullanılan önemli bir yaylı çalgıdır ve bu bağlamda viyolonsel eğitimi, çalgı eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

Yaylı çalgılar ailesinin diğer üyeleri gibi viyolonselde de dört tel bulunmaktadır ve bunlar kalından inceye doğru sırasıyla Do-Sol-Re-La seslerine akort edilmektedir. Viyolonsel notalarını dizekte yazmak için Fa anahtarı kullanır. İnce seslere gidildikçe notalarda ek çizgi kullanımını azaltmak için dördüncü çizgi Do anahtarı, daha ince notalar için ise Sol anahtarı kullanılmaktadır.

Çalışır (1997), viyolonsel hakkında genel bilgileri şu şekilde sıralamıştır:

1. Yayla çalınan telli bir çalıdır.
2. Notası, dördüncü çizgi Fa, dördüncü çizgi Do ve ikinci çizgi Sol (ince seslerde) açkısı ile yazılır.
3. Orkestralarda, genel olarak iki partisi bulunur.
4. Bir sekizli aşağıdan duyulur.
5. Solo ve eşlik görevi verilir.
6. Ses rengi zengin ve dolgundur (s. 172).

Viyolonselde sağ el sesi üretmekte, sol el ise sesleri belirlemektedir. Her çalgının çalınmasında gerekli olan belli başlı teknikler vardır ve bir çalgıyı çalmak için o çalgıya özgü teknik becerilere sahip olunması gerekmektedir. Teknik “bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020). Birçok çalgıda bu teknikleri sağ el ve sol teknikleri diye ikiye ayırmak mümkündür.

Bu araştırmanın kapsamı dâhilinde viyolonselde yay/arşe ve yay teknikleri aşağıda sunulmuştur.

3.1.1. Yay/Arşe

Sağ el; öncelikle ve en önemli olarak çalgımızdan ses üretmeyi sağlamak, müzikal ifadeyi iyi yansıtabilmek, iyi bir ton elde edebilmek ve etkili bir çalış için oldukça önemlidir.

Adını verdiği çalgıların ayrılmaz iş ortağı özelliğindeki ses üretici müzikal araç olan ve sağ el ile tutulan yayın alt tarafı topuk, kılların bu tabana alttan bağlı bulunduğu yer dip, çubuğun yukarıda son bulan kısmı ise uç ya da tepe adını alır (Say, 2005). Yaylı çalgılarda dipte çalmak, uçta çalmak deyimleri buradan kaynaklanmaktadır. Yaylı çalgılarda yay veya bir diğer adıyla arşe kullanmadan sağ el parmakları ile ses üretmeye ise pizzicato denmektedir.

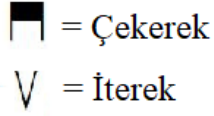
Çalgı öğrenenin düzeyi yükseldikçe, derslerde daha çok müzikaliteye ve yoruma yer verilmektedir ve bu davranışların temeli ise tekniktir (Yıldırım & Koç, 2008, s. 9). Temel bilgi ve beceriler elde edildikten sonra yoğunluk, belli tekniklerin öğrenilip geliştirilmesine doğru yönelmektedir.

Bu bağlamda müzikal ifadeyle etkili ve iyi bir ses üretebilmek için sağ elde yer alan tekniklerin iyi bilinmesi ve uygulanması büyük önem taşımakta ve bu konuların iyi bilinmesinin, öğrencinin gelişimini sağlamaya yardımcı olacağı düşünülmektedir.

3.1.2. Yay Tekniği

Yaylı çalgılarda yayın kullanım yöntemleri özellikle 17. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak geliştirilmiştir ve yaylı çalgılar müziğinin anlatım olanaklarında önemli rol oynamıştır (Say, 2005). Yayın en temel hareketi çekme ve itme işlemidir. Bu sayede yayda

yer alan kıllar tellere sürterek titreşmesine ve sesin ortaya çıkmasını sağlar. Çekerek ve iterek hareketini ifade eden semboller aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Çekerek ve iterek sembolleri

Yay tekniklerine *detache*, *legato*, *staccato*, *spiccato*, *martele*, *sautille*, *portato*, *colle vb.* örnek olarak gösterilebilir.

Bu çalışma kapsamında MEABD YÖK Lisans Programı Bireysel Çalgı Eğitimi viyolonsel ders içeriklerinde yer alan *detache*, *legato*, *staccato*, *spiccato* ve *martele* yay teknikleri ele alınmıştır.

3.1.2.1. *Detache (Detaşe)*

Yaylı çalgılarda birbirinden ayrı, bağısız seslendirerek bağımsız sesler üretmek üzere yayın kullanım özelliği olan *detache* tekniği, en önemli temel yay tekniklerinden biridir ve sağ kolun akıcı biçimde yaptığı hareketlerle gerçekleştirilir (Günay & Uçan, 1975; Say, 2005). *Detache* çalarken yayın çekme ve itme hareketleri arasında çok kısa bir aralık duyulur. Bu teknikte çalarken farklı durumlar istenmediği takdirde yayın çekildiği mesafe kadar itilmesi gerekmektedir. Çalınan her notada farklı yönde hareket eden bu yay tekniğinde çekme ve itme işleminde aynı güce, basınca sahip sesler üretmeye ve yayın tellerden ayrılmasına dikkat etmek gerekmektedir (“*Detache*”, 2020; Memedaliyev & Kurbanov, 2011).

Detache yay tekniği, yayın alt yarısında, üst yarısında, ortada vb. farklı bölgelerinde uygulanabilmektedir. Bu teknik, notaların altına veya üstüne çizgi konularak belirtilebildiği gibi herhangi bir sembol veya işaret olmayan tüm notalar da ayrı ayrı yani *detache* çalınmaktadır. Aşağıda her iki gösterim şekli sunulmuştur.

Şekil 2. Detache yay tekniği

3.1.2.2. Legato

Kısaca bağlı çalmak anlamına gelen legato, en çok kullanılan yay tekniklerinden birisidir ve birden fazla notanın birbirine bağlanarak, birbiriyle bağlı şekilde seslendirilmesidir (Memedaliyev & Kurbanov, 2011; Say, 2005). Legato çalarken yay ile hiçbir zaman köşeli hareket yapmamaya, eşiğin eğimi doğrultusunda tel değiştirirken yuvarlak hareketler yapmaya özen gösterilmelidir ve bu noktada bilek ve ön kol hareketinin yardımıyla faydalanmak gerekir (Memedaliyev & Kurbanov, 2011).

Bu teknikte dikkat edilecek bir husus ise bağın sonuna denk gelen notaların süreleridir. Yayın yönünün değişimine denk gelen son notaların süresi, olması gerekenden biraz daha kısa olabilmektedir. Sesi, süresi boyunca uzatmak ve tel değişikliklerinde geçilecek tele yaklaşmak önemlidir. Legato yay tekniğinde birden fazla olan tüm notalar birbirine bağlanabilmektedir ve yayın tümü, alt yarısı gibi farklı bölgeleri kullanılabilir, bu sebeple bağlı notaların sayısına göre yayın hızı ayarlanmalıdır. Bu yay tekniği, bağlanmak istenilen notaların üzerine konulan bağ işareti ile gösterilmektedir. Bağın içerdiği nota sayısına göre 2 bağlı, 4 bağlı, 8 bağlı vb. isimlerle adlandırılır. Bağ işareti aşağıda gösterilmiştir.

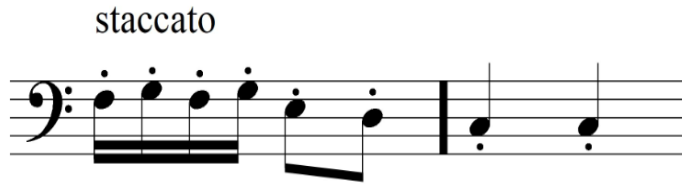
Şekil 3. Legato yay tekniği

3.1.2.3. Staccato (Stakkato)

Notaları taneleyerek, birbirinden ayrı, kesintili, kesik kesik seslendirme olan staccato yay tekniği, yay kıllarının sürekli tele temas halinde olduğu çalma şeklidir (Say, 2005; Yıldırım Orhan, 2013). Başka bir deyişle, notalar arasındaki kısa duraklamalarda yay, tel üzerinden

kaldırılmamalıdır. Bu teknikte çalınan her nota arasında kısa bir sus varmış gibi düşünülerek duraklamalar yapılabilir. Staccato yapılırken özellikle sağ el işaret parmağı ile tel üzerinde yaya basınç uygulanır, uygulanan basıncın bırakılmasıyla ses üretilir (Yıldırım Orhan, 2013).

Staccato yay tekniği genellikle yayın ağırlık noktasında, yani dibe yakın bir kısmında uygulanmakla birlikte yayın diğer tüm bölgelerinde uygulanabilir. Bu tekniği göstermek için notaların üzerine nokta konulur. Aşağıda bu teknikle ilgili görsel sunulmuştur.

Şekil 4. Staccato yay tekniği

3.1.2.4. Spiccato (Spikkato)

Notaların birbirinden kopuk şekilde, yayın çabuk ama hafif şekilde sıçratılarak küçük bir mesafeden tel üzerine düşürülmesiyle sesin üretildiği yay tekniğidir (Memedaliyev & Kurbanov, 2011; Say, 2005). Sıçrayan staccato olarak da adlandırılan bu teknikte sıçrama hareketi, yayın esnekliği sayesinde olur (“Spiccato”, 2020). Başka bir deyişle, bu teknikte yayın sıçramasını sağlamak için yayı aşağı yukarı hareket ettirmek yerine çekme itme hareketi ile yayın sıçrayarak telden ayrılması ve tekrar tele düşürülmesi sağlanmalıdır. Daha yüksek tempolarda uygulanması daha kolay olan bu teknik için yayın ağırlık noktasının kullanılması gerekmektedir. Sıçrama ve düşürme hareketi en doğal olarak yayın bu bölgesinde gerçekleşmektedir. Spiccato tekniği, uygulanacak pasaj üzerine ‘spiccato’ veya kısaltması olan ‘spicc.’ yazılarak ifade edilmesinin yanı sıra staccato noktası kullanılarak da ifade edilmektedir.

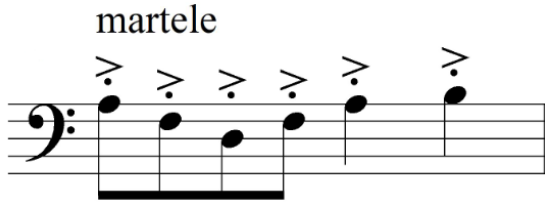

Şekil 5. Spiccato yay tekniği

3.1.2.5. *Martele*

Yaylı çalgılarda her bir sesin sert bir şekilde yay ile çekerek ve iterek seslendirilmesi olarak tanımlanan martele yay tekniği, yayın teller üzerinde güçlü baskısı ile mümkündür (Memedaliyev & Kurbanov, 2011). Aksanlı detaché olarak da adlandırılan bu teknikte her ses güçlü başlanması önem taşımaktadır. Bu da sağ el bileğinin ve işaret parmağının baskısı ile mümkün olmaktadır. Teli çekiçle dövüyormuş gibi sert bir tını elde edilmesi gereken bu teknikte işaret parmağı ve bilek ile yay uygulanan basınç, yayın hareket etmesiyle tamamen bırakılır ve yay akıcı bir şekilde hareket ettirilir (Memedaliyev & Kurbanov, 2011).

Martele yay tekniğinde gerekli olan baskıyı yayın alt bölgelerinde uygulamak daha kolay olmakla birlikte yayın farklı bölgeleri bu teknik için kullanılabilir. Notanın üzerine aksan (vurgu) ve nokta ile birlikte gösterilmektedir.

Şekil 6. Martele yay tekniği

Yukarıda yer alan tekniklerin öğrencilere aktarılmasında geleneksel Türk müziğinden faydalanan bu araştırmada, söz konusu yay teknikleri oyun havalarına uyarlanarak öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla geleneksel Türk müziği hakkında bilgi verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3.2. Geleneksel Türk Müziği

Gelenekleri temsil ederek sürdüren, geleneksel anlayışa bağlı kalarak onu geliştiren, geleneğe ait ve gelenekle ilgili müzik demek olan geleneksel müziklerimiz, bu yönüyle öteden beri genel müzik kültürümüzün belkemiği, omurgası ve ana eksen konumunda olmuştur (Uçan, 2005).

Temelini tam dörtlü ve tam beşlilerin oluşturduğu geleneksel Türk müziği günümüzde kullanılmakta olan Arel-Ezgi ses sistemine göre bir sekizlideki 24 aralıktan oluşan dizilere, bu dizilerin özel dolaşım (seyir) kurallarına göre kullanılmasından oluşan makamlara,

ritimlerin en basitten en karmaşığa kadar çeşitli şekillerde birleşmesinden oluşan usullere (2'den 120 zamanlıya 80 değişik usul kalıbı) ve din-din dışı-askeri-folklorik dallarda çok çeşitli ses ve saz formlarına dayalı olarak icra edilen müzik türüdür (Öztuna, 2000; Tanrıkörur, 2014).

Ülkemizde geleneksel Türk müziği eğitimi alanındaki ihtiyaçların mesleki anlamda karşılandığı ve sadece bu alana yönelik Türk müziği devlet konservatuvarları ve devlet konservatuvarlarının geleneksel Türk müziği bölümleri bulunmaktadır. Ayrıca diğer mesleki müzik eğitimi veren kurumların da ders içeriklerinde geleneksel müziklerimize yönelik derslerin olduğu görülmektedir.

Türkiye’de geleneksel müzik terimi hem halk, hem sanat müzikleri için, hem de askeri müzik geçerlidir (Say, 2005, s. 217).

Araştırmanın konusu çerçevesinde Türk halk müziği hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

3.2.1. Türk Halk Müziği

“Çoğunlukla kırsal kökenli olan halk müziği, geleneksel yönüyle bir halkın yaşantısını, beğeni biçimini dile getirir, yaratıcı gücünü toplumun genel, ortak anlayışı içinde temsil eder” (Say, 2005, s. 239). Özalp’e (2000) göre halk müziği, başlangıçta bir kişi tarafından yaratıldığı halde müzik yazısı olmadığı için eserlerin nesilden nesile aktarılması kulağa dayalı olmuştur ve bu bağlamda zaman içinde değişime uğrayan halk müziği ise çoğunlukla anonimdir, yani bestecileri bilinmez.

Bir kültür ürünü ve kültürel hazine olan Türk halk müziğinin on yedili ses aralığını kullanmasının yanında usta çırak ilişkili bir eğitim olduğunu, seslendirmede ise ustaya bağımlı ve onu taklit eden ya da yöresel özelliklere bağımlı bir seslendirme içerdiğini belirten Emnalar (1998), ayrıca ezgisel gidişin usul vuruşlarına bağımlı olduğunu ve usullü ya da usulsüz olarak oluşturulan ezgiler ile bu ezgileri seslendirmede kullanılan çalgıların, bu türü belirleyen temel öğeler olarak karşımıza çıktığını söylemiştir.

Bu ifadelerden yola çıkarak kuşaktan kuşağa aktarılan Türk halk müziğinin, halkın yaşamını konu edinen ve halk tarafından oluşturulmuş, yörelere göre değişiklik gösteren sözlü, sözsüz ve oyunlu müzikleri kapsadığı söylenebilir. Ayrıca problem durumunda kısaca değinilen halk müziği derleme çalışmalarının, bu denli eskiye dayanarak halk

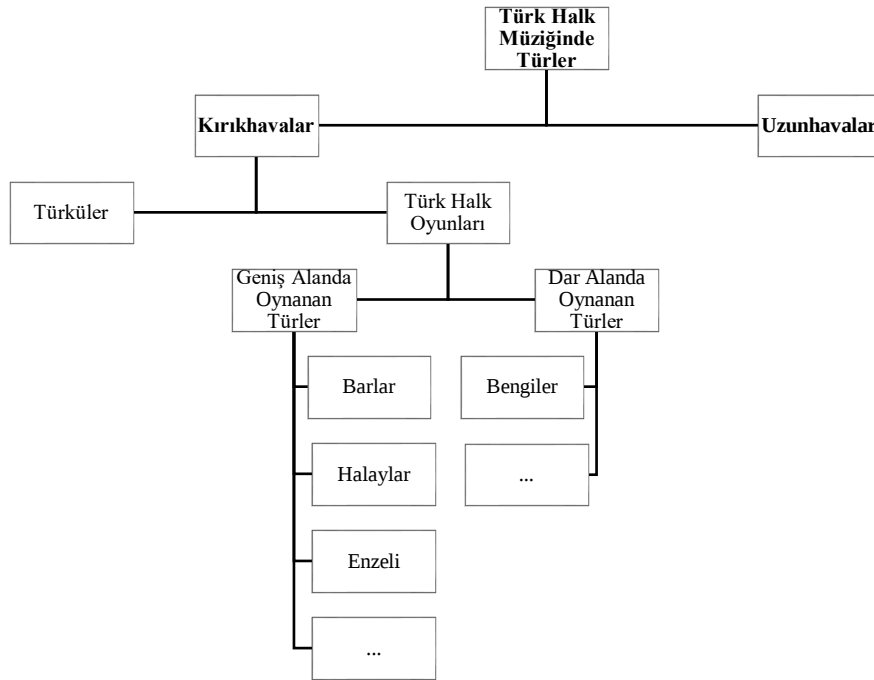
tarafından benimsenmiş, kabul görmüş bir kültür ürününün değişmemesi, kaybolmaması ve gelecek kuşaklara aktararak yaşatılmasının ne derece önemli olduğu görülmektedir.

Türk halk müziği, sözlü ve sözsüz olmak üzere iki şekilde kendini gösterir: Sözlü halk müziği bütün türleriyle halk türkülerini, sözsüz halk müziği ise tüm halk oyunlarının ezgilerini kapsamaktadır (Arseven, 2000, s. 15).

“Başlıca sözlü müzikler, türleri bakımından: Türkü, Koşma, Semai, Varsağı, Mani, Destan, Deyiş, Uzun Hava, Bozlak, Ağıt, Hoyrat, Maya, Boğaz (Gırtlak) Havası, Teke Zotlatması, Ninni, Tekerleme vb. başlıklar altında incelenebilir” (Elbaş, 2011, s. 15).

Halk müziği içinde, belirli yörelere ait oyunlara eşlik ederek ayrı bir tür oluşturan ve Halay, Bengi, Karşılama, Zeybek, Horon, Bar vb. isimlerle anılan oyun havaları, sözsüz veya çalgısal nitelikte olmalarının yanı sıra sözlü nitelikte de olabilmektedirler (Elbaş, 2011).

Halk müziği türlerine göre bu çalışmanın örneklemini oluşturan oyun havalarının yer aldığı şema aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 7. Araştırmada kullanılan Türk halk müziği türleri. Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk halk müziği ve nazariyatı*. Kaynağından uyarlanmıştır.

3.2.1.1. Oyun Havası

Çok kesin bir şekli olmayan, köyde ve kentte her çeşit oyunu oynamaya mahsus 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10 zamanlı usullerde olan, adından da anlaşılacağı gibi oyunlara eşlik amacıyla düzenlenmiş ya da bu amaç için olmasa da zamanla oyun oynamaya uygun duruma gelmiş, çoğu defa sözsüz halk ezgileridir (Özalp, 2000; Özkan, 2006).

Milli kültürümüzün gençlere yansıtıldığı en güzel ve en başarılı örneğin, yurdumuzun çeşitli yörelerinin kendine özgü halk oyunları olduğunu belirten Tezcan (2015), halk oyunlarının farklı müzikleriyle, figürleriyle, giysileriyle her birisinin ayrı, özellikle de birbirinden farklı olduğunu ifade etmiştir.

Say'a (2005) göre oyun havaları, çıktığı yöreyi, adımlarını, önemli hareketlerini, figürlerini, temposunu belirten; kavimlerin, ulusların izlerini taşıyan isimler olarak taşıdığı anlamla kendi özelliklerini belirtebilir.

Oyun havalarının Halay, Bar, Zeybek, Datdiri, Gakgili, Karşılama, Horon, Hora gibi türleri vardır. Bu araştırmada ise Bengi, Bar, Halay ve Enzeli oyunlarına ait ezgiler kullanılmıştır.

3.2.1.1.1. Bengi Oyunu

Genellikle Ege bölgesinde 15-20 erkek tarafından davul zurna ya da bağlama eşliğinde oynanan, zeybek özelliklerine yakın ve çoğu zaman dokuz zamanlı olan bir halk oyunu türüdür (Say, 2005). Farklı kaynaklarda bir zeybek türü olduğu ve bengi zeybeği denildiği ifadeleri dikkati çekmektedir (Güven, 2012; Özalp, 2000).

Hem Toros Tahtacıları arasında, hem de Ege'nin muhtelif bölgelerinde köylülerce yaşatılan ve yer yer mengi, mengü, bengi gibi isimlerle anılan sıra oyununun tarifi ve havaları hakkında bazı leyler neşredilmiştir. Mesela bir yerde deniliyor ki: 'Bengi Zeybeği' eski zamanlarda Ege bölgesinin meşhur yiğitlik oyunuydu. Harpte saf nizamiyle karşılaşılıp pehlivanların ayrı ayrı er meydanına çıkarılışında galebe çalan her Türk pehlivanı... – düşman tarafa pes ettirdikten sonra – 'Bengi Zeybeği' oynanılmak suretiyle zafer kutlanırdı.

Ege halk danslarının tarifi olarak mahalli yayında verilen bilgilerden de Bengi Zeybeğinin esas itibarı ile bir manga yürüyüşü, hem de seferi yürüyüş oyunu olduğu kesin olarak anlaşılıyor; buna, baş tarafta arz ettiğimiz gibi zaferi kutlama mahiyeti de katılacak olursa oyunun askeri özü büsbütün aydınlanmış olur (Güven, 2012, s. 107-109).

Araştırmada bu türde kullanılan Bergama Bengisi'nin TRT Türk Halk Müziği repertuvarında yer alan notalarının görseli aşağıda sunulmuştur.

YÖRESİ

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

BERGAMA BENGİSİ

SÜRESİ:

NOTAYA ALAN
HALİL BEDİİ YÖNETKEN

Şekil 8. Bergama Bengisi

3.2.1.1.2. Halay

Mutlaka birden fazla insanla, davul zurna eşliğinde sıra, halka, yarım halka şeklinde bir araya gelerek sevinç ve coşkuyla uygulanan, Türk halk oyunları içinde Anadolu coğrafyasında en yaygın oyun türü olan halay, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden başlayarak İç Anadolu'da Ankara, Çorum, Yozgat, Sivas, Amasya ve Tokat illerini kapsayan geniş bir coğrafyada oynanmaktadır (Güven, 2012; Say, 2005).

Halaylara eşlik eden müziğin bazı karakteristik özelliklerinin dikkat çekici olduğunu ve halayların birkaç bölüm içerebildiğini belirten Say (2005), iki bölümlü halaylarda

uygulama sırasına göre ağır başlayan, gösterişli, oturaklı birinci bölüme ‘ağırlama’; ritmin değiştiği, oyunun hızlandığı ikinci bölümlere ise genellikle ‘hoplatma’, ‘yeldirme’, ‘yürütme’ denildiğini ifade etmiştir. Halayların büyük bir kısmının ritmik açıdan 2/4 veya 4/4; hoplatma denilen ikinci bölümlerin ise üçerli vuruşlarla 6/8 veya 12/8 ölçülerde olduğu görülmektedir. “Abdurrahman, Arapkir, Aşiret, Çekirge, Garkın, Kazık, Madımak, Temurağa, Turnalar, Şeyhana, Sarıkız halayları ve Yörük Ağırması gibi türleri vardır” (Özalp, 2000, s. 426).

Araştırmada bu türde kullanılan Temirağa ve Çeçen Kızı oyun havalarının TRT Türk Halk Müziği repertuarında yer alan notalarının görseli aşağıda sunulmuştur.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 20
İNCELEME TARİHİ: 28_1_1977
YÖRESİ
SİVAS
KİMDEN ALINDIĞI
HACI AYLAR
KAHRAMAN ESENAKA
SÜRESİ: ♩=80

TEMİRAĞA

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

Şekil 9. Temirağa

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 10
İNCELEME TARİHİ : 28.1.1977

YÖRESİ
ŞAŞAT

KİMDEN ALINDIĞI
CEVZİ ALTINTAŞ

SÜRESİ :

ÇEÇEN KIZI

DERLEYEN
AHMET YAMACI

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

Şekil 10. Çeçen Kızı

3.2.1.1.3. Bar

“Kuzeydoğu Anadolu’nun Artvin, Kars, Erzurum, dolaylarında davul zurna eşliğinde toplu ve diziler halinde en az beş kişinin katılmasıyla oynanan düzenli, zengin simgesel anlatım renkleriyle bezeli bir halk oyunudur (Özalp, 2000; Say, 2005).

Özellikle Erzurum merkezli olmak üzere, Doğu Anadolu’nun Kuzeydoğu kesimlerinde oynanan bar adlı Türk halk oyunu, Anadolu coğrafyasında halay ve zeybek oyunundan sonra Türkiye’nin kuzeydoğusunda geniş bir coğrafyada bilinip oynanan oyunlardandır. Gazimihal, bu oyunlar hakkındaki düşüncelerini dile getirirken hemen her yazısında yapmaya çalıştığı gibi, önce bar kelimesinin etimolojisini inceler ve bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirir: ‘Bar kelimesinin bitişik, bağlı, bağlanmış anlamlarına geldiği, bir görüşe göre de bugün kullandığımız bağ kelimesinin bar kelimesiyle olan yakın ilişkisi düşünülmektedir (Güven, 2012, s. 52-53).

Çok hareketli bir oyun olan bar, oyunun sonuna doğru ‘sekme’ ya da ‘yelleme’ denen figürlerle daha da hızlanır. Hoşbilezik, Aşşahdan Gelirem, Atın Üstünde Eyer, Başbar, Çift Beyaz Güvercin, Dikbar, Delilo, Çimene Gel Güloğlan, Koççari, Köroğlu Barı, Tamzara, Koton Barı, Turna Barı, Tavuk Barı başlıca türleridir (Özalp, 2000).

Araştırmada bu türde kullanılan Koçeri Bar Havası’nın TRT Türk Halk Müziği repertuarında yer alan notalarının görseli aşağıda sunulmuştur.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 3
İNCELEME TARİHİ: 28_1_1977

YÖRESİ
ERZURUM

KİMDEN ALINDIĞI
SEYFETTİN SİGMAR

SÜRESİ: ♩ = 66

DERLEYEN
M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

KOÇERİ BAR HAVASI

Şekil 11. Koçeri Bar Havası

3.2.1.1.4. Enzeli

Enzeli, Kars dolayında, tercihen kadın olmak üzere yalnız bir kişi ya da bir kadın ve bir erkek tarafından geniş bir dairenin çevresinde oynanan Azerbaycan kökenli bir halk oyunudur (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020; Say, 2005). Bu iki çeşidin figürlerinde küçük de olsa bazı farkların bulunduğunu belirten Say (2005), dansın önde gelen özelliğinin el ve kol hareketleri olduğunu ifade etmiştir. Baştan sona ayak burunları üstünde oynanan oyunda ayak hareketleri tempoya göre ayarlanmaktadır ve kadın, erkeğin bir iki adım önünde bulunarak geri geri yarım sağa ve yarım sola dönüşlerle yürütülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

Araştırmada bu türde kullanılan Enzeli oyun havasının TRT Türk Halk Müziği repertuarında yer alan notalarının görseli aşağıda sunulmuştur.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR NO : 544
İNCELEME TARİHİ : 11.05.2000

DERLEYEN
MURAT AKÇAY

YÖRE
AZERBAIJAN
KAYNAK KİŞİ
AFTANDİL İSRAFILOV

ENZELİ
"Oyun Havası"

DERLEME TARİHİ
1991

NOTALAYAN
MURAT AKÇAY

SÜRE : 120

Şekil 12. Enzeli

3.2.2. Geleneksel Türk Müziğinde Makamlar

Türk müziği, kendine özgü yapısal ve karakteristik özellikleri olan, bu özelliklerinden birinin de makamsal olduğu bir müzik türüdür ve bu bağlamda Yahya Kaçar (2009) makamı, "kendine has perde ve aralıklardan meydana gelen müzik dizilerinin özel bir ezgi dolaşımı (seyir) içinde meydana getirdiği yapıdır" şeklinde tanımlamıştır (s. 53).

Makam; makam dizisi, dizinin ana sesi olarak eserin sona erdiğini belirten karar sesi olan durak ve dizide önem sırasına göre durak sesinden sonra gelen güçlü ses olmak üzere bu üç temel öğeden oluşmaktadır (Say, 2005). Yahya Kaçar'a (2009) göre karar perdesi, makam seyrinin bittiği perde; güçlü perdesi ise makamda en çok duyurulan ve süre olarak en uzun kalışların yapıldığı perdedir.

Dizide makam meydana getirmek üzere gezinmeye seyir denir. Üç türlü seyir vardır:

1. Çıkıcı seyir: durak perdesinden, durak civarından veya durağın altındaki seslerden başlayan ve tize doğru çıkıcılık gösteren seyirlerdir. Eğer seyir durak civarından başlamamışsa bile hemen durağa yönelir.
2. İnci-Çıkıcı seyir: güçlü civarından başlayan seyirlerdir. Bu seyirler hem çıkıcılık hem de incilik gösterirler.
3. İnci seyir: Tiz durak veya civarından başlayıp peste doğru incilik gösteren seyirlerdir. Eğer seyre tiz durak civarından başlanmamışsa hemen tiz durak civarına yönelir. (Özkan, 2006, s. 94).

Türk müziğinin temel direklerinden biri olan usul, bir ezginin süre (zaman), ritim, düzum bakımından düzenlenmiş bölümlerine veya kuvvetli ve zayıf zamanların kalıplaşmış haline denmektedir (Duygulu, 2014; Özkan, 2006; Tekin, 2014).

Makamlar; basit makamlar, şed (göçürülmüş) makamlar ve mürekkep (birleşik) makamlar olmak üzere üç grup altında incelenmektedirler (Özkan, 2006).

Araştırma konusuna dâhil olan halk ezgilerinin makam dizilerine göre bu araştırmada basit ve mürekkep (birleşik) makamlar kullanılmıştır.

3.2.2.1. Basit Makamlar

Basit makamlar bir tam dörtlü ile tam beşlinin veya bir tam beşli ile tam dörtlünün birleşmesinden oluşan makamlardır ve güçlü perdeleri dörtlü ile beşlinin ya da beşli ile dörtlünün ek yeri olan 4. veya 5. derecelerdir (Özkan, 2006; Yahya Kaçar, 2009). Basit makamlar; çargâh, buselik, kürdi, rast, uşşak, hüseyini, hicaz, hümayun, uzzal, zirgüleli hicaz, neva, karcıgar ve basit suzinak olmak üzere toplamda on üç tanedir (Yahya Kaçar, 2009).

Çalışma kapsamında kullanılan halk ezgilerine göre bu araştırmada kullanılan basit makamlardan buselik, rast ve hicaz makam dizilerinin özelliklerine yer verilmesinin yararlı olduğu düşünülmektedir.

[illegible]

3.2.2.2. *Mürekkep (Birleşik) Makamlar*

Çalışma kapsamında kullanılan halk ezgilerine göre bu araştırmada kullanılan mürekkep (birleşik) makamlardan hüzzam, segâh ve nikriz makam dizilerinin özelliklerine yer verilmesinin yararlı olduğu düşünülmektedir

Makamın dizisi, yerinde (si koma bemol/segâh) hüzzam beşlisi ile eviç perdesinde (fa bakiye diyezi) hicaz dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen hüzzam makamının durak sesi segâh perdesi (si koma bemol), güçlü sesi 3. derece olan neva perdesi (re) ve yedeni ise kürdi perdesidir (la bakiye diyezi) (Özkan, 2006; Yahya Kaçar, 2009). Seyri inici-çıkıcı olan makamın donanımına si koma bemolü (segâh), mi bakiye bemolü (hisar) ve fa bakiye diyezi (eviç) yazılır (Yahya Kaçar, 2009).

39

3.2.2.2.2. Segâh Makamı

Makamın dizisi, yerinde (si koma bemol) segâh beşlisi ile eviç perdesinde (fa bakiye diyezi) hicaz dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen segâh makamının durak sesi segâh perdesi (si koma bemol), güçlü sesi 3. derece olan neva perdesi (re) ve yedeni ise kürdi perdesidir (la bakiye diyezi) (Özkan, 2006; Yahya Kaçar, 2009). Seyri çıkıcı olan makamın donanımına si koma bemolü (segâh), mi koma bemolü (dik hisar) ve fa bakiye diyezi (eviç) yazılır, gerekli değişiklikler eser içerisinde gösterilmektedir (Özkan, 2006; Yahya Kaçar, 2009).

Şekil 17. Segâh tampere dizi

3.2.2.2.3. Nikriz Makamı

Makamın dizisi, yerinde (sol/rast) nikriz beşlisi ile neva perdesinde (re) rast veya buselik dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen nikriz makamının durak sesi rast perdesi (sol), güçlü sesi neva perdesi (re) ve yedeni ise ırak perdesidir (fa bakiye diyezi) (Özkan, 2006; Yahya Kaçar, 2009). Seyri inici-çıkıcı olan, bazen de çıkıcı olarak kullanılan makamın donanımına si bakiye bemolü (dik kürdi), fa bakiye diyezi (eviç) ve do bakiye diyezi (nim hicaz) yazılır (Özkan, 2006; Yahya Kaçar, 2009).

Şekil 18. Nikriz tampere dizi

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, viyolonsel eğitiminde kullanılan yay tekniklerinin geliştirilmesine yönelik viyolonsel uyarlanan halk ezgilerinin ve araştırma kapsamında verilen eğitimin etkililiğini tespit etmeye yöneliktir.

Temel aldıkları felsefe ve bakış açısına göre değerlendirildiğinde araştırmalar nicel, nitel ve karma olmak üzere üçe ayrılırlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2018).

Araştırma modeli, “... araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir” (Sellitz, Jahoda, Deutsch & Cook, 1959’dan aktaran Karasar, 2009, s. 76).

Viyolonsel öğretiminde kullanılan evrensel yay tekniklerini, Türk müziğine uyarlamaya yönelik olan bu araştırma; nicel araştırma yöntemlerinden öntest-sontest tek gruplu deneme modelinde deneysel desene dayandırılmıştır.

Büyüköztürk vd. (2018) nicel araştırmayı; olayları anlama ve açıklama çabasının temelinde araştırmacıları yönlendiren bir bakış olduğunu ifade ederek gerçekliğin araştırmacıdan bağımsız olarak gözlenip, ölçülüp analiz edilebileceğini kabul eden görüş olarak tanımlamaktadırlar (s. 12).

Bilimsel yöntemler içinde en kesin sonuçların elde edildiği araştırma türü olan deneysel araştırmalarda, araştırmanın sonuçlarının araştırmacıyı en kesin yorumlara götürmesi beklenmektedir; çünkü araştırmacı, karşılaştırılabilir işlemler uygular ve daha sonra onların etkilerini inceler (Büyüköztürk vd., 2018).

Nicel araştırma kapsamında deneysel işlemde tek grup öntest-sontest deseninden yararlanılmıştır. Hem deney öncesi hem de deney sonrası ölçmelerin olduğu tek grup öntest-sontest modelinde bireylerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde öntest, sonrasında sontest olarak aynı bireyler ve aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilir ve deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir (Karasar, 2009; Büyüköztürk vd. 2018). Buna göre, bu araştırma için kullanılan modelin simgesel görünümü Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Tek Grup Öntest-Sontest Modeli

Grup	Öntest	İşlem	Sontest
G	O ₁	X	O ₂

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (20. Baskı). Ankara: Nobel (s. 96). Kaynağından alınmıştır.

Tablo 1’ e göre G, bu araştırmanın çalışma grubunu; O₁, araştırma kapsamında oluşturulan makamsal öntest/işlem öncesi gözlemi; X, araştırma kapsamında kullanılacak halk oyunları/bağımsız değişkeni; O₂ ise makamsal sontest/işlem sonrası gözlemi temsil etmektedir. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni, MEABD Bireysel Çalgı Eğitimi viyolonsel dersi içeriklerinde yer alan yay teknikleridir (detache, legato, staccato, spiccato, martele). Bağımlı değişkene yönelik değerlendirmelerin yapılabilmesi amacıyla çalışma grubuna öntest uygulanmış, 8 haftalık eğitim yapıldıktan sonra aynı gruba sontest uygulanmıştır.

4.2. Evren-Örneklem

Araştırmada toplanacak verilerin analizi ile elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak tanımlanan evren, soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük gruptur (Büyüköztürk vd., 2018, s. 82).

Bu bağlamda, bu araştırmanın evrenini TRT Türk Halk Müziği repertuarı oluşturmaktadır.

Evrenden belli kurallara göre seçilen örneklem, her bakımdan bu evreni temsil eden küçük bir kümedir (Akhun, 1983'ten aktaran Balcı, 2016, s. 96; Karasar, 1984). Her araştırmada evrende bulunabileceği düşünülen bazı özellikleri incelemek için evrenden alınan ve evreni temsil yeteneğine sahip örneklem seçilmesi temel ilkedir (K. Sümbüloğlu & V. Sümbüloğlu, 2016, s. 245-247).

Çalışma grubuna çalıştırılacak halk oyunlarının evrenden seçilmesi için örnekleme metodlarından amaca yönelik örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu tür örneklemede araştırmacı kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve araştırmanın amacına en uygun olanları örnekleme alır (Balcı, 2016).

Belirli kriterlere uyan ve belirli bir amaçla örnek olayların seçildiği amaca yönelik örnekleme, olası ve seçkisiz olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır (Büyüköztürk vd., 2018; Neuman, 2014). Çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan ve belli ölçütleri karşılayan durumlarda çalışılmak istenildiğinde tercih edilen amaca yönelik örnekleme türü ile ilgili 14 farklı strateji olduğu belirtilmiştir (Büyüköztürk vd., 2018). Bu araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde 14 stratejiden uygun olanın ölçüt örnekleme olduğu tespit edilmiştir. Bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşabileceğini ifade eden Büyüköztürk vd., (2018), bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimlerin örnekleme alınacağını belirtmişlerdir.

Bu bağlamda bu araştırmanın örneklemini, viyolonsel eğitiminde kullanılan yay tekniklerinin uyarlanabilmesi bakımından uygun olduğu düşünülen ve uzmanların da görüşleri doğrultusunda seçilen Temirağa, Enzeli, Koçeri Bar Havası, Çeçen Kızı ve Bergama Bengisi oyun havaları oluşturmaktadır.

4.2.1. Çalışma Grubu

Viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin oyun havalarına uyarlanabilmesi ve bu yay tekniklerinin oyun havaları aracılığıyla geliştirilebilmesinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan makamsal öntest-sontestin, viyolonsel eğitimi alan öğrenciler tarafından seslendirilme düzeylerini tespit etmek ve makamsal öntest-sonteste yönelik

olarak viyolonsele uyarlanan Koçeri Bar Havası, Enzeli, Bergama Bengisi, Çeçen Kızı ve Temirağa oyun havalarının etkililiğini belirleyebilmek üzere bir çalışma grubu oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu çalışma grubu, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı bireysel çalgısı viyolonsel olan öğrencilerden oluşmaktadır. 2018-2019 eğitim öğretim yılında bu bölümde bireysel çalgısı viyolonsel olan 14 öğrenci bulunmaktadır. Çalışma grubu için örneklem seçme yoluna gidilmeyerek gönüllülük esasına göre öğrencilerin tamamının çalışmaya dahil edilmesi planlanmıştır. Ancak ilgili öğretim elemanları görüşü doğrultusunda lisans 1. sınıf viyolonsel öğrencileri teknik açıdan yetersiz olabilecekleri göz önünde bulundurularak araştırmaya dahil edilmemiştir. Kalan 12 öğrenciden 2'si ise araştırmaya katılmak istememiştir. Öğrencilerin 4'ü de 8 haftalık eğitim aşamasına devamlı biçimde katılmamaları sebebiyle araştırmadan çıkarılmıştır. Sonuçta, kalan 6 öğrenci ile araştırma yürütülmüştür ve kimlik bilgilerinin gizliliği için öğrencilere Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 ve Ö6 olarak kodlar verilmiştir. Çalışma grubuna dahil olan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Çalışma Grubu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Öğrenci	Cinsiyet	Sınıf Düzeyi	Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	Mezun Olduğu Çalgı (Varsa)	Viyolonsel Eğitimi Aldığı Yıl
Ö1	Erkek	Lisans 4	GSSL	Viyolonsel	8
Ö2	Kadın	Lisans 4	GSSL	Viyolonsel	8
Ö3	Erkek	Lisans 3	GSSL	Bağlama	3
Ö4	Kadın	Lisans 3	GSSL	Viyolonsel	6
Ö5	Kadın	Lisans 3	Anadolu Lisesi	-	3
Ö6	Kadın	Lisans 4	GSSL	Viyolonsel	8

Tablo 2'ye göre, çalışmaya katılan öğrencilerin 2'si erkektir, 4'ü kadındır. 6 öğrencinin 3'ü lisans 3. sınıfta, 3'ü lisans 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 1'i hariç diğerlerinin Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nden (GSSL) mezun olduğu görülmektedir.

Lisans 4. sınıf öğrencileri, GSSL'den bireysel çalgıları viyolonsel ile mezun olmuşlardır ve çalgı eğitimlerinde 8. yılda oldukları görülmektedir. Lisans 3. sınıf öğrencilerinden 1'i Anadolu Lisesi mezunu olduğu ve 1'i de GSSL'den bireysel çalgısı bağlama ile mezun olduğu için viyolonsel eğitimlerinde 3. yılda oldukları görülmektedir. 1 öğrenci ise GSSL'den bireysel çalgısı viyolonsel ile mezun olmuş ancak 4 yıl ortaöğretim, 3 yıl da yükseköğretim olmak üzere toplamda 7 yıl olması gerekirken, viyolonsel eğitiminde 6. yılında olduğunu belirtmiştir. Tabloya göre öğrencilerin tamamının en az 3 yıl viyolonsel eğitimi aldıkları söylenebilir.

4.3. Verilerin Toplanması

En yalın tanımı ile bilimsel araştırmalarda kullanılan veri; “değişkenlere yönelik bilginin işlenmeye hazır biçimidir” (Aksakoğlu, 2001, s. 112).

Araştırmanın amacı doğrultusunda, evrensel viyolonsel teknik kitapları da incelenerek öğrencilerin viyolonsel çalarken yay tekniklerinin gözlemlenebilmesi için uzman görüşleri doğrultusunda makamsal öntest-sontest oluşturulmuştur. 7 kısımdan oluşan bu öntest-sontestte MEABD lisans bireysel çalgı eğitimi viyolonsel dersi içeriklerinde yer alan yay teknikleri (detache, legato, staccato, martele ve spiccato) yer almaktadır. Bu tekniklerin öntest ve sontest değerlendirmelerine göre gelişimini sağlayabilmek için ise yine Türk müziği kaynaklı oyun havaları seçilmiş ve çalışma grubuna çalıştırılmıştır. Viyolonsele uygunluğu ve ders içeriklerinde yer alan sağ el tekniklerinin kullanılabilirliği gözetilerek uzman görüşleri doğrultusunda Çeçen Kızı, Bergama Bengisi, Temirağa, Koçeri Bar Havası ve Enzeli oyun havaları araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Deney grubu öğrencilerine uygulanan deneysel işlemin öncesi ve sonrası arasındaki farkı değerlendirebilmek için öntest-sontest uygulanmıştır. Öntest-sontest için, viyolonsele uyarlanan oyun havalarının makamları ve içerdikleri yay tekniklerine benzer olacak şekilde 7 kısımdan oluşan, her kısımda farklı yay tekniklerinin gözlemlendiği ve uzman görüşleri alınarak yapılan düzeltmeler ile son haline getirilen makamsal ezgiler oluşturulmuştur. 5 oyun havasından biri olan Temirağa'da 2. Bölüm 'hoplatma' farklı makam dizisinde olduğundan, oluşturulan makamsal öntest-sontest nikriz, hicaz, buselik, rast, segâh ve hüzzam olmak üzere toplam 6 makam içermektedir. Öntest-sontestte yer alan makamsal ezgilerden biri iki defa kullanılmış ve farklı yay teknikleriyle seslendirilmesi istenmiştir. Bu bağlamda 5. ve 6. kısımlar aynı makam dizisi ancak farklı yay teknikleri olmak üzere,

makamsal öntest-sontest 7 kısımdan oluşmuştur. Makamsal öntest-sontestte her makamsal ezginin makam dizisi, makam dizisinin durak sesi ve karar sesi öğrencilere sorulmuştur. Araştırma kapsamında kullanılan halk oyunlarının makam dizilerine yönelik öğrencilerin bilgi düzeyleri ve sağ el teknik becerileri eğitim öncesi ve eğitim sonrası olarak değerlendirilmiştir.

Aşağıda bu makamsal öntest-sontest yer almaktadır:

Öntest-Sontest

1. Kısım

2. Kısım

3. Kısım

4. Kısım

5. ve 6. Kısım

7. Kısım

Şekil 19. Makamsal öntest-sontest

Makamsal öntest, deneysel işleme başlamadan önce deney grubuna tek tek çaldırılmış ve öğrencilerin performansları video ile kayda alınmıştır. Ardından oluşturulan ders planı kapsamında deneysel işlem uygulanmış ve sonrasında makamsal sontest yine öğrencilere tek tek çaldırılarak performansları video ile kaydedilmiştir. Öntest ve sonteste dair öğrenci performanslarının video kayıtları yaylı çalgılar alanından 5 uzman tarafından değerlendirilmiştir. Öğrencilerin performanslarının değerlendirilebilmesi için makamsal öntest-sontestte yay tekniklerini karşılayan ifadelerin yer aldığı ‘Performans Değerlendirme Formu’ kullanılmıştır. Bu doğrultuda, öğrencilerin yay tekniklerini değerlendirmeye yönelik 88 ifadeden oluşan madde havuzu hazırlanmıştır. Bu ifadeler müzik eğitimi, viyolonsel eğitimi, ölçme değerlendirme uzmanı ve Türk dili uzmanının yer aldığı 5 alan uzmanı tarafından incelenmiştir. İnceleme sonrasında düzeltmeler yapılarak ifadeler 80 maddeye indirilmiştir (Bkz. Ek-2). Kısımlara göre ‘Uzman Değerlendirme Formu’nun madde sayıları ve değerlendirilen yay teknikleri aşağıda sunulmuştur:

1. Kısım: Detache yay tekniğine yönelik olan bu kısımda 11 ifade yer almaktadır. Bu kısım için “Tel geçişlerinde Detache yay tekniğini doğru uygulama” maddesi örnek olarak verilebilir.
2. Kısım: Legato ve staccato yay tekniklerine yönelik olan bu kısımda 17 ifade yer almaktadır. Bu kısım için “Tüm yayda 2 bağlı staccato yay tekniğini doğru uygulama” maddesi örnek olarak verilebilir.
3. Kısım: Martele yay tekniğine yönelik olan bu kısımda 10 ifade yer almaktadır. Bu kısım için “Martele yay tekniğine ısırtarak başlama” maddesi örnek olarak verilebilir.
4. Kısım: Farklı tartımlarda karma olarak detache, legato ve staccato yay tekniklerine yönelik olan bu kısımda 9 ifade yer almaktadır. Bu kısım için “Yayın hangi bölgesinin kullanılacağını tartım kalıplarına ve nota sürelerine göre ayarlama” maddesi örnek olarak verilebilir.
5. Kısım: Üst yarıda detache yay tekniğine yönelik olan bu kısımda 10 ifade yer almaktadır. Bu kısım için “Detache yay tekniğini üst yarıda pasaj boyunca sürdürme” maddesi örnek olarak verilebilir.
6. Kısım: Spiccato yay tekniğine yönelik olan bu kısımda 12 ifade yer almaktadır. Bu kısım için “Spiccato yay tekniğini yayın ağırlık noktasında uygulama” maddesi örnek olarak verilebilir.

7. Kısım: Karma yay tekniklerine yönelik olan bu kısımda 11 ifade yer almaktadır. “Tüm yayda 8 bağlı – 2 bağlı gibi farklı nota gruplarında yay hızını ve basıncını ayarlama” maddesi örnek olarak verilebilir.

4.3.1. Deney Grubuna Uygulanan Ders Planı

Araştırmanın deneysel işlem sürecinde, viyolonsel eğitimi ders içeriklerinde yer alan yay teknikleri (detache, legato, staccato, spiccato ve martele) ile viyolonsele uyarlanmış Koçeri Bar Havası, Bergama Bengisi, Enzeli, Temirağa ve Çeçen Kızı oyun havaları deney grubuna çalıştırılmıştır. Öntest ve sontest kayıtları 5 alan uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Deney grubu öğrencilerine uygulanan 8 haftalık ders planı aşağıda sunulmuştur.

4.3.1.1. Birinci Hafta Ders Planı

Konu : Nikriz, Hicaz, Rast, Buselik, Segâh, Hüz zam makamları bilgisi.

Kazanımlar :

1. Nikriz makamının genel özelliklerini (dizi, donanım, güçlü sesi, karar sesi, seyir özellikleri) tanır.
2. Hicaz makamının genel özelliklerini (dizi, donanım, güçlü sesi, karar sesi, seyir özellikleri) tanır.
3. Rast makamının genel özelliklerini (dizi, donanım, güçlü sesi, karar sesi, seyir özellikleri) tanır.
4. Buselik makamının genel özelliklerini (dizi, donanım, güçlü sesi, karar sesi, seyir özellikleri) tanır.
5. Segâh makamının genel özelliklerini (dizi, donanım, güçlü sesi, karar sesi, seyir özellikleri) tanır.
6. Hüz zam makamının genel özelliklerini (dizi, donanım, güçlü sesi, karar sesi, seyir özellikleri) tanır.
7. Geleneksel sistem ve tampere sistemde makamları birbirinden ayırt eder.
8. Fa anahtarında makamları yazar.

4.3.1.2. İkinci Hafta Ders Planı

Konu : Detache, Legato, Staccato, Spiccato, Martele yay teknikleri

Kazanımlar :

1. Detache yay tekniği hakkında tanım ve bilgi verir.
2. Legato yay tekniği hakkında tanım ve bilgi verir.
3. Staccato yay tekniği hakkında tanım ve bilgi verir.
4. Spiccato yay tekniği hakkında tanım ve bilgi verir.
5. Martele yay tekniği hakkında tanım ve bilgi verir.

4.3.1.3. Üçüncü Hafta Ders Planı

Konu : Tampere sistemde Nikriz, Hicaz, Rast, Buselik, Segâh ve Hüzam makam dizilerini viyolonselde seslendirme.

Kazanımlar :

1. Tampere sistemde iki oktav Nikriz makamı dizisini viyolonsel ile seslendirir.
2. Tampere sistemde iki oktav Hicaz makamı dizisini viyolonsel ile seslendirir.
3. Tampere sistemde iki oktav Rast makamı dizisini viyolonsel ile seslendirir.
4. Tampere sistemde iki oktav Buselik makamı dizisini viyolonsel ile seslendirir.
5. Tampere sistemde iki oktav Segâh makamı dizisini viyolonsel ile seslendirir.
6. Tampere sistemde iki oktav Hüzam makamı dizisini viyolonsel ile seslendirir.

İki Oktav Nikriz Tampere Dizi

Şekil 20. İki oktav nikriz tampere dizi. “Viyolonsel İçin Türk Müziği Dizileri”, Demirci, B., 2013, s. 62 kaynağından erişilmiştir.

İki Oktav Hicaz Tampere Dizi

İki Oktav Segâh Tampere Dizi

Şekil 24. İki oktav Segâh tampere dizi. “Viyolonsel İçin Türk Müziği Dizileri”, Demirci, B., 2013, s. 146 kaynağından erişilmiştir.

İki Oktav Hüzam Tampere Dizi

Şekil 25. İki oktav Hüzam tampere dizi. “Viyolonsel İçin Türk Müziği Dizileri”, Demirci, B., 2013, s. 152 kaynağından erişilmiştir.

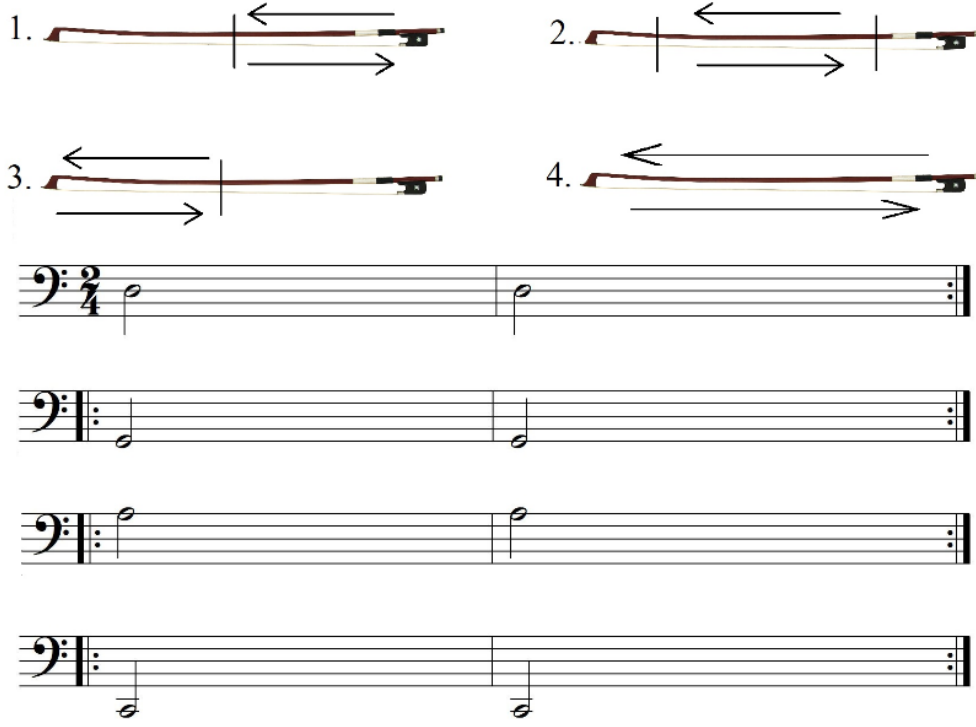
4.3.1.4. Dördüncü Hafta Ders Planı

Konu : Detache ve Legato yay teknikleri, Koçeri Bar Havası.

Kazanım :

1. Detache yay tekniğini içeren ve yayın farklı bölgelerinde gelen Alıştırma 1'i viyolonsel ile seslendirir.
2. Detache yay tekniğini içeren ve yayın farklı bölgelerinde gelen Alıştırma 2'yi viyolonsel ile seslendirir.
3. Legato yay tekniğini içeren ve yayın farklı bölgelerinde gelen Alıştırma 3'ü viyolonsel ile seslendirir.
4. Legato yay tekniğini içeren ve yayın farklı bölgelerinde gelen Alıştırma 4'ü viyolonsel ile seslendirir.
5. Koçeri Bar Havası'nı viyolonsel ile seslendirir.
6. Yayın istenilen bölgelerinde Detache yay tekniğini uygular.
7. Yayın istenilen bölgesinde Legato yay tekniğini uygular.
8. Yayın farklı bölgelerinde Detache ve Legato yay tekniklerini karma olarak uygular.

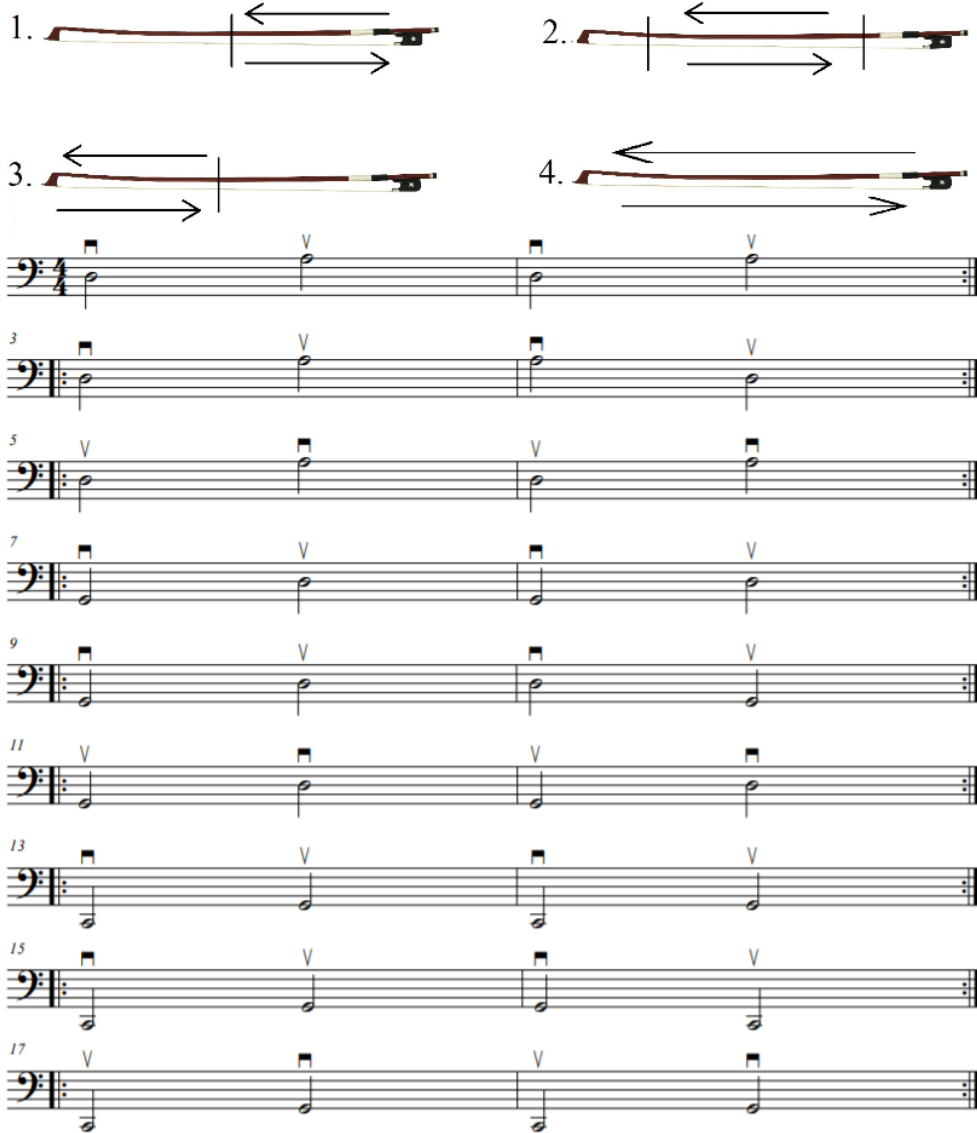
Alıştırma 1

Şekil 26. Alıştırma 1

Alıştırma 1’de boş teller ile detache yay tekniğinin çalıştırılması amaçlanmıştır. Tel değişiminin olmadığı alıştırmanın, yukarıda belirtilen yayın farklı bölgelerinde çalışılması istenmektedir. Bu bağlamda Alıştırma 1, baştan sona tekrarları da yapılarak yayın dört farklı bölgesinde çalışılacaktır. 1 numara ile belirtilen görsele göre yayın alt yarısında; 2 numara ile belirtilen görsele göre yayın ortasında; 3 numara ile belirtilen görsele göre yayın üst yarısında; 4 numara ile belirtilen görsele göre ise yayın tümünde çalışma planlanmıştır. Yazılan yay bölgelerine eksiksiz biçimde uyulması önem taşımaktadır.

Alıştırma 2

Şekil 27. Alıştırma 2

Alıştırma 2’de boş tellerde tel değiştirerek detache yay tekniğinin çalıştırılması amaçlanmıştır. Her yeni notada tel değişiminin olduğu alıştırmanın, yukarıda belirtilen yayın farklı bölgelerinde çalışılması istenmektedir. Bu bağlamda Alıştırma 2, baştan sona tekrarları da yapılarak yayın dört farklı bölgesinde çalışılacaktır. 1 numara ile belirtilen görsele göre yayın alt yarısında; 2 numara ile belirtilen görsele göre yayın ortasında; 3 numara ile belirtilen görsele göre yayın üst yarısında; 4 numara ile belirtilen görsele göre ise yayın tümünde çalışma planlanmıştır. Yazılan yay bölgelerine eksiksiz biçimde uyulması önem taşımaktadır.

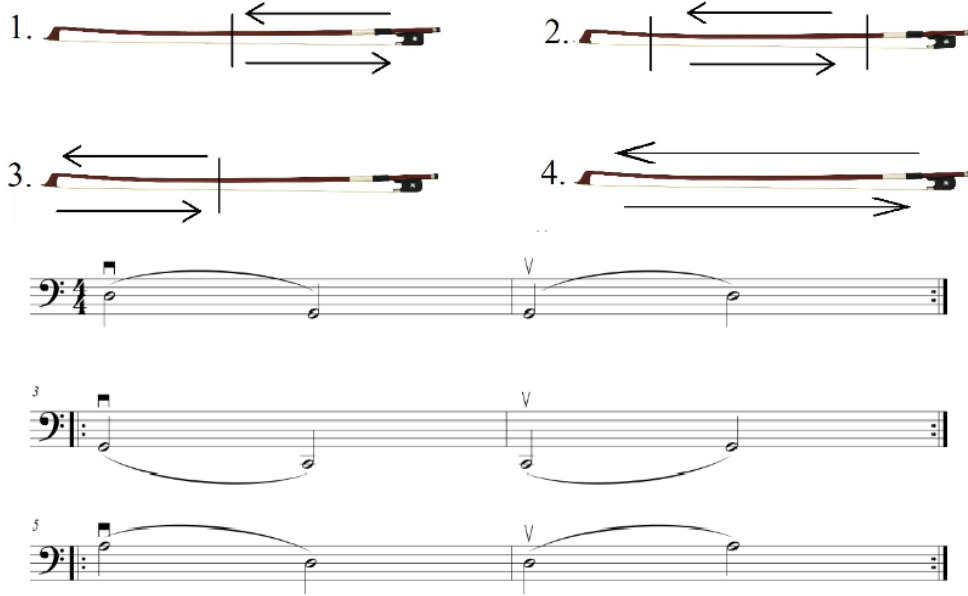
Alıştırma 3

Şekil 28. Alıştırma 3

Alıştırma 3'te tek telde legato yay tekniğinin çalıştırılması amaçlanmıştır. İki bağlı ikilik notalar ve dört bağlı dörtlük notaların yer aldığı alıştırmanın, yukarıda belirtilen yayın farklı bölgelerinde çalışılması istenmektedir. Bu bağlamda Alıştırma 3, baştan sona tekrarları da yapılarak yayın dört farklı bölgesinde çalışılacaktır. 1 numara ile belirtilen görsele göre yayın alt yarısında; 2 numara ile belirtilen görsele göre yayın ortasında; 3 numara ile belirtilen görsele göre yayın üst yarısında; 4 numara ile belirtilen görsele göre ise yayın tümünde çalışma planlanmıştır. Yayın kullanılan bölgesine göre bağlı nota sayısı göz önünde bulundurularak her notaya eşit yay mesafesi kullanılması bu alıştırmanın amaçlarındandır. Yazılan yay bölgelerine eksiksiz biçimde uyulması önem taşımaktadır.

Alıştırma 4

Şekil 29. Alıştırma 4

Alıştırma 4'te boş tellerde tel değiştirerek legato yay tekniğinin çalıştırılması amaçlanmıştır. Her yeni notada tel değişiminin olduğu alıştırmanın, yukarıda belirtilen yayın farklı bölgelerinde çalışılması istenmektedir. Bu bağlamda Alıştırma 4, baştan sona tekrarları da yapılarak yayın dört farklı bölgesinde çalışılacaktır. 1 numara ile belirtilen görsele göre yayın alt yarısında; 2 numara ile belirtilen görsele göre yayın ortasında; 3 numara ile belirtilen görsele göre yayın üst yarısında; 4 numara ile belirtilen görsele göre ise yayın tümünde çalışma planlanmıştır. Yeni notaya geçerken yay, geçilecek tele doğru yaklaştırılmaz ve ses kopmadan yumuşak bir biçimde geçilmez. Tel değişimlerinin, yayın istenilen bölgelerinin tam ortasında olmasına ve yazılan yay bölgelerine eksiksiz biçimde uyulması önem taşımaktadır.

Koçeri Bar Havası

♩ = 66

Uyarlayan ve Notaya Alan: Levent ÇINARDAL

A.Y.

T.Y.

♩ = 80

A.Y.

Şekil 30. Koçeri Bar Havası

4.3.1.5. Beşinci Hafta Ders Planı

Konu : Farklı tartımlarda karma gelen Detache ve Legato yay teknikleri, Bergama Bengisi (1. Kısım).

Kazanım :

1. Farklı tartımlarda gelen Detache yay tekniğini uygular, Alıştırma 5'i viyolonsel ile seslendirir.
2. Farklı tartımlarda gelen Legato yay tekniğini uygular, Alıştırma 6'yı viyolonsel ile seslendirir.
3. Farklı tartımlarda karma gelen Detache ve Legato yay tekniklerini uygular.
4. Tartım kalıplarına göre yayın hangi bölgesini kullanacağını kestirir.
5. Bergama Bengisi 'ni (1. Kısım) viyolonsel ile seslendirir.

Alıştırma 5

The second system of musical notation continues the melody in the bass clef. It begins with a quarter note G2 (labeled '2'), followed by an eighth note F2 (labeled 'b'), and a quarter note E2 (labeled '4'). This is followed by a quarter note D2 (labeled '2'), an eighth note C2 (labeled '4'), and a quarter note B1 (labeled '2'). The melody then rises to a quarter note G2 (labeled 'V'), followed by an eighth note F2 (labeled 'V'), and a quarter note E2 (labeled 'V'). The system concludes with a quarter note D2 (labeled 'T.Y.') and a quarter note C2 (labeled 'A.Y.').

Şekil 31. Alıştırma 5

Alıştırma 6

♩ = 50

1 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

3 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

5 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

7 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

9 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

11 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

13 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

15 T.Y. Ü.Y. T.Y. A.Y.

Şekil 32. Alıştırma 6

Bergama Bengisi

Şekil 33. Bergama Bengisi (1. kısım)

4.3.1.6. Altıncı Hafta Ders Planı

Konu : Martele ve Staccato yay teknikleri, Bergama Bengisi (2. Kısım), Enzeli.

Kazanım :

1. Martele yay tekniğinde gerekli olan yay baskısını yayın farklı bölgelerinde uygular.
2. Martele yay tekniğini uygular, Alıştırma 7'yi viyolonsel ile seslendirir.
3. Staccato yay tekniği için yayı çektikten veya ittikten sonra, yayı tel üzerinden kaldırmadan sesi durdurur.
4. Staccato yay tekniğinde notaları kesik kesik çalar.
5. Staccato yay tekniğini uygular, 8., 9. ve 10. Alıştırmaları viyolonsel ile seslendirir.
6. Bağlı staccato yay tekniğini uygular.
7. Martele ve staccato yay tekniklerini içeren Bergama Bengisi (2. Kısım) ve Enzeli oyun havalarını viyolonsel ile seslendirir.

Alıştırma 7

martele

Şekil 34. Alıştırma 7

Alıştırma 8

Şekil 35. Alıştırma 8

Alıştırma 9

1. V
2. V

3

5

7

Şekil 36. Alıştırma 9

Alıştırma 10

V
uçta T.Y. dipte T.Y.

3

5

7

Şekil 37. Alıştırma 10

Bergama Bengisi

Şekil 38. Bergama Bengisi (2. kısım)

Enzeli

Uyarlayan ve Notaya Alan: Levent ÇINARDAL

Uyarlayan ve Notaya Alan: Levent ÇINARDAL

1 = 60

T.Y.

T.Y.

A.Y.

Şekil 39. Enzeli

4.3.1.7. Yedinci Hafta Ders Planı

Konu : Spiccato yay tekniği, Temirağa.

Kazanım :

1. Spiccato yay tekniğini uygulayabilmek için yayın ağırlık noktasını kavrar.
2. Spiccato yay tekniğini uygular, Alıştırma 11'i viyolonsel ile seslendirir.
3. Temirağa oyun havasını viyolonsel ile seslendirir.

Alıştırma 11

spicc.

6

8

11

13

16

18

Şekil 40. Alıştırma 11

Temirağa

Uyarlayan ve Notaya Alan: Levent ÇINARDAL

♩ = 72

A.Y.

5

9

13

T.Y. uçta T.Y. dipte

Hoplatma ♩ = 96

17

spicc.

21

25

29

Şekil 41. Temirağa

4.3.1.8. Sekizinci Hafta Ders Planı

Konu : Karma gelen detache, legato, staccato, martele ve spiccato yay teknikleri, Çeçen Kızı.

Kazanım :

1. Tüm yay tekniklerini uygular.
2. Farklı tartımlarda yayın değişik bölgelerinde karma gelen yay tekniklerini eksiksiz uygular.

Çeçen Kızı

Uyarlayan ve Notaya Alan: Levent ÇINARDAL

♩ = 60

spicc.

3

5

7

spicc.

T.Y.

Şekil 42. Çeçen Kızı

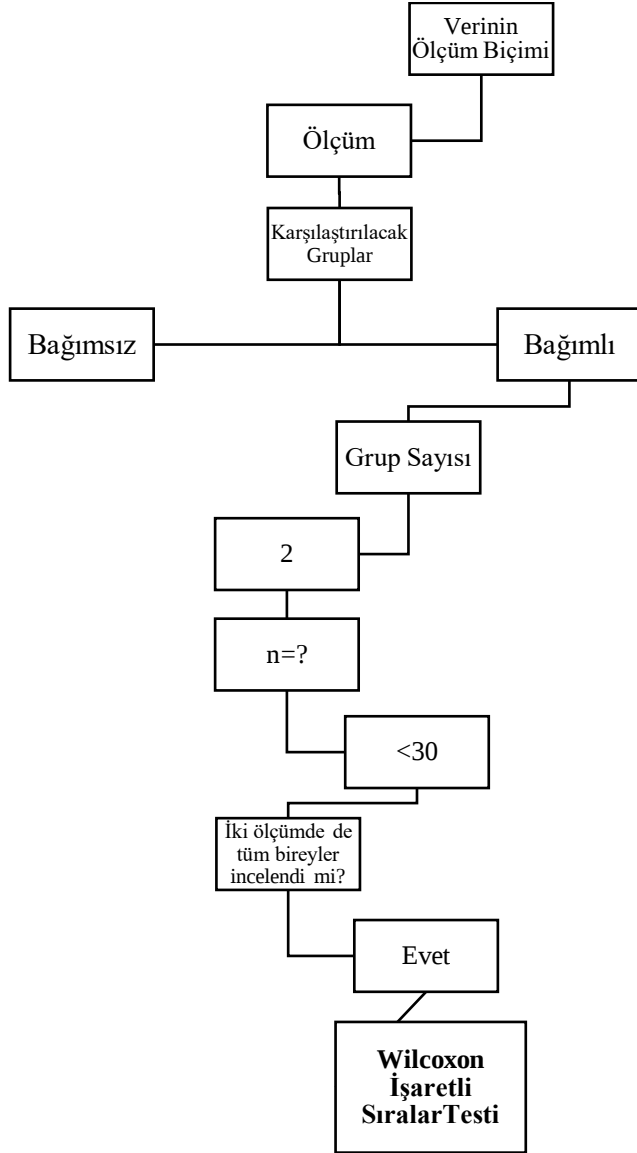
4.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde tanımlayıcı ölçütlerden frekans ve yüzdelere ile istatistiksel çözümlemeler için ise SPSS paket programı kullanılmıştır.

Öğrencilere sorulan ders içeriklerinde yer alan yay tekniklerine yönelik ve çalışmada kullanılan makam bilgi düzeylerine yönelik elde edilen veriler frekans ve yüzde ile gösterilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan çalışma grubuna eğitim öncesi ve eğitim sonrası olmak üzere öntest-sontest uygulanmıştır. Öğrencilerin önteste göre sonteste davranışlarını ne ölçüde ve ne yönde değiştirdikleri, yay tekniklerini ne kadar uyguladıkları uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Uzman değerlendirmeleri ile elde edilen veriler ise SPSS paket programına aktararak analiz edilmiştir. Veriler normal dağılıma uymadığından dolayı parametrik olmayan testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır.

Parametrik olmayan istatistiklerde veriler normal dağılım göstermemektedir ve genellikle çalışma yapılan birey sayısı 30'dan az olmaktadır (Sönmez & G. Alacapınar, 2013).

Şekil 43 Verinin ölçüm biçimi. Sümbüloğlu, K. ve Sümbüloğlu, V. (2016). *Biyoistatistik*. (17. Baskı). (s. 58) kaynağından uyarlanmıştır.

Yukarıdaki şemada bağımlı gruplarda birey sayısının 30'dan az olduğu durumlarda kullanılacak test gösterilmiştir. Parametrik olmayan testlerden Wilcoxon İşaretli-Sıralama Testi, iki ilişkili ortalamanın birbirinden manidar şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla kullanılmaktadır. (Balcı, 2016).

Yapılan analizler sonucunda çıkan 'p' değerinin kendisi yazılmıştır ($p=0,001$).

BÖLÜM V

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt problemlere ilişkin yapılan analizler sonucunda elde edilen bulguların raporlanmasına yer verilmiştir.

5.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

5.1.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Bilmelerine ve Uygulamaya Dönük Yetkinlik Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Deney grubu öğrencilerine Yükseköğretim Öğretim Kurulu Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Bireysel Çalgı Eğitimi viyolonsel dersi içeriklerinde yer alan temel yay tekniklerini (detache, legato, staccato, spiccato ve martele) bilme ve çalgılarında uygulamada kendilerini yeterli görme durumları sorulmuştur. Deney grubunda yer alan 6 viyolonsel öğrencisinden alınan cevaplara göre temel yay tekniklerini bilmelerine yönelik görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Bilmelerine Yönelik Görüşleri

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Detache	6 (100,0)	0	0
Legato	6 (100,0)	0	0
Staccato	6 (100,0)	0	0
Spiccato	6 (100,0)	0	0
Martele	0	2 (33,3)	4 (66,7)

Tablo 3'e göre öğrencilerin tümü (%100) viyolonsel ders içeriklerinde yer alan yay tekniklerinden detache, legato, staccato ve spiccato tekniklerini bildiklerini ifade etmişlerdir. Martele tekniğini ise 2 öğrenci (%33,3) kısmen bildiğini, 4 öğrenci (%66,7) bu tekniği bilmediğini ifade etmiştir. Elde edilen verilere göre martele yay tekniğinin diğer tekniklere göre daha az kullanıldığını ifade edilebilir.

Deney grubu öğrencilerinin temel yay tekniklerini çalgılarında uygulamaya dönük kendilerini yeterli görmelerine yönelik görüşleri ise Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Uygulamaya Dönük Yetkinlik Durumlarına Yönelik Görüşleri

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Detache	6 (100,0)	0	0
Legato	5 (83,3)	0	1 (16,7)
Staccato	2 (33,3)	2 (33,3)	2 (33,3)
Spiccato	0	4 (66,7)	2 (33,3)
Martele	0	0	6 (100,0)

Tablo 4'e göre deney grubu öğrencilerinin %100'ü detache yay tekniğini çalgılarında uygulamada kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Legato yay tekniğinde 5

öğrenci (%83,3) kendisini yeterli gördüğünü belirtirken 1 öğrenci ise (%16,7) legato yay tekniğinde kendini yeterli görmediğini ifade etmiştir. Staccato yay tekniğinde öğrenciler eşit dağılımla 2'si (%33,3) bu tekniği uygulamada kendini yeterli gördüğünü, 2'si (%33,3) kısmen yeterli gördüğünü, 2'si ise yeterli görmediğini belirtmişlerdir. Tablo 4'e bakıldığında spiccato ve martele yay tekniklerinin her ikisinde de öğrencilerin tamamının kendilerini yeterli bulmadığı görülmektedir. Spiccato yay tekniğinde öğrencilerin %66,7'si kısmen yeterli, %33,3'ü yeterli olmadığını ifade ederken martele yay tekniğinde öğrencilerin tamamı bu teknikte kendilerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir. Tablo 4'ten elde edilen bulgulara göre detache ve legato yay tekniklerinin diğer tekniklere göre daha yoğunlukta kullanıldığı ve öğrencilerin bu teknikleri diğer tekniklere göre daha iyi bildikleri ifade edilebilir. Spiccato ve martele tekniklerinin viyolonsel derslerinde daha az kullanıldığı ve öğrencilerin bu tekniklerde daha fazla zorlandıkları söylenebilir.

5.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

5.2.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Çalışmada Kullanılan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

5.2.1.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntestte Yer Alan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeyleri

Deney grubu öğrencilerinin öntestte yer alan 7 kısma yönelik makam bilgileri, her kısım için tablolaştırılarak sunulmuştur. Öğrencilerin öntest 1. kısım nikriz makamına ilişkin bilgileri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 1. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

	Öntest 1. Kısım	
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Nikriz)	3 (50,0)	3 (50,0)
Karar Sesi (Sol)	4 (66,7)	2 (33,3)
Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 5'e bakıldığında verilen cevaplara göre öğrencilerin %50'si (3 öğrenci) öntest 1. kısım makam sorusuna 'nikriz' diyerek doğru cevabı verirken %50'si (3 öğrenci) yanlış cevap vermiştir. Yanlış cevap veren öğrencilerden 1'i soruyu boş bırakarak cevap vermemiş, 1'i 'hicaz', 1'i de 'rast' cevabını vermiştir. Nikriz makamının karar sesi sorusuna ise öğrencilerin %66,7'si (4 öğrenci) doğru cevap verirken %33,3'ü (2 öğrenci) ise yanlış cevap vermiştir. Yanlış cevap veren öğrencilerden 1'i nikriz makamının karar sesi 'sol' yerine 're' cevabını vermiş, diğer öğrenci ise soruyu cevaplamayarak boş bırakmıştır. Nikriz makamının güçlü sesi sorusuna ise yine öğrencilerin %66,7'si (4 öğrenci) doğru cevap, %33,3'ü (2 öğrenci) yanlış cevap vermiştir. Yanlış cevap veren öğrencilerden 1'i nikriz makamının güçlü sesi olan 're' yerine 'sol' cevabını vermiş, diğer öğrenci ise soruyu cevaplamayarak boş bırakmıştır. Tablo 5'e göre öğrencilerin nikriz makamı hakkında ortalama bilgi düzeyine sahip oldukları ifade edilebilir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest 2. kısım hicaz makamına ilişkin bilgileri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 2. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

	Öntest 2. Kısım	
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Hicaz)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (La)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	3 (50,0)	3 (50,0)

Tablo 6'ya göre öğrenciler öntest 2. kısımda hem makam sorusuna hem de karar sesi sorusuna %100 ile doğru cevap vermişlerdir. Öğrencilerin öntest değerlerine bakılarak hicaz makamını ve karar sesini iyi bildikleri söylenebilir. Bunun sebebi olarak, hicaz makamına özgü hicaz aralığı denen artık 2'li aralığının ayırt edilebilmesi ve bu makamla günlük hayatta ve müzik eğitiminde daha sık karşılaşılması gösterilebilir. Ancak güçlü sesi

sorusuna %50 oranla 3 öğrenci doğru cevap, 3 öğrenci ise yanlış cevap vermiştir. Yanlış kabul edilen cevaplara bakıldığında 2 öğrenci soruyu boş bırakmıştır, 1 öğrenci ise güçlü sesi ‘re’ yerine ‘mi’ cevabını vermiştir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest 3. kısım buselik makamına ilişkin bilgileri Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 3. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

	Öntest 3. Kısım	
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Buselik)	2 (33,3)	4 (66,7)
Karar Sesi (La)	4 (66,7)	2 (33,3)
Güçlü Sesi (Mi)	1 (16,7)	5 (83,3)

Tablo 7 değerlendirildiğine öntest 3. kısım makam sorusuna öğrencilerin 4’ü (%66,7) yanlış cevap vermiş, 2’si (%33,3) ‘buselik’ diyerek doğru cevabı vermiştir. Yanlış cevaplar arasında 1 öğrenci ‘buselik’ cevabı yerine ‘hüseyini’ cevabını vermiş, 3 öğrenci ise soruya cevap vermemiştir. Buselik makamının karar sesi sorusuna öğrencilerin %66,7’si doğru, %33,3’ü yanlış cevap vermiştir. Öğrencilerin makam sorusuna daha büyük oranda yanlış cevap vermeleri ancak karar sesi sorusuna ise aynı oranda doğru cevap vermelerinin nedeni olarak, makamın başlangıç veya bitiş sesine bakarak ‘la’ doğru cevabının verildiği söylenebilir. Güçlü ses sorusuna bakıldığında ise öğrencilerin %83,3 ile büyük çoğunluğunun yanlış cevap verdiği, %16,7 ile sadece 1 öğrencinin doğru cevap verdiği görülmektedir. Yanlış cevap veren 5 öğrenciden 3’ü soruyu boş bırakmış, 2’si ise buselik makamının güçlü sesi ‘mi’ yerine ‘re’ cevabını vermiştir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest 4. kısım hicaz makamına ilişkin bilgileri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 4. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 4. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Rast)	3 (50,0)	3 (50,0)
Karar Sesi (Sol)	3 (50,0)	3 (50,0)
Güçlü Sesi (Re)	3 (50,0)	3 (50,0)

Tablo 8’de öntest 4. kısım bulgularına bakıldığında makamı, karar sesi ve güçlü sesi sorularına %50 doğru cevap, %50 yanlış cevap verilmiştir. Yanlış cevap veren öğrencilerden 2’si makam sorusunu boş bırakarak cevap vermemiş, 1’i ise ‘rast’ yerine ‘segâh’ cevabını vermiştir. Karar sesi sorusunda 2 öğrenci cevap vermemiş, 1 öğrenci ise ‘sol’ yerine ‘si’ cevabını vermiştir. Son olarak güçlü sesi sorusuna yine 2 öğrenci cevap vermemiş, 1 öğrenci ise ‘re’ yerine ‘sol’ cevabını vermiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin rast makamını orta düzeyde bildikleri söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest 5. ve 6. kısım segâh makamına ilişkin bilgileri Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 5. ve 6. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 5. ve 6. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Segâh)	0	6 (100,0)
Karar Sesi (Si)	2 (33,3)	4 (50,0)
Güçlü Sesi (Re)	0	6 (100,0)

Tablo 9’a bakıldığında öğrencilerin tamamının makam ve güçlü sesi sorusuna yanlış cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin 5’i makam sorusunu boş bırakmış, 1’i ise ‘segâh’ yerine ‘uşşak’ cevabını vermiştir. Yine öğrencilerin 5’i segâh makamının güçlü sesi sorusunu boş bırakmış, 1’i ise ‘re’ yerine ‘do’ cevabını vermiştir. Makamı sorusunu yanlış cevapladıkları halde 2 öğrenci karar sesi sorusuna doğru cevabı vermiştir. Bunun nedeni olarak makamsal ezginin durak sesine bakarak ‘si’ doğru cevabını verdikleri söylenebilir. Karar sesine yanlış cevap veren öğrencilerin tamamı soruyu boş bırakmıştır. Sonuçlara göre öğrencilerin tamamının segâh makamını, güçlüsünü ve karar sesini iyi bilmedikleri söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest 7. kısım hüzzam makamına ilişkin bilgileri Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest 7. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 7. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Hüzzam)	0	6 (100,0)
Karar Sesi (Si)	0	6 (100,0)
Güçlü Sesi (Re)	2 (33,3)	4 (66,7)

Tablo 10 değerlendirildiğinde öğrencilerin %100’ünün makam ve karar sesi sorusuna yanlış cevap verdiği, güçlü sesi sorusuna ise %33,3’ünün (2 öğrenci) ‘re’ diyerek doğru cevap verdiği görülmektedir. Öğrencilerin tamamı makam sorusunu boş bırakmıştır. Karar sesi sorusunda ise 5 öğrenci cevap vermemiş, 1 öğrenci ise ‘si’ yerine ‘sol’ yanlış cevabını vermiştir. Yine güçlü sesi sorusunda 4 öğrenci cevap vermeyerek soruyu boş bırakmıştır. Bu verilere göre öğrencilerin hüzzam makamını iyi bilmedikleri, makamsal ezgide yoğunlukla geçen ‘re’ sesine göre 2 öğrencinin güçlü sesi sorusuna doğru cevap verdiği söylenebilir.

5.2.1.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Sontestte Yer Alan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeyleri

Deney grubu öğrencilerinin uygulanan 8 haftalık eğitim sürecinden sonra sonteste yönelik makam bilgileri, her kısım için tablolaştırılarak sunulmuştur. Öğrencilerin sontest 1. kısım nikriz makamına ilişkin bilgileri Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 1. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Sontest 1. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Nikriz)	5 (83,3)	1 (16,7)
Karar Sesi (Sol)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	5 (83,3)	1 (16,7)

Tablo 11’de sontest verilerine bakıldığında makam ve güçlü sesi sorularına öğrencilerin %83,3’ünün doğru cevap verdiği görülmektedir. Makam sorusunda 1 öğrenci ‘nikriz’ yerine ‘rast’ cevabı vererek, güçlü sesi sorusunda ise 1 öğrenci soruyu boş bırakarak yanlış cevap vermiştir. Makamı sorusuna verilen yanlış cevabın sebebi olarak ‘nikriz’ ve ‘rast’ makamının karar seslerinin her ikisinin de sol olmasından dolayı karıştırılmış olabileceği söylenebilir. Sontest 1. kısımda öğrencilerin tamamı nikriz makamının karar sesi olan ‘sol’ sesini doğru cevaplamıştır. Tablo 11’e bakıldığında öğrencilerin neredeyse tamamının nikriz makamına, karar ve güçlü seslerine doğru cevap verdikleri görülmektedir.

Deney grubu öğrencilerinin sontest 2. kısım hicaz makamına ilişkin bilgileri Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 2. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Sontest 2. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Hicaz)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (La)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 12'ye bakıldığında makamı (hicaz) ve karar sesi (la) sorusuna öğrencilerin %100'ü doğru cevap vermişlerdir. Güçlü sesi sorusuna ise %66,7 oranla 4 öğrenci doğru olan 're' cevabını vermiş, %33,3 oranla 2 öğrenci yanlış cevap vermiştir. Yanlış cevap veren öğrencilerden 1'i 're' yerine 'mi' cevabını vermiş, diğer öğrenci ise soruyu boş bırakarak cevap vermemiştir. Tablo 12'ye göre öğrencilerin Hicaz makamını iyi bildikleri söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin sontest 3. kısım buselik makamına ilişkin bilgileri Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13

Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 3. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Sontest 3. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Buselik)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (La)	5 (83,3)	1 (16,7) (Boş)
Güçlü Sesi (Mi)	1 (16,7)	5 (83,3)

Tablo 13 değerlendirildiğinde öğrencilerin tamamının makam sorusunu ‘buselik’ diyerek doğru cevapladıkları görülmektedir. Yine öğrencilerin %83,3 ile çok büyük çoğunluğu karar sesi sorusunu ‘la’ diyerek doğru cevaplamış, 1 öğrenci ise soruyu cevaplamamıştır. Ancak makam ve güçlü sesi sorularındaki başarının aksine öğrencilerden sadece 1’i güçlü sesi sorusuna ‘mi’ ile doğru cevabı vermiştir. 1 öğrenci soruyu cevaplamayarak, 4 öğrenci ise ‘re’ cevabını vererek öğrencilerin %83,3’ünün soruya yanlış cevap verdiği görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin ‘buselik’ makamını bildikleri, ancak güçlü sesini iyi bilmedikleri söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin sontest 4. kısım rast makamına ilişkin bilgileri Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14

Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 4. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Sontest 4. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Rast)	5 (83,3)	1 (16,7)
Karar Sesi (Sol)	5 (83,3)	1 (16,7) (Re)
Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 14’e göre makam sesi sorusu ve karar sesi sorusuna öğrencilerin %83,3 oranla doğru cevap verdikleri görülmektedir. Makam sorusuna 1 öğrenci (%16,7) ‘rast’ yerine ‘nikriz’, karar sesi sorusuna ise yine 1 öğrenci (%16,7) ‘sol’ yerine ‘re’ cevabını vermiştir. Nikriz ve rast makamlarının karar seslerinin aynı olması bakımından 1 öğrencinin soruyu yanlış cevapladığı düşünülebilir. Karar sesinin yanlış cevaplanması ise rast makamı ezginin güçlü sesi olan re sesi ile başlamasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Güçlü sesi sorusuna ise öğrencilerin 4’ü ‘re’ ile doğru cevabı verirken 2 öğrenci soruya yanlış cevap vermişlerdir.

Deney grubu öğrencilerinin sontest 5. ve 6. kısım segâh makamına ilişkin bilgileri Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 5. ve 6. Kısımlara İlişkin Makam Bilgileri

Sontest 5. ve 6. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Segâh)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (Si)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	2 (33,3)	4 (66,7)

Tablo 15'e bakıldığında öğrencilerin %100'ünün makamı ve karar sesi sorusunu doğru cevapladıkları görülmektedir. Güçlü sesi sorusunda ise öğrenciler benzer başarıyı gösterememişlerdir. Güçlü sesi sorusuna 2 öğrenci (%33,3) 're' doğru cevabını vermiştir. %66,7 oranla yanlış cevap veren öğrencilerin 4'ü 'mi' cevabını vermiştir. Bu durumun sebebi olarak; oyun havalarından esinlenilerek oluşturulan segâh ezginin içinde geçen en ince ses 'mi' olması ve derslerde segâh makamının güçlüsünün yeterince anlaşılabilmesi söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin sontest 7. kısım hüzzam makamına ilişkin bilgileri Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16

Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest 7. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Sontest 7. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Hüzzam)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (Si)	4 (66,7)	2 (33,3)
Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 16'ya göre öğrencilerin tamamının makam sorusuna 'hüzzam' ile doğru cevap verdikleri görülmektedir. Karar sesi ve güçlü sesi sorularında %66,7 oranla 4'er öğrencinin doğru cevap verdiği görülmektedir. Güçlü sesi sorusuna 1 öğrenci cevap vermemiş, 1 öğrenci de 'mi' yazarak yanlış cevap vermiştir. Karar sesi sorusunda ise 2 öğrenci 'si' yerine 'sol' yazarak yanlış cevap vermiştir. Karar sesinin yanlış cevaplanmasının sebebi olarak hüzzam ezginin 'sol' sesi ile başlamasından dolayı öğrencilerin 'sol' cevabı verdikleri düşünülebilir.

5.2.1.3. Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Makam Bilgilerinin Karşılaştırılması

Deney grubu öğrencilerinin eğitim öncesi önteste yönelik makam bilgileri ile eğitim sonrası bilgileri karşılaştırılarak her kısım tablolastırılmıştır. Öğrencilerin öntest-sontest 1. kısım nikriz makamına ilişkin bilgileri Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 1. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 1. Kısım			Sontest 1. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)		Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Nikriz)	3 (50,0)	3 (50,0)	Makam (Nikriz)	5 (83,3)	1 (16,7)
Karar Sesi (Sol)	4 (66,7)	2 (33,3)	Karar Sesi (Sol)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)	Güçlü Sesi (Re)	5 (83,3)	1 (16,7)

Tablo 17 değerlendirildiğinde deney grubu öğrencilerinin 'nikriz' makam bilgisine yönelik bilgi düzeylerinde artış olduğu görülmektedir. Öntest 1. kısımda makam sorusuna doğru verilen cevap %50'den %83'e; karar sesine doğru verilen cevap %66,7'den %100'e; güçlü sesi sorusuna doğru verilen cevap ise %66,7'den %83,3'e yükselmiştir. 1. kısım için öntest ve sontest verilerine bakıldığında öğrencilerin makam, güçlü ses ve karar sesi doğru

cevaplarında artış olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, verilen eğitimin öğrencilerin bu makama yönelik bilgi düzeylerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir. Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest 2. kısım hicaz makamına ilişkin bilgilerinin karşılaştırılması Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 2. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 2. Kısım			Sontest 2. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)		Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Hicaz)	6 (100,0)	0	Makam (Hicaz)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (La)	6 (100,0)	0	Karar Sesi (La)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	3 (50,0)	3 (50,0)	Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 18’de makamı ve güçlü sesi sorularına öntest ve sontestte %100 ile aynı oranda öğrencilerin tamamının doğru cevap verdiği görülmektedir. Öntest verilerinin de %100 olması durumu için; hicaz makamıyla diğer makamlara göre daha sık karşılaştırılması, hicaz aralığı denilen artık 2’li aralığın kolay fark edilebilme özelliğinden bahsedilebilir. Güçlü sesi sorusunda ise önteste göre sontestte fazladan sadece 1 öğrenci doğru cevabı vermiştir. Böylelikle güçlü sesi sorusunda sontestte %50’den %66,7’ye az da olsa yükselme olmuştur. Veriler incelendiğinde sontestte güçlü sesi sorusunu yanlış cevaplayan 2 öğrencinin, öntestte verdikleriyle aynı cevapları verdikleri görülmektedir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest 3. kısım buselik makamına ilişkin bilgilerinin karşılaştırılması Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 3. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 3. Kısım			Sontest 3. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)		Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Buselik)	2 (33,3)	4 (66,7)	Makam (Buselik)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (La)	4 (66,7)	2 (33,3)	Karar Sesi (La)	5 (83,3)	1 (16,7)
Güçlü Sesi (Mi)	1 (16,7)	5 (83,3)	Güçlü Sesi (Mi)	1 (16,7)	5 (83,3)

Tablo 19'a bakıldığında 3. kısım öntest ve sontest verilerine göre makamı sorusunda %33,3'ten %100'e, karar sesi sorusunda %66,7'den %83,3'e artış olduğu görülmektedir. Güçlü ses sorusunda sontest bulgularına bakıldığında bir fark olmadığı görülmektedir. Sontest verilerine göre buselik makamı ve karar sesinde artış olmasına rağmen güçlü sesinde hiç artış olmayıp soruyu yine sadece 1 öğrenci doğru yanıtlamıştır. Güçlü sesi sorusunda doğru yanıtlarda hiç artış olmamasının sebebi olarak buselik makamında bilgi düzeyinde eksiklik olduğu ve haftalık işlenen derslerde bu konunun yeterince anlaşılamadığı söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest 4. kısım rast makamına ilişkin bilgilerinin karşılaştırılması Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 4. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 4. Kısım			Sontest 4. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)		Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Rast)	3 (50,0)	3 (50,0)	Makam (Rast)	5 (83,3)	1 (16,7)
Karar Sesi (Sol)	3 (50,0)	3 (50,0)	Karar Sesi (Sol)	5 (83,3)	1 (16,7)
Güçlü Sesi (Re)	3 (50,0)	3 (50,0)	Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 20’de sontest verilerine bakıldığında makamı, karar sesi ve güçlü sesi sorularının tamamında öntest verilerine göre doğru cevap oranında artış olduğu görülmektedir. Öntestte makamı, karar sesi ve güçlü sesi sorularının her birine %50 oranında doğru cevap verilmişken; sontestte bu oranlar sırasıyla %83,3’e, %83,3’e ve %66,7’ye yükselmiştir. Sontestte makam sesi sorusuna 1 öğrenci ‘nikriz’ ile yanlış cevap vermiştir. Bunun sebebi olarak ‘rast’ makamının ve ‘nikriz’ makamının karar seslerinin aynı olmasından dolayı karıştırılmış olabileceği söylenebilir. Karar sesine yine sadece 1 öğrenci yanlış cevap vermiştir. Bunun sebebi olarak ise rast makamında yazılan ezginin ‘re’ sesiyle başlamasından dolayı başlangıç sesinin karar sesi olarak düşünülmesi söylenebilir. Bu sonuçlara göre, verilen eğitimin öğrencilerin bu makama yönelik bilgi düzeylerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest 5. ve 6. kısım segâh makamına ilişkin bilgilerinin karşılaştırılması Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 5. ve 6. Kısma İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 5. ve 6. Kısım			Sontest 5. ve 6. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)		Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Segâh)	0	6 (100,0)	Makam (Segâh)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (Si)	2 (33,3)	4 (50,0)	Karar Sesi (Si)	6 (100,0)	0
Güçlü Sesi (Re)	0	6 (100,0)	Güçlü Sesi (Re)	2 (33,3)	4 (66,7)

Tablo 21’e bakıldığında makamı sorusunu öntestte öğrencilerin tamamı yanlış cevaplamışken sontestte tamamı doğru cevaplamıştır. Karar sesi sorusunda da doğru cevapların 2 öğrenciden (%33,3) 6 öğrenciye (%100) yükseldiği görülmektedir. Ancak öğrenciler aynı başarıyı güçlü sesi sorusunda gösterememişlerdir. Öntestte öğrencilerin tamamı güçlü sesi sorusunu boş bırakırken sontestte sadece 2 öğrencinin doğru cevabı verdiği, 4 öğrencinin ise ‘mi’ diyerek yanlış cevap verdiği görülmektedir. Bu sonuçlara

göre, verilen eğitimin öğrencilerin bu makama yönelik bilgi düzeylerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest 7. kısım hüzzam makamına ilişkin bilgilerinin karşılaştırılması Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22

Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest-Sontest 7. Kısım İlişkin Makam Bilgileri

Öntest 7. Kısım			Sontest 7. Kısım		
	Doğru (%)	Yanlış (%)		Doğru (%)	Yanlış (%)
Makam (Hüzzam)	0	6 (100,0)	Makam (Hüzzam)	6 (100,0)	0
Karar Sesi (Si)	0	6 (100,0)	Karar Sesi (Si)	4 (66,7)	2 (33,3)
Güçlü Sesi (Re)	2 (33,3)	4 (66,7)	Güçlü Sesi (Re)	4 (66,7)	2 (33,3)

Tablo 22 değerlendirildiğinde öğrencilerin tamamının öntestte makam ve karar sesi sorusunu yanlış cevapladıkları görülmüştür. Sontestte ise bu oran makamı sorusunda %100’e, karar sesi sorusunda ise %66,7’ye yükselmiştir. Karar sesi sorusunda 2 öğrenci (33,3) ‘sol’ diyerek yanlış cevap vermiştir. Bunun sebebi olarak hüzzam makamı ezginin sol sesi ile başladığından, başlangıç sesinin karar sesi olarak düşünüldüğü söylenebilir. Güçlü sesi sorusunda önteste göre sontestte 2 öğrenci daha fazla doğru cevap vererek 4 öğrenci soruyu doğru cevaplamıştır. Yanlış cevap veren öğrencilerden 1’i soruyu boş bırakmıştır diğeri ise ‘re’ doğru cevabı yerine ‘mi’ yanlış cevabı vermiştir. Öğrencilerin 7. kısım makam bilgilerinde sorulan üç soruya doğru verdikleri cevaplarda artış olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, verilen eğitimin öğrencilerin bu makama yönelik bilgi düzeylerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

5.3.1. Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Seslendirilmesine Yönelik Verilen Eğitimde, Deney Grubu Öğrencileri Tarafından Seslendirilen 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Fark Durumuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Deney grubu öğrencilerine eğitim öncesi ve eğitim sonrası uygulanan yay tekniklerine yönelik 7 kısımlı makamsal öntest ve sontest puanları arasındaki anlamlılık düzeyleri, her öğrenci için tablolastırılmıştır.

5.3.1.1. Ö1 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Tablo 23

Uzman Görüşlerine Göre Ö1'in Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri

					Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			
Ö1	SD	Minimum Maksimum	Ortalama		Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar	p
1.kısım	Öntest	0,67	1,00-4,00	2,88	0 ^a	47 ^b	8 ^c	0,001
	Sontest	0,37	3,00-4,00	3,84				
2.kısım	Öntest	0,99	0,00-4,00	2,20	0 ^a	80 ^b	5 ^c	0,001
	Sontest	0,44	3,00-4,00	3,74				
3.kısım	Öntest	0,94	0,00-4,00	2,36	0 ^a	42 ^b	8 ^c	0,001
	Sontest	0,61	2,00-4,00	3,56				
4.kısım	Öntest	0,94	0,00-3,00	1,48	0 ^a	45 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,68	1,00-4,00	3,11				
5.kısım	Öntest	0,71	1,00-4,00	2,54	0 ^a	49 ^b	1 ^c	0,001
	Sontest	0,63	2,00-4,00	3,66				
6.kısım	Öntest	0,97	0,00-4,00	1,99	0 ^a	54 ^b	6 ^c	0,001
	Sontest	0,80	1,00-4,00	3,33				
7.kısım	Öntest	0,69	0,00-3,00	1,55	0 ^a	54 ^b	1 ^c	0,001
	Sontest	0,63	1,00-4,00	3,29				
Toplam	Öntest	0,97	0,00-4,00	2,15	0 ^a	370 ^b	30 ^c	0,001
	Sontest	0,64	1,00-4,00	3,53				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 23'e göre Ö1 için 1. kısım (detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,84) öntest ortalamasından (2,88) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 1. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 47 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 8 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 1. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için 2. kısım (legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,74) öntest ortalamasından (2,20) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 17 maddeden oluşan 2. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 85 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 80 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 5 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 2. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için 3. kısım (martele) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,56) öntest ortalamasından (2,26) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 3. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 42 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 8 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 3. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen detache-legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı

bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,11) öntest ortalamasından (1,48) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan 4. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 45 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 45 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö1, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 4. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için 5. kısım (üst yarıda detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,66) öntest ortalamasından (2,54) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 5. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 49 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının sadece 1 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 5. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için 6. kısım (spiccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,33) öntest ortalamasından (1,99) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 12 maddeden oluşan 6. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 60 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 54 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 6 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 6. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,53) öntest ortalamasından (2,15) daha

yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 7. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 54 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının sadece 1 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1 için 7. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 23'e göre Ö1 için tüm kısımların toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öntest ile sontest arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Tüm kısımlar için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplam 400 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 370 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 30 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1'in viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3.1.2. Ö2 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Tablo 24

Uzman Görüşlerine Göre Ö2'nin Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri

					Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			
Ö2	SD	Minimum Maksimum	Ortalama		Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar	P
1.kısım	Öntest	0,82	1,00-4,00	2,65	0 ^a	47 ^b	8 ^c	0,001
	Sontest	0,56	2,00-4,00	3,60				
2.kısım	Öntest	0,84	0,00-4,00	2,27	0 ^a	79 ^b	6 ^c	0,001
	Sontest	0,71	1,00-4,00	3,38				
3.kısım	Öntest	1,07	0,00-4,00	1,90	0 ^a	45 ^b	5 ^c	0,001
	Sontest	0,56	2,00-4,00	3,18				

4.kısım	Öntest	0,85	0,00-3,00	1,91	0 ^a	45 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,62	2,00-4,00	3,60				
5.kısım	Öntest	0,74	1,00-4,00	2,98	0 ^a	38 ^b	12 ^c	0,001
	Sontest	0,37	3,00-4,00	3,84				
6.kısım	Öntest	1,44	0,00-4,00	1,52	0 ^a	53 ^b	7 ^c	0,001
	Sontest	0,49	3,00-4,00	3,63				
7.kısım	Öntest	0,98	0,00-3,00	1,71	0 ^a	55 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,79	2,00-4,00	3,31				
Toplam	Öntest	1,09	0,00-4,00	2,14	0 ^a	365 ^b	35 ^c	0,001
	Sontest	0,64	1,00-4,00	3,50				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 24'e göre Ö2 için 1. kısım (detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,60) öntest ortalamasından (2,65) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 1. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 47 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 8 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 1. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için 2. kısım (legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,38) öntest ortalamasından (2,27) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 17 maddeden oluşan 2. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 85 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 79 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 6 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 2. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için 3. kısım (martele) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,18) öntest ortalamasından (1,90) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 3. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 45 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 5 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 3. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen detache-legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,60) öntest ortalamasından (1,91) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan 4. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 45 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 45 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö2, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 4. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için 5. kısım (üst yarıda detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,84) öntest ortalamasından (2,98) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 5. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 38 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 12 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 5. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için 6. kısım (spiccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,63) öntest ortalamasından (1,52) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 12 maddeden oluşan 6. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 60 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 53 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 7 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 6. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,31) öntest ortalamasından (1,71) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 7. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 55 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö2, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2 için 7. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 24'e göre Ö2 için tüm kısımların toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öntest ile sontest arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Tüm kısımlar için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplam 400 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 365 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 35 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2'nin viyolonsele öğretiminde kullanılan yay tekniklerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3.1.3. Ö3 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Tablo 25

Uzman Görüşlerine Göre Ö3'ün Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri

					Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			
Ö3	SD	Minimum Maksimum	Ortalama		Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar	P
1.kısım	Öntest	0,91	0,00-4,00	1,35	0 ^a	53 ^b	2 ^c	0,001
	Sontest	0,65	2,00-4,00	3,64				
2.kısım	Öntest	0,71	0,00-3,00	1,08	0 ^a	84 ^b	1 ^c	0,001
	Sontest	0,75	1,00-4,00	3,47				
3.kısım	Öntest	0,94	0,00-3,00	1,66	0 ^a	50 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,64	2,00-4,00	3,60				
4.kısım	Öntest	0,72	0,00-2,00	0,93	0 ^a	45 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,59	2,00-4,00	3,71				
5.kısım	Öntest	0,64	1,00-4,00	2,72	0 ^a	48 ^b	2 ^c	0,001
	Sontest	0,56	2,00-4,00	3,74				
6.kısım	Öntest	0,70	1,00-4,00	2,43	0 ^a	57 ^b	3 ^c	0,001
	Sontest	0,49	2,00-4,00	3,78				
7.kısım	Öntest	0,90	0,00-3,00	1,07	0 ^a	51 ^b	4 ^c	0,001
	Sontest	0,94	1,00-4,00	3,29				
Toplam	Öntest	1,01	0,00-4,00	1,58	0 ^a	388 ^b	12 ^c	0,001
	Sontest	0,69	1,00-4,00	3,59				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 25'e göre Ö3 için 1. kısım (detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (p=0,001). Sontest ortalamasının (3,64) öntest ortalamasından (1,35) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 1. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 53 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 2 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre,

viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 1. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için 2. kısım (legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,47) öntest ortalamasından (1,08) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 17 maddeden oluşan 2. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 85 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 84 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının sadece 1 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 2. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için 3. kısım (martele) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,60) öntest ortalamasından (1,66) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 3. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 50 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö3, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 3. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen detache-legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,71) öntest ortalamasından (0,93) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan 4. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 45 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 45 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö3, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim

göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 4. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için 5. kısım (üst yarıda detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,74) öntest ortalamasından (2,72) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 5. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 48 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 2 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 5. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için 6. kısım (spiccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,78) öntest ortalamasından (2,43) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 12 maddeden oluşan 6. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 60 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 57 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 3 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 6. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,29) öntest ortalamasından (1,07) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 7. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 51 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 4 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3 için 7. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 25'e göre Ö3 için tüm kısımların toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öntest ile sontest arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Tüm kısımlar için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplam 400 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 388 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 12 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö3'ün viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3.1.4. Ö4 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Tablo 26

Uzman Görüşlerine Göre Ö4'ün Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri

					Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			
Ö4		SD	Minimum Maksimum	Ortalama	Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar	p
1.kısım	Öntest	0,63	2,00-4,00	3,40	0 ^a	29 ^b	26 ^c	0,001
	Sontest	0,23	3,00-4,00	3,96				
2.kısım	Öntest	0,84	0,00-4,00	2,45	0 ^a	82 ^b	3 ^c	0,001
	Sontest	0,55	2,00-4,00	3,76				
3.kısım	Öntest	0,98	0,00-4,00	2,66	0 ^a	39 ^b	11 ^c	0,001
	Sontest	0,60	2,00-4,00	3,64				
4.kısım	Öntest	0,78	0,00-4,00	2,60	0 ^a	42 ^b	3 ^c	0,001
	Sontest	0,61	2,00-4,00	3,62				
5.kısım	Öntest	0,79	1,00-4,00	2,84	0 ^a	41 ^b	9 ^c	0,001
	Sontest	0,65	2,00-4,00	3,70				
6.kısım	Öntest	0,97	1,00-4,00	2,82	0 ^a	45 ^b	15 ^c	0,001
	Sontest	0,64	2,00-4,00	3,63				

7.kısım	Öntest	0,72	1,00-3,00	2,47	0 ^a	55 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,30	3,00-4,00	3,91				
Toplam	Öntest	0,87	0,00-4,00	2,73	0 ^a	336 ^b	64 ^c	0,001
	Sontest	0,54	2,00-4,00	3,75				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 26'ya göre Ö4 için 1. kısım (detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,96) öntest ortalamasından (3,40) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 1. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 29 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 26 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 1. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için 2. kısım (legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,76) öntest ortalamasından (2,45) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 17 maddeden oluşan 2. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 85 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 82 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 3 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 2. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için 3. kısım (martele) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,64) öntest ortalamasından (2,66) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 3. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 39

olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 11 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 3. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen *detache-legato-staccato*) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,62) öntest ortalamasından (2,60) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan 4. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 45 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 42 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 3 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 4. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için 5. kısım (üst yarıda *detache*) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,70) öntest ortalamasından (2,84) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 5. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 41 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 9 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 5. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için 6. kısım (*spiccato*) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,63) öntest ortalamasından (2,82) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 12 maddeden oluşan 6. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 60 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 45 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde

sayısının 15 olduğu gör÷lmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 6. kısımda etkili olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gör÷lmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,91) öntest ortalamasından (2,47) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 7. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 55 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı gör÷lmektedir. Bu kısım için Ö4, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4 için 7. kısımda etkili olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 26'ya göre Ö4 için tüm kısımların toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öntest ile sontest arasında anlamlı bir fark olduğu gör÷lmektedir ($p=0,001$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu gör÷lmektedir. Tüm kısımlar için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplam 400 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 336 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 64 olduğu gör÷lmektedir. Bu sonuçlara göre, oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4'ün viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3.1.5. Ö5 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Tablo 27

Uzman Görüşlerine Göre Ö5'in Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri

					Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			
Ö5		SD	Minimum Maksimum	Ortalama	Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar	p
1.kısım	Öntest	0,68	1,00-3,00	2,436	0 ^a	48 ^b	7 ^c	0,001
	Sontest	0,60	2,00-4,00	3,55				
2.kısım	Öntest	1,03	0,00-4,00	2,18	0 ^a	64 ^b	21 ^c	0,001
	Sontest	0,70	1,00-4,00	3,15				
3.kısım	Öntest	0,84	0,00-3,00	1,42	0 ^a	45 ^b	5 ^c	0,001
	Sontest	0,61	1,00-4,00	2,58				
4.kısım	Öntest	0,82	0,00-3,00	2,04	0 ^a	38 ^b	7 ^c	0,001
	Sontest	0,73	2,00-4,00	3,51				
5.kısım	Öntest	0,99	0,00-3,00	1,70	0 ^a	50 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,73	2,00-4,00	3,56				
6.kısım	Öntest	0,76	1,00-4,00	2,63	0 ^a	48 ^b	12 ^c	0,001
	Sontest	0,62	2,00-4,00	3,58				
7.kısım	Öntest	0,61	1,00-3,00	2,00	0 ^a	55 ^b	0 ^c	0,001
	Sontest	0,60	2,00-4,00	3,60				
Toplam	Öntest	0,91	0,00-4,00	2,08	0 ^a	361 ^b	39 ^c	0,001
	Sontest	0,73	1,00-4,00	3,35				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 27'ye göre Ö5 için 1. kısım (detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (p=0,001). Sontest ortalamasının (3,55) öntest ortalamasından (2,43) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 1. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 48 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde

sayısının 7 olduğu gör÷lmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 1. kısımda etkili olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için 2. kısım (legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gör÷lmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,15) öntest ortalamasından (2,18) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 17 maddeden oluşan 2. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 85 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 64 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 21 olduğu gör÷lmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 2. kısımda etkili olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için 3. kısım (martele) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gör÷lmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,58) öntest ortalamasından (1,42) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 3. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 45 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 5 olduğu gör÷lmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 3. kısımda etkili olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen detache-legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gör÷lmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,51) öntest ortalamasından (2,04) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan 4. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 45 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 38 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 7 olduğu gör÷lmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 4. kısımda etkili olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için 5. kısım (üst yarıda detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,56) öntest ortalamasından (1,70) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 5. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 50 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö5, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 5. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için 6. kısım (spiccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,58) öntest ortalamasından (2,63) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 12 maddeden oluşan 6. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 60 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 48 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 12 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 6. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,60) öntest ortalamasından (2,00) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 7. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 55 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan maddenin olmadığı görülmektedir. Bu kısım için Ö5, maddelerin tamamında daha başarılı olarak gelişim göstermiştir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5 için 7. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 27'ye göre Ö5 için tüm kısımların toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öntest ile sontest arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Tüm kısımlar için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplam 400 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 361 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 39 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5'in viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.3.1.6. Ö6 İçin 7 Kısımlı Makamsal Öntest-Sontest Puanları Arasındaki Fark

Tablo 28

Uzman Görüşlerine Göre Ö6'nın Öntest-Sontest Performans Değerlendirmeleri

					Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			
Ö6	SD	Minimum Maksimum	Ortalama	Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar	p	
1.kısım	Öntest	1,08	0,00-4,00	1,42	0 ^a	43 ^b	12 ^c	0,001
	Sontest	0,93	1,00-4,00	2,65				
2.kısım	Öntest	0,88	0,00-3,00	1,04	0 ^a	82 ^b	3 ^c	0,001
	Sontest	0,65	1,00-4,00	2,76				
3.kısım	Öntest	0,75	0,00-3,00	1,04	0 ^a	44 ^b	6 ^c	0,001
	Sontest	0,66	1,00-4,00	2,12				
4.kısım	Öntest	0,85	0,00-3,00	1,33	0 ^a	40 ^b	5 ^c	0,001
	Sontest	0,58	2,00-4,00	2,62				
5.kısım	Öntest	0,99	0,00-4,00	1,48	0 ^a	43 ^b	7 ^c	0,001
	Sontest	0,65	1,00-4,00	2,68				
6.kısım	Öntest	0,75	0,00-4,00	1,45	0 ^a	57 ^b	3 ^c	0,001
	Sontest	0,38	2,00-4,00	2,92				
7.kısım	Öntest	0,81	0,00-3,00	1,58	0 ^a	50 ^b	5 ^c	0,001
	Sontest	0,52	2,00-4,00	3,05				

Toplam	Öntest	0,90	0,00-4,00	1,32	0 ^a	357 ^b	43 ^c	0,001
	Sontest	0,67	1,00-4,00	2,71				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 28'e göre Ö6 için 1. kısım (detache) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,65) öntest ortalamasından (1,42) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 1. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 43 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 12 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 1. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için 2. kısım (legato-staccato) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,76) öntest ortalamasından (1,04) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 17 maddeden oluşan 2. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 85 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 82 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 3 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 2. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için 3. kısım (martele) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,12) öntest ortalamasından (1,04) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 3. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen madde sayısının olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 44 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 6

olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 3. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen *detache-legato-staccato*) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,62) öntest ortalamasından (1,33) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 9 maddeden oluşan 4. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 45 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 40 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 5 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 4. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için 5. kısım (üst yarıda *detache*) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,68) öntest ortalamasından (1,48) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 10 maddeden oluşan 5. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 50 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 43 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 7 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 5. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için 6. kısım (*spiccato*) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (2,92) öntest ortalamasından (1,45) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 12 maddeden oluşan 6. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 60 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 57 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 3 olduğu

görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 6. kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) uzman görüşlerinin öntest ortalaması ile sontest ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Sontest ortalamasının (3,05) öntest ortalamasından (1,58) daha yüksek olması bu farkın kaynağını oluşturmaktadır. 11 maddeden oluşan 7. kısım için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplamda 55 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 50 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 5 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6 için 7. Kısımda etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 28'e göre Ö6 için tüm kısımların toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öntest ile sontest arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Tüm kısımlar için 5 uzman değerlendirmesi doğrultusunda toplam 400 madde üzerinden öntest-sontest sonuçlarına göre negatif sıralara bakıldığında, önteste göre sontest puanı düşen maddenin olmadığı; pozitif sıralara bakıldığında önteste göre sontest puanı artan madde sayısının 357 olduğu; eşit sıralara bakıldığında ise önteste göre sontest puanında değişim olmayan madde sayısının 43 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6'nın viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

5.4.1. Deney Grubu Öğrencilerinin 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Fark Doğrultusunda Kısımlara Göre En Çok Gelişim Gösteren Öğrencilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Deney grubu öğrencilerinin eğitim öncesi ve eğitim sonrası uzman değerlendirmeleri doğrultusunda kısımlara göre en çok gelişim gösteren öğrenciler Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29

Uzman Değerlendirmeleri Doğrultusunda Kısımlara Göre En Çok Gelişim Gösteren Öğrenciler

Kısım	Öğrenci	SD	Minimum Maksimum	Ortalama	Öntest-Sontest cevapları arasındaki ölçüm değerleri değişimi			p	
					Negatif Sıralar	Pozitif Sıralar	Eşit Sıralar		
1.kısım	Ö3	Öntest	0,91	0,00-4,00	1,35	0 ^a	53 ^b	2 ^c	0,001
		Sontest	0,65	2,00-4,00	3,64				
2.kısım	Ö3	Öntest	0,71	0,00-3,00	1,08	0 ^a	84 ^b	1 ^c	0,001
		Sontest	0,75	1,00-4,00	3,47				
3.kısım	Ö3	Öntest	0,94	0,00-3,00	1,66	0 ^a	50 ^b	0 ^c	0,001
		Sontest	0,64	2,00-4,00	3,60				
4.kısım	Ö3	Öntest	0,72	0,00-2,00	0,93	0 ^a	45 ^b	0 ^c	0,001
		Sontest	0,59	2,00-4,00	3,71				
5.kısım	Ö5	Öntest	0,99	0,00-3,00	1,70	0 ^a	50 ^b	0 ^c	0,001
		Sontest	0,73	2,00-4,00	3,56				
6.kısım	Ö2	Öntest	1,44	0,00-4,00	1,52	0 ^a	53 ^b	7 ^c	0,001
		Sontest	0,49	3,00-4,00	3,63				
7.kısım	Ö3	Öntest	0,90	0,00-3,00	1,07	0 ^a	51 ^b	4 ^c	0,001
		Sontest	0,94	1,00-4,00	3,29				
Toplam	Ö3	Öntest	1,01	0,00-4,00	1,58	0 ^a	388 ^b	12 ^c	0,001
		Sontest	0,69	1,00-4,00	3,59				

a: sontest puanı < öntest puanı; b: sontest puanı > öntest puanı; c: sontest puanı = öntest puanı

Tablo 29’da sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkları doğrultusunda kısımlara göre en çok gelişim gösteren öğrenciler yer almaktadır. Buna göre, 1. kısım (detache), 2. kısım (legato-staccato), 3. kısım (martele), 4. kısım (farklı tartımlarda karma gelen detache-legato-staccato) ve 7. kısım (farklı tartımlarda karma yay teknikleri) olmak üzere makamsal öntest-sontest büyük çoğunluğunda en çok başarı gösteren öğrencinin Ö3 olduğu görülmektedir. 1., 2., 3., 4. ve 7. kısımlar olmak üzere toplam 5 kısımda Ö3, uzman değerlendirmeleri sonucunda öntest ortalama puanlarına göre sontest ortalama puanlarını en çok yükselten öğrenci olmuştur. Elde edilen verilere bakıldığında öntest-sontest ortalama farklarına göre 1. kısımda Ö3’ten sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö6, Ö5, Ö1,

Ö2 ve Ö4; 2. kısımda Ö3'ten sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö6, Ö1, Ö4, Ö2 ve Ö5; 3. kısımda Ö3'ten sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö2, Ö1, Ö5, Ö6 ve Ö4; 4. kısımda Ö3'ten sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö2, Ö1, Ö5, Ö6 ve Ö4; 7. Kısımda ise Ö3'ten sonra gösterilen gelişimi Ö1, Ö2 – Ö5 (eşit), Ö6 ve Ö4 takip etmiştir.

Tablo 29'a bakıldığında 5. kısımda (üst yarıda detache) en çok başarı gösteren öğrencinin Ö5 olduğu görülmektedir. 5. kısımda Ö5, uzman değerlendirmeleri sonucunda öntest ortalama puanına göre sontest ortalama puanını en çok yükselten öğrenci olmuştur. Elde edilen verilere bakıldığında öntest-sontest ortalama farklarına göre 5. kısımda Ö5'ten sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö1, Ö6, Ö3, Ö2 ve Ö4 takip etmiştir.

Yine Tablo 29'a göre 6. kısımda (spiccato) en çok başarı gösteren öğrencinin Ö2 olduğu görülmektedir. 6. kısımda Ö2, uzman değerlendirmeleri sonucunda öntest ortalama puanına göre sontest ortalama puanını en çok yükselten öğrenci olmuştur. Elde edilen verilere bakıldığında öntest-sontest ortalama farklarına göre 6. kısımda Ö2'den sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö6, Ö3, Ö1, Ö5 ve Ö4 takip etmiştir.

Tablo 29'da toplam puan ortalamalarına bakıldığında ise en çok gelişim gösteren öğrencinin yine Ö3 olduğu görülmektedir. Toplamda Ö3, uzman değerlendirmeleri sonucunda öntest ortalama puanına göre sontest ortalama puanını en çok yükselten öğrenci olmuştur. Bu durumun muhtemel sebepleri olarak Ö3'ün demografik özelliklerine bakıldığında Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nde bireysel çalgısının bağlama olması, viyolonsel eğitimine lisansta başlaması, çalgısında 3. yılında olması ve liseden itibaren çalgısı viyolonsel olan öğrencilere göre teknik eksikliklerinin bulunması söylenebilir. Elde edilen verilere bakıldığında tüm kısımlar öntest-sontest ortalama farklarına göre toplamda Ö3'ten sonra gösterilen gelişimi sırasıyla Ö2, Ö6, Ö1, Ö5 ve Ö4 takip etmiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve sunulan önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırmanın amacı ve alt problemleri doğrultusunda deneysel tipte yapılan bu çalışmadan elde edilen verilere göre çıkan sonuçlar, alt problemlere göre sıralanarak aşağıda sunulmuştur.

6.1.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Temel Yay Tekniklerini Bilmelerine ve Uygulamaya Dönük Yetkinlik Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin, MEABD Bireysel Çalgı Eğitimi viyolonsel dersi içeriklerinde yer alan yay tekniklerini (detache, legato, staccato, spiccato, martele) bilmelerine ve bu teknikleri çalgılarında uygulamada kendilerini yeterli görmelerine yönelik görüşlerine ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Deney grubu öğrencilerinin tümü detache yay tekniğini bildiğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümü legato yay tekniğini bildiğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümü staccato yay tekniğini bildiğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümü spiccato yay tekniğini bildiğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinden 2'si martele yay tekniğini kısmen bildiğini, 4'ü ise hiç bilmediğini belirtmiştir.

- Deney grubu öğrencilerinin tümü detache yay tekniğini çalgısında uygulamada kendini yeterli gördüğünü belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümünün legato yay tekniğini bildiğini belirtmesine rağmen, bu tekniği çalgısında uygulamada 5'i kendisini yeterli gördüğünü, 1'i ise yeterli görmediğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümünün staccato yay tekniğini bildiğini belirtmesine rağmen, bu tekniği çalgısında uygulamada 2'si kendini yeterli gördüğünü, 2'si kısmen yeterli gördüğünü, 2'si ise yeterli görmediğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümünün spiccato yay tekniği bildiğini belirtmesine rağmen, bu tekniği çalgısında uygulamada 4'ü kendini kısmen yeterli gördüğünü, 2'si ise yeterli görmediğini belirtmiştir.
- Deney grubu öğrencilerinin tümü martele yay tekniğini çalgısında uygulamada kendini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir.

6.1.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Çalışmada Kullanılan Makamlara Yönelik Bilgi Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Çalışma kapsamında viyolonsele uyarlanan oyun havalarının makam dizilerine, güçlü ve durak seslerine yönelik deney grubu öğrencilerinin eğitim öncesi ve sonrası bilgi düzeylerine ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Öntest 1. kısım makam dizisi (nikriz) sorusunu 3 öğrenci doğru, 3 öğrenci yanlış; karar sesi (sol) sorusunu 4 öğrenci doğru, 2 öğrenci yanlış, güçlü sesi (re) sorusunu ise 5 öğrenci doğru, 1 öğrenci ise yanlış cevaplamıştır. Sontest 1. kısımda ise makam dizisi sorusunu 5 öğrenci doğru, 1 öğrenci yanlış; karar sesi sorusunu 6 öğrencinin tümü doğru; güçlü sesi sorusunu ise 5 öğrenci doğru, 1 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Bu doğrultuda deneysel işlem sürecinde verilen eğitimin, öğrencilerin nikriz makamı bilgi düzeylerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öntest 2. kısım makam dizisi (hicaz) sorusunu ve karar sesi (la) sorusunu 6 öğrencinin tümü doğru; güçlü sesi sorusunu (re) ise 3 öğrenci doğru, 3 öğrenci ise yanlış cevaplamıştır. Sontest 2. kısımda yine makam dizisi sorusunu ve karar sesini sorusunu 6 öğrencinin tümü doğru; güçlü sesi sorusunu ise 4 öğrenci doğru, 2 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Bu doğrultuda deneysel işlem sürecinde verilen

eğitimin, öğrencilerin hicaz makamı dizisi ve karar sesi bilgi düzeylerinde bir fark yaratmadığı, güçlü sesi sorusunda ise olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Öntest 3. kısım makam dizisi (buselik) sorusunu 2 öğrenci doğru, 4 öğrenci yanlış; karar sesi (la) sorusunu 4 öğrenci doğru, 2 öğrenci yanlış, güçlü sesi (mi) sorusunu ise 1 öğrenci doğru, 5 öğrenci ise yanlış cevaplamıştır. Sontest 1. kısımda ise makam dizisi sorusunu 6 öğrencinin tümü doğru; karar sesi sorusunu 5 öğrenci doğru, 1 öğrenci ise yanlış; güçlü sesi sorusunu ise yine 1 öğrenci doğru, 5 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Bu sonuçlara göre makam bilgisi ve karar sesi sorusuna verilen doğru cevaplarda artış olduğu, güçlü sesi sorusunda ise artış veya azalma olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda deneysel işlem sürecinde verilen eğitimin, öğrencilerin buselik makamı ve karar sesine yönelik bilgi düzeylerine olumlu katkı sağladığı ancak, güçlü sesi konusunun yeterince anlaşılmadığı ve bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öntest 4. kısım makam dizisi (rast) sorusunu 3 öğrenci doğru, 3 öğrenci yanlış; karar sesi (sol) sorusunu 3 öğrenci doğru, 3 öğrenci yanlış, güçlü sesi (re) sorusunu ise 3 öğrenci doğru, 3 öğrenci ise yanlış cevaplamıştır. Sontest 4. kısımda ise makam dizisi sorusunu 5 öğrenci doğru, 1 öğrenci yanlış; karar sesi sorusunu 5 öğrenci doğru, 1 öğrenci yanlış; güçlü sesi sorusunu ise 4 öğrenci doğru, 2 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Bu doğrultuda deneysel işlem sürecinde verilen eğitimin, öğrencilerin rast makamı bilgi düzeylerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öntest 5. ve 6. kısımlarda makam dizisi (segâh) sorusunu 6 öğrencinin tümü yanlış; karar sesi (si) sorusunu 2 öğrenci doğru, 4 öğrenci yanlış, güçlü sesi (re) sorusunu ise 6 öğrencinin tümü yanlış cevaplamıştır. Sontest 5. ve 6. kısımlarda ise makam dizisi sorusunu ve karar sesi sorusunu 6 öğrencinin tümü doğru; güçlü sesi sorusunu ise 2 öğrenci doğru, 4 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Bu doğrultuda deneysel işlem sürecinde verilen eğitimin, öğrencilerin segâh makamı bilgi düzeylerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öntest 7. kısım makam dizisi (hüzzam) sorusunu ve karar sesi (si) sorusunu 6 öğrencinin tümü yanlış; güçlü sesi (re) sorusunu ise 2 öğrenci doğru, 4 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Sontest 7. kısımda ise makam dizisi sorusunu 6 öğrencinin tümü doğru; karar sesi sorusunu 4 öğrenci doğru, 2 öğrenci yanlış; güçlü sesi sorusunu ise 4 öğrenci doğru, 2 öğrenci yanlış cevaplamıştır. Bu doğrultuda

deneyisel işlem sürecinde verilen eğitimin, öğrencilerin hüzzam makamı bilgi düzeylerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.3. Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Seslendirilmesine Yönelik Verilen Eğitimde, Deney Grubu Öğrencileri Tarafından Seslendirilen 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

MEABD Bireysel Çalgı Eğitimi viyolonsel dersi içeriklerinde yer alan yay teknikleriyle (detache, legato, staccato, spiccato ve marte) viyolonsele uyarlanan oyun havaları ile verilen eğitimin öncesinde ve sonrasında deney grubu öğrencileri tarafından seslendirilen makamsal öntest-sontest, alanında uzman 5 öğretim elemanı tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucu deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest puanları arasındaki anlamlılık düzeylerine ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Ö1 için yay tekniklerine yönelik her bir kısım puanları ile tüm kısımlar toplam puanları öntest ortalamaları ile sontest ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p=0,001$). Tüm tekniklerin toplam puanlarına bakıldığında sontest ortalaması (3,53) öntest ortalamasından (2,15) daha yüksek çıkmıştır. Bu doğrultuda viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö1'in viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerine yönelik gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ö2 için yay tekniklerine yönelik her bir kısım puanları ile tüm kısımlar toplam puanları öntest ortalamaları ile sontest ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p=0,001$). Tüm tekniklerin toplam puanlarına bakıldığında sontest ortalaması (3,50) öntest ortalamasından (2,14) daha yüksek çıkmıştır. Bu doğrultuda viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö2'nin viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerine yönelik gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ö3 için yay tekniklerine yönelik her bir kısım puanları ile tüm kısımlar toplam puanları öntest ortalamaları ile sontest ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p=0,001$). Tüm tekniklerin toplam puanlarına bakıldığında sontest ortalaması (3,59) öntest ortalamasından (1,58) daha yüksek çıkmıştır. Bu doğrultuda viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan

eğitimin Ö3'ün viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerine yönelik gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Ö4 için yay tekniklerine yönelik her bir kısım puanları ile tüm kısımlar toplam puanları öntest ortalamaları ile sontest ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p=0,001$). Tüm tekniklerin toplam puanlarına bakıldığında sontest ortalaması (3,75) öntest ortalamasından (2,73) daha yüksek çıkmıştır. Bu doğrultuda viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö4'ün viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerine yönelik gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ö5 için yay tekniklerine yönelik her bir kısım puanları ile tüm kısımlar toplam puanları öntest ortalamaları ile sontest ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p=0,001$). Tüm tekniklerin toplam puanlarına bakıldığında sontest ortalaması (3,35) öntest ortalamasından (2,08) daha yüksek çıkmıştır. Bu doğrultuda viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö5'in viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerine yönelik gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ö6 için yay tekniklerine yönelik her bir kısım puanları ile tüm kısımlar toplam puanları öntest ortalamaları ile sontest ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır ($p=0,001$). Tüm tekniklerin toplam puanlarına bakıldığında sontest ortalaması (2,71) öntest ortalamasından (1,32) daha yüksek çıkmıştır. Bu doğrultuda viyolonsele uyarlanan oyun havalarıyla uygulanan eğitimin Ö6'nın viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerine yönelik gelişimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.4. Deney Grubu Öğrencilerinin 7 Kısımlı Makamsal Öntest – Sontest Puanları Arasındaki Fark Doğrultusunda Kısımlara Göre En Çok Gelişim Gösteren Öğrencilere İlişkin Sonuçlar

Uzman değerlendirmelerinden elde edilen veriler doğrultusunda öntest ve sontest ortalamaları farkı dikkate alındığında kısımlara göre en çok gelişim gösteren öğrenciler ve gelişimi sırasıyla takip eden öğrencilere ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Makamsal öntest-sontest 1. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö3 olmuştur (ortalama

farkı=2,29). 1. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö6 (ortalama farkı=1,23), Ö5 (ortalama farkı=1,12), Ö1 (ortalama farkı=0,96), Ö2 (ortalama farkı=0,95) ve Ö4 (ortalama farkı=0,56) izlemiştir.

- Makamsal öntest-sontest 2. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö3 olmuştur (ortalama farkı=2,39). 2. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö6 (ortalama farkı=1,72), Ö1 (ortalama farkı=1,54), Ö4 (ortalama farkı=1,31), Ö2 (ortalama farkı=1,11) ve Ö5 (ortalama farkı=0,97) izlemiştir.
- Makamsal öntest-sontest 3. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö3 olmuştur (ortalama farkı=1,94). 3. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö2 (ortalama farkı=1,28), Ö1 (ortalama farkı=1,20), Ö5 (ortalama farkı=1,16), Ö6 (ortalama farkı=1,08) ve Ö4 (ortalama farkı=0,98) izlemiştir.
- Makamsal öntest-sontest 4. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö3 olmuştur (ortalama farkı=2,78). 4. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö2 (ortalama farkı=1,69), Ö1 (ortalama farkı=1,67), Ö5 (ortalama farkı=1,47), Ö6 (ortalama farkı=1,29) ve Ö4 (ortalama farkı=1,02) izlemiştir.
- Makamsal öntest-sontest 5. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö5 olmuştur (ortalama farkı=1,86). 5. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö1 (ortalama farkı=1,67), Ö6 (ortalama farkı=1,20), Ö3 (ortalama farkı=1,02), Ö2 (ortalama farkı=0,90) ve Ö4 (ortalama farkı=0,86) izlemiştir.
- Makamsal öntest-sontest 6. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö2 olmuştur (ortalama farkı=2,11). 6. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö6 (ortalama farkı=1,47), Ö3 (ortalama farkı=1,35), Ö1 (ortalama farkı=1,34), Ö5 (ortalama farkı=0,95) ve Ö4 (ortalama farkı=0,81) izlemiştir.
- Makamsal öntest-sontest 7. kısım için sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre bu kısımda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö3 olmuştur (ortalama farkı=2,22). 7. kısımda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö1 (ortalama farkı=1,74), Ö2 ve Ö5 eşit (ortalama farkı=1,60), Ö6 (ortalama farkı=1,47), ve Ö4 (ortalama farkı=1,44) izlemiştir.

- Makamsal öntest-sontest tüm kısımlar sontest ortalamaları ile öntest ortalamaları farkına göre toplamda en çok gelişim gösteren öğrenci Ö3 olmuştur (ortalama farkı=2,01). Tüm kısımlarda gösterilen gelişimi sırasıyla Ö2 (ortalama farkı=1,79), Ö6 (ortalama farkı=1,39), Ö1 (ortalama farkı=01,38), Ö5 (ortalama farkı=1,27) ve Ö4 (ortalama farkı=1,02) izlemiştir.

6.2. Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar doğrultusunda oluşturulan öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Viyolonsel uyarlanan oyun havalarıyla verilen eğitim sonucu viyolonsel öğretiminde kullanılan yay tekniklerinin geliştirilmesine yönelik anlamlı farklılık elde edilen bu çalışma doğrultusunda, eğitim müziğinde çevreden evrene ilkesi de gözetilerek kulağın aşına olduğu Türk müziği öğelerinden daha sık faydalanılmalıdır.
- Daha büyük çalışma grubu ile bu araştırmanın yapılması önerilmektedir.
- Bu çalışmada yer almayan yay tekniklerinin de kullanıldığı Türk müziği uyarlamaları ile yeni çalışmalar yapılabilir.
- Viyolonsel öğretiminde kullanılan sol el tekniklerini içeren ve hem sol el hem de sağ el tekniklerinin karma olarak kullanılabileceği benzer çalışmalar yapılabilir.
- Türk müziğinin bir özelliği olarak makamın teorik bilgilerinin çalgı ile desteklenerek öğrenilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda makam dizilerinin öğrencilerin çalgılarıyla seslendirmelerinin arttırılması sağlanabilir.
- Evrensel tekniklerin Türk müziği ürünleriyle öğretildiği bu tip çalışmaların dünya viyolonsel literatüründe önemli yeri olan kaynaklardaki öğretilerle sinanarak karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.
- Viyolonsel eğitiminde halk ezgilerinin kullanıldığı farklı çalışmalar ile eğitim dağarına yeni ürünler kazandırılabilir.
- Bu çalışmanın farklı çalgılarla da yapılarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Albuz, A. (2001). *Viyola öğretiminde geleneksel Türk müziği ses sistemine ilişkin dizilerin kullanımı ve bu sistem kaynaklı çokseslilik yaklaşımları*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Alpagut, U. (2010). *Müzik sorunlarına bakışta Atatürk'ün izleri*. (1. Basım). Ankara: Bilim.
- Alpagut, U. (2001). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalında Türk halk ezgilerinin kemana uyarlanması kemana eğitimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansiyabilirliği*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akpınar, M. (2014). Kemanda marteleye yay tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(3), 91-98. <http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/view/640/640> sayfasından erişilmiştir.
- Akpınar, M. (2012). Kemanda spiccato (sıpıkato) yay tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 479-488. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078417/5000072638> sayfasından erişilmiştir.
- Akpınar, M. (2002). Türk halk müziğinin kemana ile seslendirilmesi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8), 47-55. <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/815/767> sayfasından erişilmiştir.
- Aksakoğlu, G. (2001). *Sağlıkta araştırma teknikleri ve analiz yöntemleri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Arseven, V. (2000). Türk halk müziğinin ezgisel yapısı üzerine. T. Salih (Ed.), *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* içinde (s. 15). Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Avcı Akbel, B. (2018). Öğretim elemanlarının viyolonsel eğitiminde Türk müziğinin kullanılma durumuna ve öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 84-107. <https://enadonline.com/public/assets/catalogs/0543516001540886468.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Bahar, B. K. (2018). *Viyola kitabı*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. (12. Baskı). Ankara: Pegem.
- Böke, K. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (4. Baskı). İstanbul: Alfa.
- Bulut, M. H. (2001). *Sivas ve yöresi halaylarının kültürel çeşitlilik açısından incelenerek keman eğitiminde kullanılması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (24. Baskı). Ankara: Pegem.
- Coşkun, S. (2012). *Müller-Rusch metodu ve bu anlayışla hazırlanmış Türk ezgilerinin 7-11 yaş çocuklarının keman çalma becerilerine etkileri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çalışır, F. (1997). *Çalgı eğitimi*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Çalışır, F. (1996). *Müzik dili sözlüğü*. (Genişletilmiş Basım). Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Çilden, Ş. (2001a). Bireysel çalgı eğitiminde temel ilkeler ve faktörler. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 272, 27-30.
- Demirci, B. (2013). Viyolonsel eğitiminde geleneksel Türk müziğine yönelik bir çalışma modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 117-129. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/131-published.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Demirci, B. (2013). *Viyolonsel için Türk müziği dizileri*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Detache (2020). https://www.vsl.co.at/en/Cello/Playing_Techniques-right_hand#!Cello-Detache adresinden erişilmiştir.
- Detache yay tekniği (2020). <https://discoverdoublebass.com/lesson/double-bass-articulations-markings-guide#detache-link> adresinden erişilmiştir.
- Duygulu, M. (2014). *Türk Halk Müziği Sözlüğü*. İstanbul: Pan.
- Elbaş, O. (2011). Tarihsel süreç içinde Türkiye’de müzik kültürü ve müzik müzesi. O. Elbaş, M. Kalpaklı & O. M. Öztürk (Ed.), *Türkiye’de müzik kültürü* içinde (s. 15-16). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk halk müziği ve nazariyatı*. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Feyzi, A. (2013). *Keman öğretiminde ADDIE yaklaşımı esas alınarak hazırlanan öğretim modelinin uşşak ezgilerin kemanla seslendirilmesine etkileri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Fidan, C. (2014). *Keman eğitiminde Van türkülerini çalma ve yorumlama yöntemleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gülüm, O. (2019). *Keman eğitiminde zeybek müziğinin kullanımı üzerine bir araştırma*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Günay, E. & Uçan, A. (1975). *Mektupla yükseköğretim-eğitim enstitüleri müzik bölümü 1. mektup*. Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (20. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kaya, E. E. (2010). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda makamsal etüd ve egzersizlerle viyolonsel eğitiminin uygulanabilirliği*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, E. E. & Çilden, Ş. (2010). Türkiye’deki üniversitelerin müzik öğretmeni yetiştiren anabilim dallarındaki viyolonsel eğitimine Türk müziği ürünlerinin kullanım durumlarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 65-82. <https://docplayer.biz.tr/2692180-Selcuk-universitesi-ahmet-kelesoglu-egitim-fakultesi-dergisi-selcuk-university-journal-of-ahmet-kelesoglu-education-faculty.html> sayfasından erişilmiştir.

- Kaya, E. E. & Gökbudak, Z. S. (2011). Viyolonsel eğitiminde makamsal etüt ve egzersizlerin kullanım durumuna ilişkin bir araştırma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(4), 532-559. <http://nwsa.dergipark.gov.tr/download/article-file/186559> sayfasından erişilmiştir.
- Kervancıoğlu, M. H. (2013). *Erzurum türkülerinin viyola eğitiminde kullanılabilirliği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kırhoğlu, Ö. (2002). *Anadolu güzel sanatlar liselerinde viyolonsel ve keman eğitiminde kullanılan yay tekniklerinin yöntemsel analizi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Koç, T. (2007). *Bir yöntem olarak bölgesel müziklerin keman eğitiminde kullanımı*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kurtaslan, Z. (2009). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ulusal keman eğitimi materyallerinin yeri ve önemi*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Kütahyalı, Ö. (1981). *Çağdaş müzik tarihi*. Ankara: Varol.
- Legato Yay Tekniği (2020). <https://discoverdoublebass.com/lesson/double-bass-articulations-markings-guide#slur-link> adresinden erişilmiştir.
- Lehimler, E. (2014). *Geleneksel Türk müziğine dayalı viyolonsel öğretimine yönelik bir model önerisi ve uygulamadaki görünümü (hüseyni makamı örneği)*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Martele Yay Tekniği. (2020). <https://discoverdoublebass.com/lesson/double-bass-articulations-markings-guide#martele-link> adresinden erişilmiştir.
- Memedaliyev, R. M. & Kurbanov, B. O. (2011). *Çağdaş sanat eğitiminin sorunları müzik eğitimi ve icracılığı*. Ankara: Sarkaç.
- Memmedova, E. (2013). Türkülerin birleştirici gücü bağlamında Türk halklarının entegrasyonu ve Türkçenin gelişi. K. Pürlü (Ed.), *Kültürümüzde türkü sempozyumu bildirileri içinde* (s. 93). Sivas: Sivas Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü.
- Müezzinoğlu, A. (2012). *Kemana uyarlanmış halk ezgilerinin keman eğitiminde kullanılması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Okatan, Ş. İ. (2013). “Türkülerin değeri” konusu kapsamında müzik sanatı açısından türkülerimiz. K. Pürlü (Ed.), *Kültürümüzde türkü sempozyumu bildirileri* içinde (s. 10). Sivas: Sivas Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü.
- Önder, O. & Demirbatır, E. (2014). Zeybek müziklerinin viyolonsel eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 14(13), 101-113. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/193450> sayfasından erişilmiştir.
- Öner, A. (2011). *Geleneksel Türk müziği öğelerinin flüt eğitiminde kullanılmasına yönelik bir model önerisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özalp, M. N. (2000). *Türk musikisi tarihi II*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Özbek, M. A. (2009). *Türkülerin dili*. İstanbul: Ötüken.
- Özkan, İ. H. (2006). *Türk musikisi nazariyatı ve usulleri kudüm velveleleri*. İstanbul: Ötüken.
- Öztuna, Y. (2000). *Türk musikisi kavram ve terimleri ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Öztürk, S. & Özçelik, S. (2015). Türkü söylemeye yönelik öğretim modeli (Elazığ yöresi örneği). *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 107-134. <http://sbe.giresun.edu.tr/tr/page/sayi-13/4629> sayfasından erişilmiştir.
- Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların işgörsellik ve etkililik yönünden incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Parpucu, H. (2016). *Akseki ve yöresi türkülerinin keman eğitiminde kullanılabilirliği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Say, A. (2005). *Müzik sözlüğü*. (İkinci Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
- Sönmez, V. & G. Alacapınar, F. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Spiccato (2020). https://www.vsl.co.at/en/Cello/Playing_Techniques-right_hand#!Cello-Spiccato adresinden erişilmiştir.
- Sümbüloğlu, K. & Sümbüloğlu, V. (2016). *Biyoistatistik*. (17. Baskı). Ankara: Hatiboğlu.

- Şen, Ç. (2001). *Çağdaş Türk bestecilerinin viyolonsel eserlerinin eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği lisans eğitimi ve uygulamalarındaki yeri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şen, S. S. (1992). *Evrensel keman teknikleri kullanılarak Türk folkloruna ve evrensel müziğe dayalı özgün keman etütlerinin yaratılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tanrıkorur, C. (2014). *Osmanlı dönemi Türk musikisi*. İstanbul: Dergah.
- Taşçı, G. (2012). *Türk halk musikisi saz eserlerinin ortaöğretim mesleki keman eğitiminde kullanım olanakları yönüyle incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tekin, H.S. (2014). *Türk Müziği Nazariyatı ve solfej II*. Ankara: Müzik Eğitimi.
- Teknik. (t.y.). *Türk Dil Kurumu içinde*. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Topaloğlu, T. (2019). *Viyolonsel eğitiminde aksak usullü eserlerin seslendirilmesine yönelik uygulamaların öğrenci performansına etkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. (Genişletilmiş 3. Basım). Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uçan, A. (2005). *Türk müzik kültürü*. (Genişletilmiş 2. Basım). Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. (Genişletilmiş 2. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
- Yahya Kaçar, G. (2012). *Türk musikisi üzerine görüşler (analiz ve yorumlar)*. (2. Baskı). Ankara: Maya.
- Yahya Kaçar, G. (2009). *Türk musikisi rehberi*. Ankara: Maya Akademi.
- Yıldırım, V. ve Koç, T. (2008). *Müzik felsefesine giriş*. (4. Basım). İstanbul: Bağlam.
- Yıldırım Orhan, Ş. (Ed.). (2013). *Güzel sanatlar ve spor liseleri Türk ve batı müziği çalgıları viyolonsel ders kitabı 9. sınıf*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Yükseköğretim Kurulu (2018). *Müzik öğretmenliği lisans programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-

Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
sayfasından erişilmiştir.

EKLER

EK-1 ETİK KURUL İZİN FORMU

Evrak Tarih ve Sayısı: 29.04.2019-E.54309

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu**

Sayı : 91610558-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 14.03.2019 tarih ve E.34345 sayılı yazı

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi **Levent ÇINARDAL'ın, Prof. Sadık ÖZCELİK'in** danışmanlığında yürüttüğü "*Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Sağ El Tekniklerinin Türk Müziği Materyallerine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi*" adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun 24.04.2019 tarih ve 04 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

**e-imzalıdır
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN
Kurul Başkanı**

Araştırma Kod No: 2019-080

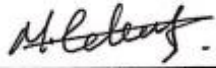
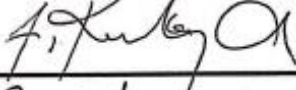
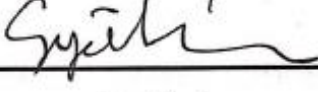
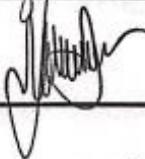
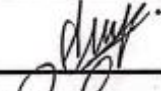
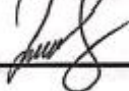
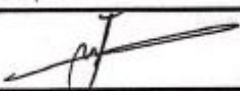
Ek: 1 Liste

Ankara
Tel:0 (312) 202 20 57 - 0 (312) 2... Faks:0 (312) 202 38 76
İnternet Adresi : <http://etik.komissio...>

Bilgi için :Bursak Çitirak
Birim Evrak Sorumlusu
Telefon No:0312 779 78 00

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME ETİK ALT ÇALIŞMA GRUBU
KATILIM LİSTESİ

TOPLANTI TARİHİ : 24/04/2019		TOPLANTI SAYISI : 04	
ADI-SOYADI		İMZA	
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN Başkan			
Doç.Dr.İsmail KARAKAYA Başkan Yrd.			
Prof.Dr.Galip YÜKSEL			
Prof.Dr.İsmet YÜKSEL			
Prof.Dr.Seçil ÖZKAN			
Prof.Dr.Cevriye TEMEL GENCER			
Prof.Dr. C. Haluk BODUR			
Prof.Dr.İbrahim DOĞAN		KATILAMADI	
Prof.Dr.Aymelek GÖNENÇ			
Doç.Dr.Zehra GÖÇMEN BAYKARA			
Doç.Dr.Nihan KAFA		KATILAMADI	
Doç.Dr.İlyas OKUR			
Doç.Dr.Necdet KARASU			

EK-2 PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Performans Değerlendirme Formu

Sayın Katılımcı,

Bu form, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda yürütmekte olduğum “Viyolonsel Öğretiminde Kullanılan Yay Tekniklerinin Türk Müziğine Uyarlanması ve Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tez çalışması kapsamında lisans Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan viyolonsel öğrencilerinin müfredatta yer alan yay teknikleri performanslarını değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan, yay tekniklerini içeren ve 7 kısımdan oluşan makamsal öntest-sontest öğrencilere çaldırılarak video kaydı yapılmıştır. Video kayıtlarına göre aşağıda yer alan değerlendirme sorularını cevaplamanız istenilmektedir.

Çalışma kapsamında vereceğiniz özverili cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Araştırmaya göstermiş olduğunuz ilgiden ve yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Araştırmacı

Levent ÇINARDAL

Yay Tekniklerine Yönelik Performans Değerlendirme Formu							
Öntest	Madde No.	İfadeler	Hiç	Çok Az	Kısmen	Buyuk Ölçüde	Tamamen
Öntest 1. Kısım	1	Detache yay tekniğini alt yarıda uygulama.					
	2	Detache yay tekniğini tüm yayda uygulama.					
	3	Alt yarıda Detache’den sonra tüm yayda Detache uygulama (Eşit hızda yay kullanma).					
	4	Tüm yayda Detache’den sonra alt yarıda Detache uygulama (Eşit hızda yay kullanma).					
	5	Tel geçişlerinde Detache yay tekniğini doğru uygulama.					
	6	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru uygulama.					
	7	Yay tutuşunu ve tellere sürme açısını doğru uygulama.					
	8	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	9	Yayı doğru hızda kullanma.					
	10	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	11	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					
Öntest 2. Kısım	12	Tüm yay çektikten sonra tüm yayda iterek 4 bağlı Legato yay tekniğini uygulama (eşit yay kullanımı).					
	13	Bağ içinde tel geçişini doğru uygulama.					
	14	Legato yay tekniğini tüm yayda 2 bağlı uygulama.					
	15	Legato yay tekniğini tüm yayda 4 bağlı uygulama.					
	16	Legato yay tekniğini tüm yayda 8 bağlı uygulama.					
	17	Staccato yay tekniğini yayı telden kaldırmadan doğru uygulama.					
	18	Staccato yay tekniğini alt yarıda uygulama.					
	19	Tüm yayda 2 bağlı staccato yay tekniğini doğru uygulama.					
	20	Tüm yayda çekerek 4 bağlı staccato yay tekniğini doğru uygulama.					
	21	Tüm yayda iterek 4 bağlı staccato yay tekniğini doğru uygulama.					
	22	Tel değişiminde bağlı staccato yay tekniğini doğru uygulama.					
	23	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru uygulama.					

	24	Yay tutuşunu ve tellere sürtme açısını doğru uygulama.					
	25	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	26	Yayı doğru hızda kullanma.					
	27	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	28	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					
Öntest 3. Kısım	29	Martele yay tekniğine ısırtarak başlama.					
	30	Martele yay tekniğine ısırtarak başladıktan sonra sesi kesmeden sürdürme.					
	31	İterek gelen notalarda (yayın ortasında/üst yarıda) martele yay tekniğini uygulama.					
	32	Arka arkaya çekerek gelen martele yay tekniğini uygulama.					
	33	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru uygulama.					
	34	Yay tutuşunu ve tellere sürtme açısını doğru uygulama.					
	35	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	36	Yayı doğru hızda kullanma.					
	37	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	38	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					
Öntest 4. Kısım	39	Yayın hangi bölgesinin kullanılacağını tartım kalıplarına ve nota sürelerine göre ayarlama.					
	40	9/2'lik ölçü biriminde farklı tartımlarda karma (Legato, Detache, Staccato) yay tekniklerini doğru uygulama.					
	41	 tekniğini doğru yapma.					
	42	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru uygulama.					
	43	Yay tutuşunu ve tellere sürtme açısını doğru uygulama.					
	44	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	45	Yayı doğru hızda kullanma.					
	46	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	47	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					
Öntest 5. Kısım	48	Detache yay tekniğini üst yarıda uygulama.					
	49	Tel değişikliğinde üst yarıda Detache yay tekniğini doğru uygulama.					

	50	Üst yarıda Detache yay tekniğinde yayı eşit kullanma (çektiği yay mesafesi kadar itme)..					
	51	Detache yay tekniğini üst yarıda pasaj boyunca sürdürme.					
	52	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru kullanma.					
	53	Yay tutuşunu ve tellere sürtme açısını doğru kullanma.					
	54	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	55	Yayı doğru hızda kullanma.					
	56	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	57	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					
Öntest 6. Kısım	58	Spiccato yay tekniğini yayın ağırlık noktasında uygulama.					
	59	Spiccato yay tekniğinde yayı telden kaldırarak çalma (zıplatma).					
	60	Spiccato yay tekniğini pasaj boyunca sürdürme.					
	61	Spiccato yay tekniğini tel geçişinde de aksatmadan sürdürme.					
	62	Pozisyon geçişinde Spiccato yay tekniğini aksatmadan sürdürme.					
	63	Çekerek ve iterek gelen Spiccato tekniklerini aynı kalitede çalma.					
	64	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru uygulama.					
	65	Yay tutuşunu ve tellere sürtme açısını doğru uygulama.					
	66	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	67	Yayı doğru hızda kullanma.					
	68	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	69	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					
Öntest 7. Kısım	70	Tel atlamalı geçişte yayı doğru kullanma (aradaki tele sürtmeden).					
	71	1 numara ile belirtilen pasajı belirtilen yaya göre doğru uygulama.					
	72	1 numaranın ardından gelen 2 numaralı pasajı belirtilen yaya göre doğru uygulama ve yayı eşit kullanma.					
	73	Tüm yayda çekerek ve iterek gelen 3 numaralı pasajları doğru uygulama.					
	74	Tüm yayda 8 bağlı-2 bağlı gibi farklı nota gruplarında yay hızını ve basıncını ayarlama.					

	75	Sağ el, bilek ve kol konumu doğru uygulama.					
	76	Yay tutuşunu ve tellere sürtme açısını doğru uygulama.					
	77	Yayı aynı düzlemde çekip itme.					
	78	Yayı doğru hızda kullanma.					
	79	Pasaj boyunca notaları doğru çalma.					
	80	Pasaj boyunca tartımları doğru çalma.					

Teşekkür ederim.

EK-3 MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ VIYOLONSEL DERS İÇERİKLERİ

I. Yarıyıl

Viyolonsel ve öğeleri, viyolonsel çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Viyolonsel çalmaya uygun duruş alma, viyolonseli doğru tutma, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma teknikleri ve bu tekniklere ilişkin uygulamalı çalışmalar, sol el parmaklarını ilgili seslere doğru olarak düşürüp kaldırma, iki eli eşgüdümlü olarak kullanma, küçük ölçekli ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme.

II. Yarıyıl

Birinci konumda dört telin kullanımına, sağ ve sol el tekniklerine ilişkin bilgi ve becerileri, aynı ve farklı teller üzerinde parmak-yay geçişleri, detaşe ve legato yay tekniklerini doğru olarak uygulama, basit çift ses çalışmalarını uygulama, dört teli kapsayan değişik tonlarda dizi çalışmaları, teknik ve müzikal becerileri kapsayan düzeye uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme.

III. Yarıyıl

Konumda öğrenilen becerileri pekiştirme, sağ elde karmaşık yay tekniklerini uygulama, dört telde değişik sol el becerilerini içeren çalışmalar ve yeni bir konuma geçiş. Bulunulan konumda değişik parmak düşürme ve çabuklaştırma çalışmaları, dört teli kapsayan karma yay kullanımlarını uygulama, detaşe ve legato tekniklerini geliştirme, vibratoya ilişkin temel bilgiler, teknik ve müzikal becerileri kapsayan düzeye uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme.

IV. Yarıyıl

Konumda öğrenilen becerileri pekiştirme, öğrenilecek yeni konumda kalıcı ve geçişli çalışmalar, martele ve staccato yay teknikleri. Farklı konumlarda kalıcı ve geçişli olarak çalma, öğrenilen teknikleri yeni konumda uygulama, martele ve staccato yay teknikleri

uygulamaları, dört teli kapsayan değişik tonlarda dizi çalışmaları, teknik ve müzikal becerileri kapsayan düzeye uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme.

V. Yarıyıl

Öğrenilen teknik, bilgi ve becerileri bir yeni konumda kalıcı ve geçişli çalışmalarla pekiştirme. Yeni bir konumda kalıcı ve geçişli olarak çalma, detaşe, legato, martele ve staccato yay tekniklerini yeni konumda karma olarak uygulama, öğrenilen konumları kapsayan değişik tonlardaki dizileri değişik yay teknikleriyle çalma teknik ve müzikal becerileri kapsayan düzeye uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme.

VI. Yarıyıl

Teknik, bilgi ve becerileri yeni bir konumda kalıcı ve geçişli olarak uygulama. Farklı konumlarda geçişli olarak çalma, vibratonun geliştirilmesine yönelik sol el çalışmaları, spiccato yay tekniği, farklı konumları kapsayan değişik tonlardaki dizileri değişik yay teknikleriyle çalma, teknik ve müzikal becerileri kapsayan uygun ulusal ve evrensel eserler.

VII. Yarıyıl

Teknik, bilgi ve becerileri yeni bir konumda kalıcı ve geçişli olarak pekiştirici çalışmalar. Yeni bir konumda kalıcı ve geçişli olarak çalma, farklı yay tekniklerini yeni konumda uygulama, öğrenilen konumlara ilişkin dizileri değişik yay teknikleriyle çalma, spiccato yay tekniğini farklı konumlarda uygulama, teknik ve müzikal becerileri kapsayan uygun ulusal ve evrensel eserler. Pus ve 7. pozisyon çalışmaları. Viyolonselde dağarcık geliştirme.

EK-4 DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE GÖRÜŞME FORMU

1. Cinsiyetiniz

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Sınıf düzeyiniz nedir?

☐ Lisans 1

☐ Lisans 2

☐ Lisans 3

☐ Lisans 4

3. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumunun türü nedir?

☐ Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi

☐ Anadolu Lisesi

☐ Fen Lisesi

☐ Genel Lise

☐ Sosyal Bilimler Lisesi

☐ Meslek Lisesi

☐ Diğer (Lütfen belirtiniz).....

4. Çalgınızı kaç yıldır çalıyorsunuz?

.....

5. Aşağıda yer alan yay tekniklerini çalgınız ile nasıl seslendireceğinizi biliyor musunuz?

Detache (Detaşe)	Evet ☐	Kısmen ☐	Hayır ☐
Legato	Evet ☐	Kısmen ☐	Hayır ☐
Staccato (Stakato)	Evet ☐	Kısmen ☐	Hayır ☐
Spiccato (Spikato)	Evet ☐	Kısmen ☐	Hayır ☐
Martele	Evet ☐	Kısmen ☐	Hayır ☐

6. Aşağıda yer alan yay tekniklerini çalgınızda uygulamada kendinizi yeterli görüyor musunuz?

Detache (Detaşe)	Evet []	Kısmen []	Hayır []
Legato	Evet []	Kısmen []	Hayır []
Staccato (Stakato)	Evet []	Kısmen []	Hayır []
Spiccato (Spikato)	Evet []	Kısmen []	Hayır []
Martele	Evet []	Kısmen []	Hayır []

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...